

RAPORT ROCZNY 2014

GRUPY KAPITAŁOWEJ

BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.

MARZEC 2015

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR**	
	2014	2013	2014	2013
Przychody z tytułu odsetek	1 489 071	1 646 332	355 446	390 960
Przychody z tytułu opłat i prowizji	726 196	762 772	173 345	181 138
Zysk brutto	1 167 710	1 218 146	278 736	289 277
Zysk netto	947 312	972 708	226 127	230 992
Całkowite dochody	1 038 094	672 368	247 797	159 669
Zmiana stanu środków pieniężnych	612 753	(424 160)	146 266	(100 727)
Aktywa razem	49 843 665	45 398 389	11 694 077	10 946 757
Zobowiązania wobec banków	5 122 576	6 378 436	1 201 834	1 538 010
Zobowiązania wobec klientów	29 632 598	26 568 765	6 952 255	6 406 434
Kapitał własny	7 410 760	7 307 264	1 738 676	1 761 975
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	122 619	126 022
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	56,72	55,93	13,31	13,49
Współczynnik wypłacalności (w %)	17,5	17,5	17,5	17,5
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	7,25	7,44	1,73	1,77
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł /EUR)	7,25	7,44	1,73	1,77
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)*	7,43	7,15	1,74	1,72

*Przedstawione wskaźniki dotyczą odpowiednio: zadeklarowanej dywidendy z podziału zysku za 2014 rok oraz wypłaconej w 2014 roku dywidendy z podziału zysku za 2013 rok.

**Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2014 roku – 4,2623 zł (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 4,1472 zł); pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca 2014 roku – 4,1893 zł (2013 roku: 4,2110 zł).

ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.
ZA ROK OBROTOWY KOŃCZĄCY SIĘ 31 GRUDNIA 2014 ROKU

MARZEC 2015

SPIS TREŚCI

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	6
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	9
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	10
Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	11
1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku („Grupa”).....	11
2. Znaczące zasady rachunkowości.....	14
3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	29
4. Wynik z tytułu odsetek.....	31
5. Wynik z tytułu opłat i prowizji	31
6. Przychody z tytułu dywidend.....	32
7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	32
8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych.....	32
9. Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	32
10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń.....	33
11. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	33
12. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu.....	33
13. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	34
14. Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów.....	34
15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	35
16. Podatek dochodowy	36
17. Zysk przypadający na jedną akcję	36
18. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach	37
19. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym.....	37
20. Należności od banków.....	37
21. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	38
22. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	40
23. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	40
24. Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży.....	41
25. Należności od klientów	42
26. Rzeczowe aktywa trwałe	43
27. Wartości niematerialne	45
28. Test utraty wartości dla wartości firmy	46
29. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	47

30. Inne aktywa _____	49
31. Aktywa trwale przeznaczone do zbycia _____	49
32. Zobowiązania wobec banków _____	50
33. Pochodne instrumenty zabezpieczające _____	50
34. Zobowiązania wobec klientów _____	50
35. Rezerwy _____	51
36. Inne zobowiązania _____	52
37. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów zapadalności/wymagalności _	52
38. Kapitały _____	53
39. Transakcje repo oraz reverse repo _____	55
40. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych _____	56
41. Rachunkowość zabezpieczeń _____	57
42. Wartość godziwa _____	58
43. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne _____	61
44. Aktywa stanowiące zabezpieczenie _____	63
45. Działalność powiernicza _____	64
46. Leasing operacyjny _____	64
47. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych _____	65
48. Jednostki powiązane _____	65
49. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym _____	67
50. Świadczenia na rzecz pracowników _____	67
51. Zdarzenia po dacie bilansowej _____	73
52. Zarządzanie ryzykiem _____	73

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

w tys. zł	Za okres	2014	2013
	Nota		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	4	1 489 071	1 646 332
Koszty odsetek i podobne koszty	4	(325 128)	(404 180)
Wynik z tytułu odsetek	4	1 163 943	1 242 152
Przychody z tytułu opłat i prowizji	5	726 196	762 772
Koszty z tytułu opłat i prowizji	5	(107 265)	(120 470)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	5	618 931	642 302
Przychody z tytułu dywidend	6	5 783	4 416
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	7	382 160	349 000
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	8	229 922	305 339
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	9	6 429	1 844
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	10	(379)	2 050
Pozostałe przychody operacyjne	11	52 266	52 360
Pozostałe koszty operacyjne	11	(41 681)	(52 602)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	11	10 585	(242)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	12	(1 202 516)	(1 302 008)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	13	(71 364)	(62 635)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	14	6 384	1 050
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	15	17 804	36 204
Zysk operacyjny		1 167 682	1 219 472
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		28	(1 326)
Zysk brutto		1 167 710	1 218 146
Podatek dochodowy	16	(220 398)	(245 438)
Zysk netto		947 312	972 708
W tym:			
Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej		947 312	972 708
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	17	130 659 600	130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)	17	7,25	7,44
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)	17	7,25	7,44

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

<i>w tys. zł</i>	Za okres	2014	2013
	Nota		
Zysk netto		947 312	972 708
Pozostałe całkowite dochody, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:			
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	18	95 836	(300 754)
Różnice kursowe		844	414
Pozostałe całkowite dochody, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:			
Straty aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	18	(5 898)	-
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu		90 782	(300 340)
Całkowite dochody ogółem		1 038 094	672 368
W tym:			
Całkowite dochody należne udziałowcom jednostki dominującej		1 038 094	672 368

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

<i>w tys. zł</i>	Stan na dzień	31.12.2014	31.12.2013
	Nota		
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	19	1 522 949	778 464
Należności od banków	20	2 065 685	3 539 927
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	12 721 573	5 751 829
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	14 435 099	17 616 041
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	23	7 765	7 814
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	24	8 211	15 280
Należności od klientów	25	16 770 482	15 231 327
Rzeczowe aktywa trwałe	26	366 857	384 581
Wartości niematerialne	27	1 387 745	1 417 363
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		13 255	80 854
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	29	157 319	203 132
Inne aktywa	30	384 612	359 039
Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia	31	2 113	12 738
Aktywa razem		49 843 665	45 398 389
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	32	5 122 576	6 378 436
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	6 770 922	4 196 896
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	-	24 710
Zobowiązania wobec klientów	34	29 632 598	26 568 765
Rezerwy	35	26 409	89 284
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		186	84
Inne zobowiązania	36	880 214	832 950
Zobowiązania razem		42 432 905	38 091 125
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	38	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	38	3 000 298	2 997 759
Kapitał z aktualizacji wyceny	38	52 873	(42 963)
Pozostałe kapitały rezerwowe	38	2 893 523	2 859 388
Zyski zatrzymane		941 428	970 442
Kapitał własny razem		7 410 760	7 307 264
Zobowiązania i kapitał własny razem		49 843 665	45 398 389

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2014 roku	522 638	2 997 759	(42 963)	2 859 388	970 442	-	7 307 264
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	95 836	(5 054)	947 312	-	1 038 094
zysk netto	-	-	-	-	947 312	-	947 312
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	844	-	-	844
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	95 836	-	-	-	95 836
straty aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	(5 898)	-	-	(5 898)
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(934 598)	-	(934 598)
Transfer na kapitały	-	2 539	-	39 189	(41 728)	-	-
Stan na 31 grudnia 2014 roku	522 638	3 000 298	52 873	2 893 523	941 428	-	7 410 760

Nota: 18, 38

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2013 roku	522 638	3 011 380	257 791	2 637 066	962 540	-	7 391 415
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	(300 754)	414	972 708	-	672 368
zysk netto	-	-	-	-	972 708	-	972 708
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	414	-	-	414
wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-	(300 754)	-	-	-	(300 754)
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(756 519)	-	(756 519)
Transfer na kapitały	-	(13 621)	-	221 908	(208 287)	-	-
Stan na 31 grudnia 2013 roku	522 638	2 997 759	(42 963)	2 859 388	970 442	-	7 307 264

Nota: 18, 38

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

<i>w tys. zł</i>	Za okres	2014	2013
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Zysk netto		947 312	972 708
II. Korekty do uzgodnienia zysku netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej:		(342 970)	(1 420 732)
Bieżący i odroczone podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym		220 398	245 438
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		(28)	1 326
Amortyzacja		71 364	62 635
Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych		(17 893)	(37 878)
Zmiana stanu rezerw		(3 792)	75 341
Wynik z tytułu odsetek		(1 163 943)	(1 242 152)
Wynik ze sprzedaży inwestycji		(6 497)	(1 036)
Inne korekty		(13 682)	(6 599)
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej		(914 073)	(902 925)
Zmiana stanu aktywów operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		(3 796 967)	(2 425 219)
Zmiana stanu należności od banków		1 342 186	(1 923 465)
Zmiana stanu należności od klientów		(1 526 081)	1 031 456
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		3 346 747	(2 791 754)
Zmiana stanu inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży		7 264	4 715
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		(6 950 635)	1 040 797
Zmiana stanu aktywów przeznaczonych do zbycia		(1 174)	(185)
Zmiana stanu innych aktywów		(15 274)	213 217
Zmiana stanu zobowiązań operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		4 368 070	1 907 412
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(1 235 446)	3 971 067
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		3 073 878	(280 422)
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		2 574 026	(1 649 508)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających		(24 710)	24 710
Zmiana stanu innych zobowiązań		(19 678)	(158 435)
Odsetki otrzymane		1 433 535	1 501 761
Odsetki zapłacone		(328 650)	(398 417)
Podatek dochodowy zapłacony		(136 088)	(295 197)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		1 573 139	360 123
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		(47 144)	(28 286)
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		22 632	4 887
Nabycie wartości niematerialnych		(6 995)	(63 180)
Zbycie udziałów w jednostkach podporządkowanych		-	6 117
Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia		16 452	88
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		-	438
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(15 055)	(79 936)
C. Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Dywidendy wypłacone		(934 598)	(756 519)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		197 577	135 102
Wydatki z tytułu spłaty długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		(221 230)	(81 349)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(958 251)	(702 766)
D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		12 920	(1 581)
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto		612 753	(424 160)
F. Środki pieniężne na początek okresu		1 120 162	1 544 322
G. Środki pieniężne na koniec okresu (patrz nota 47)		1 732 915	1 120 162

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-104 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku („Grupa”)

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych S.A.

Grupa jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA. Citibank Overseas Investment Corporation jest podmiotem zależnym od Citibank N.A. z siedzibą w Nowym Jorku, USA, który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym, dla osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi:

- działalność maklerską,
- usługi leasingowe,
- działalność inwestycyjną.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych (razem zwanych dalej Grupą).

W skład Grupy wchodzi Bank oraz następujące jednostki zależne:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale/w głosach na WZ w %	
		31.12.2014	31.12.2013
Jednostki konsolidowane metodą pełną			
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments S.A.	Luksemburg	100,00	100,00
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00	100,00
Jednostki wyceniane metodą praw własności			
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2014

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	264 580	124 815	139 765	23 725	4 566
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	43 808	405	43 403	2 243	268
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	424 698	318 187	106 511	97 581	15 582
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00					Jednostka postawiona w stan likwidacji

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. 1/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	7 765	10 926	37	10 889	537	54

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	264 580	124 815	139 765	23 725	4 566

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2015 roku będący dniem bilansowym jednostki.

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2013

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	390 203	239 899	150 304	38 299	15 105
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	43 451	316	43 135	9 650	(75)
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	458 834	338 500	120 334	102 706	31 726
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00					Jednostka postawiona w stan likwidacji

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. 1/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	7 814	10 950	38	10 912	199	76

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	390 203	239 899	150 304	38 299	15 105

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze zbadanego sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2014 roku będący dniem bilansowym jednostki.

Dane finansowe jednostki zależnej nieobjętej konsolidacją metodą pełną są nieistotne z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Na dzień 31 grudnia 2014 roku stanowią one 0,02% aktywów Grupy (31 grudnia 2013 roku: 0,02%) oraz 0,01% zysku netto Grupy (31 grudnia 2013 roku: 0,01%) bez uwzględnienia eliminacji transakcji wewnątrzgrupowych.

2. Znaczące zasady rachunkowości

Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 13 marca 2015 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Ponadto, roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe jednostki dominującej zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości opisanymi w niniejszej nocie, za wyjątkiem zasady ujmowania i wyceny inwestycji kapitałowych w jednostki zależne, opisaną w nodzie 2 do rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku.

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 13 marca 2015 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane za okres od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku. Porównawcze dane finansowe zostały zaprezentowane za okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich (waluta prezentacji) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, z wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu (kredyty i pożyczki, zobowiązania finansowe inne niż wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Główne zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzeniu niniejszego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były w prezentowanych latach w sposób ciągły.

Standardy i interpretacje zatwierdzone lub oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską, które mogą mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy to:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, oczekujący na zatwierdzenie przez Unię Europejską, został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24 lipca 2014 r. i stanowi ostateczną wersję standardu zastępując wcześniej publikowane wersje MSSF 9. Nowy standard wprowadza zmiany w stosunku do MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, metodologii utraty wartości, która oparta będzie o model oczekiwanych strat kredytowych oraz rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 nie obejmuje rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych. Standard obowiązuje od 1 stycznia 2018 roku. Zastosowanie standardu będzie miało wpływ na prezentację i wycenę instrumentów finansowych. Grupa jest w trakcie szacowania wpływu zastosowania standardu na sprawozdanie finansowe;
- KIMSF 21 „Opłaty publiczne” będąca interpretacją do MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Interpretacja wyjaśnia, że zdarzeniem obligującym powodującym powstanie zobowiązania do poniesienia obciążeń/opłat jest czynność opisana w odpowiednich regulacjach prawnych warunkująca płatność obciążenia/opłaty. Interpretacja

obowiązywać będzie Grupę od 1 stycznia 2015 r. Nie oczekuje się, aby nowa Interpretacja miała znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy i roczny wynik finansowy.

Inne standardy, zmiany do obowiązujących standardów oraz interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej ostatnio przyjęte, w tym oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską nie mają związku z działalnością Grupy albo ich wpływ na sprawozdanie finansowe nie byłby istotny.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

Podstawy konsolidacji

Jednostki zależne - definicja

Jednostki zależne to wszelkie jednostki kontrolowane przez Bank. Jednostki kontrolowane to jednostki, w odniesieniu do których Bank pośrednio lub bezpośrednio ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z działalności danej jednostki. Kontrola zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania, w tym warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych, wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Transakcje i rozrachunki na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Eliminacji podlegają również istotne niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy spółkami z Grupy.

Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione tam, gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności we wszystkich istotnych obszarach z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Jednostki zależne, które nie są konsolidowane metodą pełną ze względu na nieistotność ich sprawozdań finansowych w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy, wykazywane są z zastosowaniem metody praw własności.

Waluty obce

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przy początkowym ujęciu przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji walutowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany, w ramach wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji.

Dla przeliczenia walut obcych stosuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia sprawozdania z sytuacji finansowej.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł		31 grudnia 2014	31 grudnia 2013
1	USD	3,5072	3,0120
1	CHF	3,5447	3,3816
1	EUR	4,2623	4,1472

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- składniki aktywów lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- pozostałe zobowiązania finansowe.

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie klasyfikowała aktywów do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.

Grupa dokonuje klasyfikacji aktywów finansowych do poszczególnych kategorii w dacie początkowego ujęcia.

- (a) Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria obejmuje (i) aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu oraz (ii) aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie, jest częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub, w przypadku aktywów finansowych, jeżeli został zaliczony do tej kategorii na podstawie decyzji kierownictwa jednostki, pod warunkiem spełnienia kryteriów MSR 39. Do kategorii „Przeznaczone do obrotu” Grupa zalicza instrumenty pochodne nie będące instrumentami zabezpieczającymi oraz wybrane dłużne papiery wartościowe.

- (b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa udziela klientowi finansowania w celu innym niż wygenerowanie przez Grupę krótkoterminowych zysków z tytułu obrotu tymi pożyczkami lub należnościami. Do kategorii tej zaliczane są w szczególności należności kredytowe, skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku.

(c) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Kategoria „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe, które (i) zostały zaklasyfikowane przez jednostkę do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia lub (ii) nie zostały zakwalifikowane do żadnej z pozostałych kategorii aktywów. Do kategorii tej Grupa klasyfikuje wybrane dłużne i kapitałowe papiery wartościowe.

(d) Pozostałe zobowiązania finansowe

Kategoria „Pozostałe zobowiązania finansowe” obejmuje zobowiązania finansowe niezakwalifikowane do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do kategorii tej zaklasyfikowane są przede wszystkim depozyty klientowskie.

Środki pieniężne

Na środki pieniężne składają się środki w kasie oraz należności z tytułu rachunków bieżących w bankach, opisane szczegółowo w nocie 47 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”.

Ujmowanie i wyłączenie z ksiąg

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży ujmują się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień, w którym Grupa odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji wyceniane są do wartości godziwej.

Pożyczki i inne należności wykazywane są w momencie uruchomienia środków na rzecz kredytobiorcy.

Aktywa finansowe wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Zobowiązania finansowe są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszenia o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, z wyjątkiem pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej oraz inwestycji w instrumenty kapitałowe nieposiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona.

Zobowiązania finansowe po początkowym ujęciu są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej.

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- w przypadku składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach,
- zyski lub straty wynikające z wyceny składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz różnice kursowe dotyczące pieniężnych aktywów i zobowiązań, ujmuje się w rachunku zysków i strat. W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu, skumulowane zyski i straty uprzednio ujęte w kapitale własnym, ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Wartość godziwa akcji i udziałów w jednostkach innych niż zależne i stowarzyszone notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), inwestycje takie wykazuje się w cenie nabycia skorygowanej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa jest stroną umów leasingu, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków składniki aktywów przez uzgodniony okres.

W przypadku umów, na mocy których Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i pożytki wynikające z posiadania składników aktywów będących przedmiotem umowy leasingu, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Grupa ujmuje natomiast należność z tytułu leasingu finansowego w wartości równej inwestycji leasingowej netto.

Przychody odsetkowe od umów leasingu finansowego rozliczane są metodą efektywnej stopy procentowej w celu odzwierciedlenia stałej w danym okresie stopy zwrotu na inwestycji leasingowej netto.

Inwestycje kapitałowe - akcje i udziały w pozostałych jednostkach

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki podporządkowane co do zasady zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Instrumenty pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako aktywa lub zobowiązania przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako oddzielne instrumenty pochodne, jeśli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*), pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”.

Zabezpieczenie wartości godziwej jest to zabezpieczenie przed wpływem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania. Obecnie Grupa nie kompensuje i nie prezentuje w kwocie netto aktywów i zobowiązań finansowych.

Konsolidacja sald rachunków

Grupa oferuje swoim klientom usługi zarządzania środkami finansowymi polegające na konsolidacji sald rachunków bankowych w ramach struktury rachunków powiązanych (tzw. cash-pooling). Operacje tego typu polegają na konsolidacji (netowaniu) sald dodatnich i ujemnych rachunków bieżących uczestników produktu na wyznaczonym rachunku podmiotu zarządzającego rozliczeniami. Operacja konsolidacji przeprowadzana jest na koniec dnia roboczego, natomiast następnego dnia roboczego dokonywane są przelewy zwrotne przywracające stan rachunków do sytuacji sprzed konsolidacji. Transakcje konsolidacyjne prezentowane są w ujęciu netto tylko jeśli spełniają warunki MSR 39 dotyczące wyłączenia składników aktywów i zobowiązań finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Salda należności transakcji prezentowanych w ujęciu brutto, wykazywane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Należności od klientów”, zaś salda zobowiązań jako depozyty.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży

Grupa dokonuje transakcji sprzedaży/zakupu aktywów finansowych z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek tzw. transakcje typu repo i reverse repo na papierach wartościowych. Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Jednocześnie ujmowane są zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. W przypadku transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży nabyte papiery wartościowe prezentowane są jako pożyczki i należności. Różnicę między ceną sprzedaży/zakupu a ceną odkupu/odsprzedaży ujmuje się odpowiednio jako koszty lub przychody odsetkowe z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. W przypadku sprzedaży papierów wartościowych zakupionych uprzednio w transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży, Grupa wykazuje zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych. Zobowiązania te są wyceniane w wartości godziwej.

Utrata wartości aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu

Grupa dokonuje podziału składników aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu ze względu na podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym danego zaangażowania na portfel

aktywów indywidualnie istotnych oraz portfel aktywów indywidualnie nieistotnych (portfel grupowy). Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez Grupę informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymania warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłacaniem odsetek lub należności głównej;
- przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy;
- zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- obserwacji danych wskazujących na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
 - negatywnych zmian dotyczących statusu płatności pożyczkobiorców w grupie, lub
 - krajowej lub lokalnej sytuacji gospodarczej, która ma związek z niespłacaniem aktywów w grupie.

Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

Kredyty uznane za nieściągalne (tj. takie, dla których Grupa nie spodziewa się przyszłych przepływów pieniężnych oraz które na podstawie oddzielnych przepisów podatkowych spełniły warunki niezbędne do zaliczenia straty do kosztów uzyskania przychodu lub które zostały bezwarunkowo umorzone na mocy umowy z klientem) są na podstawie decyzji Grupy spisywane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, przychody z tego tytułu prezentowane są w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne”.

Forbearance

W przypadku przyznania przez Grupę pożyczkobiorcy udogodnienia, jeśli nie zmienia ono w znaczący sposób istotnych warunków oraz oczekiwanych przepływów pieniężnych z aktywa finansowego, wówczas oczekiwane przyszłe przepływy z aktywa finansowego, którego dotyczy udogodnienie, Grupa ujmuje w wycenie tego aktywa, stosując pierwotną efektywną stopę procentową dla danego instrumentu.

Jeśli udzielone udogodnienie w znaczący sposób zmienia istotne warunki lub oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, wówczas takie aktywo finansowe jest wyłączone z bilansu, a nowe aktywo finansowe jest ujmowane w bilansie w wartości godziwej na dzień początkowego ujęcia.

Odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe

Grupa tworzy odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe (IBNR ang. incurred but not reported). Procesem wyliczania odpisu z tytułu utraty wartości IBNR objęte są wszystkie należności, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości lub mimo stwierdzenia przesłanek, indywidualna ocena pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego. Odpisy z tytułu utraty wartości IBNR odzwierciedlają poziom strat

kredytowych poniesionych lecz nie zaraportowanych, które zostaną zidentyfikowane na poziomie ekspozycji w przyjętym przez Grupę okresie rozpoznania straty. Odpisy z tytułu utraty wartości IBNR liczone są w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. W sprawozdaniu finansowym Grupa koryguje wartość ekspozycji kredytowych o wartość odpisów z tytułu utraty wartości na poniesione niezidentyfikowane straty kredytowe.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie istotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie istotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest jako różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywanych do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu.

Jeżeli wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych wzrośnie na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odpowiednio odwracany przez rachunek zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie nieistotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Odpisy z tytułu utraty wartości na należności od banków i klientów, odpisy z tytułu utraty wartości papierów wartościowych i innych aktywów korygują wartość odpowiednich pozycji aktywów. Natomiast rezerwy na zobowiązania warunkowe wykazywane są w zobowiązaniach w pozycji „Rezerwy”.

Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane straty ujęte w kapitale własnym w wysokości różnicy między ceną nabycia skorygowaną o późniejsze spłaty i amortyzację a wartością godziwą, uwzględniając poprzednie odpisy z tytułu utraty wartości, przenosi się do rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży nie podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat, jeśli w późniejszych okresach wartość godziwa instrumentu dłużnego wzrośnie i wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty.

Utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu

Na kategorię aktywów finansowych wycenianych według kosztu w sprawozdaniu finansowym Grupy składają się akcje i udziały w jednostkach innych niż zależne, sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej (np. ze względu na brak notowań na aktywnym rynku). Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości takich inwestycji kapitałowych, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Strat z tytułu utraty wartości akcji i udziałów sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej, nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Wartości bilansowe aktywów Grupy innych niż aktywa z tytułu podatku odroczonego, w tym w szczególności składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, przeglądane są na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli

istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalna w przypadku aktywów innych niż aktywa finansowe jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, z wyłączeniem wartości firmy, podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości innych aktywów może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaaby wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach, zobowiązaniach oraz zobowiązaniach warunkowych na dzień połączenia. Wartość firmy ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizacyjne wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy jest alokowana na ośrodki wypracowujące środki pieniężne i nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości niezależnie od wystąpienia przesłanek utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

W przypadku jednostek stowarzyszonych wartość firmy jest zawarta w wartości bilansowej inwestycji w jednostce stowarzyszonej.

Zyski i straty ze zbycia jednostki zależnej lub stowarzyszonej uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

Wartość firmy powstała w wyniku przejęć sprzed 31 marca 2004 roku, to jest dnia wejścia w życie MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”, została obliczona zgodnie z poprzednio stosowanymi standardami rachunkowości jako różnica między kosztem przejęcia jednostki, a wartością aktywów netto przejmowanej jednostki na dzień przejęcia.

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne (z wyłączeniem wartości firmy)

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, na przykład na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2014 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:

Budynki i budowle	1,5%-4,5%
Środki transportu	14,0%-20,0%
Komputery	34,0%
Wyposażenie biurowe	20,0%
Inne środki trwałe	7,0%-20,0%
Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowych systemów operacyjnych, do których stosuje się stawki 10% i 20%)	34,0%
Pozostałe wartości niematerialne	20,0%
Inwestycje w obcych środkach trwałych – zgodnie z okresem trwania umowy najmu	

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej aktywów trwałych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nie przekraczającej 3 500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty z datą wydania ich do używania. Suma wartości środków trwałych jednorazowo odpisanych w koszty nie jest istotna z punktu widzenia sprawozdania finansowego.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wysokości ogółu poniesionych kosztów pozostających w bezpośrednim związku z niezakończoną jeszcze budową, montażem lub ulepszeniem istniejącego środka trwałego z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe obejmują także prawa użytkowania wieczystego gruntów.

Środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego lub wartości niematerialnej jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeśli wartość bilansowa przewyższa wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Pracownicy, w zależności od ich indywidualnego poziomu zaszczerowania, mogą otrzymać nagrodę z funduszu motywacyjnego, premię w ramach planu premiowego obowiązującego w danym obszarze lub uznaniową nagrodę roczną na zasadach określonych w wewnętrznych przepisach o wynagradzaniu pracowników. Premie i nagrody przyznawane są po zakończeniu okresu, za który oceniane są wyniki.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze są ujmowane jako koszty w okresie, którego dotyczą.

Płatności w formie akcji

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybrani pracownicy otrzymują nagrody w formie opcji na zakup akcji Citigroup (program opcji pracowniczych SOP), nagrody w formie „akcji odroczonej”

Citigroup (program akumulacji kapitału – CAP), a także nagrody w postaci akcji fantomowych Banku Handlowego w Warszawie SA.

Zgodnie z MSSF 2 "Płatności w formie akcji własnych", wszystkie programy funkcjonujące w Grupie traktowane są jako programy rozliczane w środkach pieniężnych. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Koszty programu określone są przy użyciu modelu wyceny dla programu opcyjnego oraz na podstawie ceny akcji Banku lub ceny akcji Citigroup dla programów na bazie akcji. Zgodnie z wymogami standardu wartość godziwa jest początkowo ustalana na dzień przyznania nagrody, a następnie na każdy dzień sprawozdawczy, aż do całkowitego rozliczenia. Łączną wartość kosztów ujętych na dany dzień sprawozdawczy stanowi iloczyn wartości godziwej opcji lub akcji odroczonej na dzień sprawozdawczy i części uprawnienia uznanego za nabyte w tym okresie.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

W ramach systemu wynagrodzeń Grupa gwarantuje pracownikom odprawy emerytalne i rentowe, stanowiące programy określonych świadczeń. Ich wysokość uzależniona jest od liczby lat pracy w Banku, przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do wypłaty świadczenia. Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w zobowiązaniach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat w części wynikającej z kosztów bieżącego zatrudnienia i upływu czasu. Część rezerwy wynikająca ze zmiany założeń aktuarialnych (ekonomicznych i demograficznych) przyjętych do wyceny ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach.

Elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego Zarządowi Banku oraz osobom zajmującym stanowiska kierownicze, mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jest także odroczone nagroda pieniężna opisana szczegółowo w nocie 50 „Świadczenia na rzecz pracowników”.

Programy określonych składek

Grupa stwarza możliwość uczestnictwa pracowników w programie emerytalnym, opisanym szczegółowo w nocie 50. Za pracowników uczestniczących w programie Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia Grupa nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności, zatem zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze” jest to program określonych składek. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Rezerwy

Rezerwy są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz kwota rezerwy może być w wiarygodny sposób oszacowana.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona po spełnieniu następujących warunków: (i) Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji; (ii) restrukturyzacja już się rozpoczęła albo została publicznie ogłoszona; (iii) kwota rezerwy może być wiarygodnie oszacowana. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Kapitały

Kapitały wykazywane są według wartości nominalnej, z wyjątkiem kapitału z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, który wykazywany jest z uwzględnieniem wpływu odroczonego podatku dochodowego.

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązania w momencie, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Banku.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Grupa dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Grupy.

Ustalanie wyniku finansowego

Wynik finansowy ustala się z zachowaniem zasady memoriału i współmierności przychodów i kosztów. Do wyniku finansowego zaliczane są wszystkie osiągnięte przychody i koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczeniu efektywnej stopy procentowej Grupa uwzględnia wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (na przykład: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta. W rezultacie prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o bezpośrednie koszty pozyskania instrumentu finansowego prezentowane są jako składnik przychodów odsetkowych.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych, desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń, prezentowane są w wyniku odsetkowym.

Odsetki karne wynikające z ekspozycji z tytułu podatku dochodowego ujmowane są w „Pozostałych przychodach operacyjnych” lub w „Pozostałych kosztach operacyjnych” w rachunku zysków i strat.

Przychody i koszty z tytułu prowizji, opłaty bankowe

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Prowizje klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizji stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizji za wykonanie usługi,
- prowizji za wykonanie znaczącej czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej zaliczane są do rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej i wykazywane w przychodach odsetkowych.

Prowizje za wykonanie usługi i znaczącej czynności zaliczane są do rachunku zysków i strat proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi lub jednorazowo w momencie wykonania czynności i wykazywane w przychodach z tytułu prowizji.

W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunku bieżącym lub kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową przez okres ważności limitu kredytowego. Tego typu prowizje zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji.

Przychody i koszty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych

Grupa pośredniczy w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Przychody z tytułu wynagrodzenia za dystrybucję produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentami finansowymi ujmowane są w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy, z wyjątkiem części wynagrodzenia dotyczącego usług świadczonych po dokonaniu sprzedaży, które jest ujmowane w przychodach prowizyjnych liniowo, przez okres życia produktu.

W przypadku produktów powiązanych z instrumentem finansowym, gdzie wynagrodzenie otrzymywane jest z góry za okres dłuższy niż miesięczny, w celu ustalenia sposobu ujmowania wynagrodzenia z tytułu dystrybucji tego ubezpieczenia stosowany jest model względnej wartości godziwej. Na podstawie proporcji wartości godziwej usługi dystrybucji produktu ubezpieczeniowego oraz wartości godziwej pożyczki w stosunku do sumy tych wartości ustalana jest alokacja łącznego wynagrodzenia. Wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego dzielone jest na następujące komponenty:

- część stanowiąca wynagrodzenie za usługę pośrednictwa, ujmowana w wyniku z tytułu prowizji, oraz
- część stanowiąca element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego rozliczanego z użyciem efektywnej stopy procentowej będącą elementem wyniku odsetkowego.

Wynagrodzenie opisane powyżej ujmowane jest z uwzględnieniem szacowanych przyszłych zwrotów z tytułu odstąpienia klientów od ubezpieczenia w określonych przypadkach.

Z części odpowiadających wynagrodzeniu za usługę pośrednictwa wydzielana jest część wynagrodzenia dotyczącego świadczenia dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego i ta część ujmowana jest w przychodach prowizyjnych liniowo przez okres życia produktu. Pozostała część ujmowana jest w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy.

Koszty bezpośrednio powiązane z akwizycją pożyczki gotówkowej Grupa rozlicza w czasie jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego stanowiącego część wyniku odsetkowego.

Jeśli Grupa ponosi koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego, koszty takie rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Koszty nie powiązane bezpośrednio ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych ujmowane są w rachunku wyników jednorazowo, w momencie ich poniesienia.

Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

W pozycji tej prezentowana jest wycena transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Jest to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, przychody związane z przetwarzaniem danych na rzecz podmiotów powiązanych, a także koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat z wyjątkiem sytuacji, gdy podatek dotyczy kwot ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach.

Rezerwa i aktywo na podatek odroczone są kalkulowane przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po dokonaniu kompensaty, wtedy gdy istnieje

tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz rezerwa i aktywo dotyczą tego samego podatnika.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej oraz bankowości detalicznej. Szczegółowe informacje na temat segmentów przedstawiono w nocie 3.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów oraz wyniku segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości Grupy.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia klasyfikuje się składniki aktywów lub grupy aktywów wraz z bezpośrednio powiązаныmi z nimi zobowiązaniami, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do zbycia klasyfikowane są jedynie składniki aktywów lub grupy dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży i aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu został rozpoczęty. Ponadto, taki składnik aktywów (lub grupa) jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów (lub grupy) do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Aktywa te nie podlegają amortyzacji.

Wartości szacunkowe

Ustalenie bilansowych wartości niektórych aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje. Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze z nich zastosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji;
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

Grupa do wyceny ryzyka kredytowego wykorzystuje kwotowania instrumentu wymiany ryzyka upadłości dłużnika (Credit Default Swap).

Grupa różnicuje wycenę ryzyka kontrahenta ze względu na dostępność kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS):

- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których istnieje aktywny rynek CDS: Uznaje się, że kwotowania CDS odzwierciedlają rynkową wycenę ryzyka kredytowego;
- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których nie istnieje aktywny rynek CDS: Na podstawie ratingu kredytowego (zewnętrznego lub wewnętrznego, jeżeli zewnętrzny nie jest dostępny) oraz sektora gospodarki, w którym klient działa, kontrahentowi przypisywana jest wartość indeksu CDS, która odzwierciedla rynkową wycenę ryzyka.

W przypadku wyceny własnego ryzyka kredytowego, Grupa stosuje metodę zdefiniowaną dla klientów, dla których nie ma aktywnego rynku CDS.

Głównymi czynnikami wpływającymi na zmiany szacunków w zakresie ryzyka kontrahenta są: (i) zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane między innymi z poziomem kursów walut oraz stóp procentowych, (ii) zmiany w zakresie kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS) (iii) zmiany w zakresie ryzyka kredytowego kontrahentów (zmiana ratingów).

Utrata wartości kredytów

Na każdy dzień bilansowy dokonywana jest ocena, czy zaistniały obiektywne przesłanki świadczące o utracie wartości ekspozycji kredytowych. Jeśli tak, dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a oszacowaną wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z danej ekspozycji kredytowej. Aktywa finansowe, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości na poziomie indywidualnym lub mimo stwierdzenia przesłanek, indywidualna ocena składnika aktywów pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego, Grupa objęła analizą grupową. Dla celów grupowej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są podzielone według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela. W celu wyliczenia kwoty odpisu na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo Grupa wykorzystuje, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia niewykonania zobowiązania (parametr PD) oraz wartość straty w momencie niewykonania zobowiązania (parametr LGD).

Określenie przesłanek utraty wartości, wyliczenie bieżącej wartości szacowanych przepływów pieniężnych oraz oszacowanie odpisu metodą grupową wymaga zastosowania przez Grupę szacunków. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji makroekonomicznej. Jeżeli zaistnieje taka konieczność historyczne parametry mogą być korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu utraty wartości należności są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Dodatkowo Grupa dokonuje testowania wstecznego (w oparciu o dane historyczne) w celu porównania wartości rzeczywiście poniesionych strat z szacunkami w zakresie utraty wartości kredytów, co również może mieć wpływ na zmianę metodologii.

Utrata wartości firmy

Bank corocznie przeprowadza obligatoryjne testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36. Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których przyporządkowano wartość firmy, jest ich wartość użytkowa, którą kierownictwo Banku szacuje w oparciu o plan finansowy, odzwierciedlający przyjęte założenia odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku, stopę dyskontową wykorzystaną w prognozach przepływów pieniężnych oraz stopę wzrostu zastosowaną do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym.

Świadczenia pracownicze

Rezerwy na przyszłe wypłaty z tytułu świadczeń pracowniczych, takie jak nagrody jubileuszowe czy odprawy emerytalne i rentowe, podlegają okresowemu oszacowaniu aktuarialnemu przez niezależnego aktuarusza. Wysokość rezerw odpowiada wartości obecnej przyszłych długoterminowych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień sprawozdawczy i bazuje na szeregu założeń w obszarze statystyki kadrowej, w tym prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego jako pracownika Grupy, obejmującego rotację pracowników, ryzyko śmierci oraz ryzyko całkowitej niezdolności do pracy.

3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej i bankowości detalicznej. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego segmentu dokonywane jest zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę dla potrzeb sporządzenia sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem transakcji pomiędzy segmentami w ramach Grupy.

Przyporządkowania aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Grupy do segmentów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych dla potrzeb zarządczych. Transfer finansowania pomiędzy segmentami Grupy oparty jest o stawki bazujące na stopach rynkowych. Stawki transferowe są ustalane według tych samych zasad dla obu segmentów, a ich zróżnicowanie wynika jedynie ze struktury terminowej i walutowej aktywów i zobowiązań. Podstawą oceny wyników działalności segmentu jest zysk lub strata brutto.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski.

Bankowość Korporacyjna

W ramach segmentu Bankowości Korporacyjnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej, segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, leasingu, usług maklerskich i powiernictwa papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto, segment oferuje usługi bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usług doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych.

Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produktów i usług finansowych klientom indywidualnym, a także w ramach CitiBusiness mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej, Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

Za okres	2014			2013		
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
<i>w tys. zł</i>						
Wynik z tytułu odsetek	516 149	647 794	1 163 943	581 022	661 130	1 242 152
Wynik wewnętrzny z tytułu odsetek, w tym:	(53 302)	53 302	-	(42 238)	42 238	-
przychody wewnętrzne	-	53 302	53 302	-	42 238	42 238
koszty wewnętrzne	(53 302)	-	(53 302)	(42 238)	-	(42 238)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	279 785	339 146	618 931	296 526	345 776	642 302
Przychody z tytułu dywidend	2 215	3 568	5 783	1 485	2 931	4 416
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	350 697	31 463	382 160	315 639	33 361	349 000
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	229 922	-	229 922	305 339	-	305 339
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	6 429	-	6 429	1 844	-	1 844
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(379)	-	(379)	2 050	-	2 050
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	31 646	(21 061)	10 585	27 086	(27 328)	(242)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(515 892)	(686 624)	(1 202 516)	(559 520)	(742 488)	(1 302 008)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(23 937)	(47 427)	(71 364)	(25 823)	(36 812)	(62 635)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	892	5 492	6 384	915	135	1 050
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(1 621)	19 425	17 804	(26 113)	62 317	36 204
Zysk operacyjny	875 906	291 776	1 167 682	920 450	299 022	1 219 472
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	28	-	28	(1 326)	-	(1 326)
Zysk brutto	875 934	291 776	1 167 710	919 124	299 022	1 218 146
Podatek dochodowy			(220 398)			(245 438)
Zysk netto			947 312			972 708

Stan na dzień	31.12.2014			31.12.2013		
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
<i>w tys. zł</i>						
Aktywa, w tym:	43 663 564	6 180 101	49 843 665	39 816 056	5 582 333	45 398 389
aktywa wyceniane metodą praw własności	7 765	-	7 765	7 814	-	7 814
aktywa trwale przeznaczone do zbycia	-	2 113	2 113	-	12 738	12 738
Zobowiązania i kapitał własny, w tym:	40 417 857	9 425 808	49 843 665	36 070 064	9 328 325	45 398 389
zobowiązania	34 672 382	7 760 523	42 432 905	30 416 864	7 674 261	38 091 125

4. Wynik z tytułu odsetek

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:		
operacji z Bankiem Centralnym	25 017	26 171
należności od banków	60 334	45 142
należności od klientów, z tego:	946 928	1 042 860
podmiotów sektora finansowego	20 333	37 430
podmiotów sektora niefinansowego	926 595	1 005 430
dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	363 255	446 389
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	93 537	85 770
	1 489 071	1 646 332
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:		
operacji z Bankiem Centralnym	-	(1)
zobowiązań wobec banków	(39 223)	(47 674)
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego	(84 999)	(101 451)
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego	(194 997)	(246 228)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(3 267)	(3 311)
instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	(2 642)	(5 515)
	(325 128)	(404 180)
Wynik z tytułu odsetek	1 163 943	1 242 152

Przychody odsetkowe za 2014 rok zawierają odsetki od kredytów, dla których rozpoznano utratę wartości w kwocie 4 125 tys. zł (za 2013 rok: 12 109 tys. zł).

5. Wynik z tytułu opłat i prowizji

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	145 495	140 595
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	205 391	233 716
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	114 167	105 892
z tytułu usług powierniczych	111 433	104 521
z tytułu opłat od pożyczek gotówkowych	3 228	5 417
z tytułu działalności maklerskiej	64 038	86 489
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	27 617	26 007
z tytułu udzielonych gwarancji	14 991	14 090
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	6 226	5 343
inne	33 610	40 702
	726 196	762 772
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(50 248)	(57 944)
z tytułu działalności maklerskiej	(21 680)	(24 801)
z tytułu opłat KDPW	(20 473)	(21 060)
z tytułu opłat brokerskich	(4 073)	(4 595)
inne	(10 791)	(12 070)
	(107 265)	(120 470)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	618 931	642 302

Wynik z tytułu opłat i prowizji za 2014 rok zawiera przychody prowizyjne (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 211 693 tys. zł (za 2013 rok: 240 269 tys. zł) oraz koszty prowizyjne w kwocie 50 248 tys. zł (za 2013 rok: 57 944 tys. zł).

6. Przychody z tytułu dywidend

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	4 966	4 189
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	817	227
Przychody z tytułu dywidend, razem	5 783	4 416

7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy		
z instrumentów dłużnych	112 538	31 312
z instrumentów kapitałowych	(1 429)	(470)
z instrumentów pochodnych, w tym:	(20 258)	31 511
na stopę procentową	(22 964)	28 237
	90 851	62 353
Wynik z pozycji wymiany		
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych	292 999	32 509
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)	(1 690)	254 138
	291 309	286 647
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	382 160	349 000

Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji za 2014 rok zawiera zmianę stanu rozwiązań (netto) dotyczących korekty wyceny z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta na transakcje związane z instrumentami pochodnymi w wysokości 10 935 tys. zł (za 2013 rok: w kwocie 28 868 tys. zł).

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi i instrumentami rynku pieniężnego przeznaczonymi do obrotu.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto z tytułu transakcji związanymi z swapami na stopy procentowe, opcjami, futuresami i innymi instrumentami pochodnymi.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z wyceny aktywów i zobowiązań denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych takich jak forward, CIRS i opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Zrealizowane zyski z instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	229 922	305 339

9. Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Zrealizowane zyski z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży	6 429	1 844

10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych		
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczanej	25 987	26 474
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczającej	(26 366)	(24 424)
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(379)	2 050

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 41.

11. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody z tytułu świadczonych usług na rzecz jednostek powiązanych	8 894	10 497
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych	9 362	7 417
Rozwiązanie rezerw na sprawy sporne (netto)	5 679	-
Przychody z tytułu rozliczenia podatku od towarów i usług (VAT) za lata ubiegłe	-	6 500
Inne	28 331	27 946
	52 266	52 360
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty postępowania ugodowego i windykacji	(20 480)	(20 197)
Koszty dotyczące wyceny aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(1 152)	-
Koszty dotyczące utrzymania aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(592)	(399)
Utworzenie rezerw na sprawy sporne (netto)	-	(9 221)
Inne	(19 457)	(22 785)
	(41 681)	(52 602)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	10 585	(242)

12. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Koszty pracownicze		
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:	(403 994)	(495 298)
koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi	(23 842)	(25 807)
Premie i nagrody, w tym:	(109 084)	(123 304)
pracownicze świadczenia kapitałowe	(17 124)	(36 189)
nagrody za wieloletnią pracę	(847)	(726)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(66 916)	(71 023)
	(579 994)	(689 625)
Koszty ogólnoadministracyjne		
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(174 244)	(191 038)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych	(71 405)	(63 019)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(100 037)	(101 919)
Reklama i marketing	(25 163)	(23 321)
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne	(50 831)	(47 600)
Koszty usług zewnętrznych dotyczące dystrybucji produktów bankowych	(63 933)	(55 249)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(13 991)	(19 098)
Koszty szkoleń i edukacji	(4 003)	(7 171)
Koszty nadzoru bankowego	(3 201)	(1 173)

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Pozostałe koszty	(115 714)	(102 795)
	(622 522)	(612 383)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu, razem	(1 202 516)	(1 302 008)

Koszty pracownicze za 2014 rok zawierają koszty z tytułu wynagrodzeń i nagród obecnych i byłych członków Zarządu Banku w wysokości 23 633 tys. zł (za 2013 rok: 37 040 tys. zł).

Koszty za okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku obejmują koszty rozpoczętej w 2013 roku restrukturyzacji zatrudnienia w kwocie 57 720 tys. zł zawarte w pozycji koszty związane z wynagrodzeniami oraz koszty restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej w kwocie 7 193 tys. zł zawarte w pozycji koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości. Łączna kwota utworzonej rezerwy restrukturyzacyjnej wynosiła 64 913 tys. zł.

Utworzona w 2013 roku rezerwa dotycząca restrukturyzacji zatrudnienia została do dnia 31 grudnia 2014 roku w pełni wykorzystana: w 2014 roku w kwocie 49 291 tys. zł i w 2013 roku w kwocie 3 933 tys. zł oraz pozostała jej część została rozwiązana w kwocie 4 496 tys. zł (patrz nota 35).

Do dnia 31 grudnia 2014 roku rezerwa dotycząca restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej została wykorzystana: w 2014 roku w kwocie 9 793 tys. zł i w 2013 roku w kwocie 159 tys. zł oraz dotworzona została w kwocie 6 773 tys. zł (patrz nota 35).

13. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(35 837)	(39 422)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(35 527)	(23 213)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, razem	(71 364)	(62 635)

14. Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Zyski		
z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych	745	424
z tytułu zbycia aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	5 803	88
z tytułu zbycia udziałów w jednostkach zależnych	-	585
	6 548	1 097
Straty		
z tytułu zbycia aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	(164)	-
z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych	-	(47)
	(164)	(47)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	6 384	1 050

w tys. zł	2013			
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Banki	Razem
Rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	30 219	588	47	30 854
Wynik rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(2 295)	574	47	(1 674)
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(27 224)	64 417	(989)	36 204

16. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

w tys. zł	2014	2013
Bieżący podatek		
Bieżący rok	(204 581)	(155 875)
Korekty z lat ubiegłych	8 922	(3 272)
	(195 659)	(159 147)
Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	(24 716)	(86 202)
Spisanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	(23)	(89)
	(24 739)	(86 291)
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(220 398)	(245 438)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

w tys. zł	2014	2013
Zysk brutto	1 167 710	1 218 146
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)	(221 865)	(231 448)
Odpisy z tytułu utraty wartości niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(10 227)	(9 328)
Przychody podlegające opodatkowaniu nieujęte w wyniku finansowym	(397)	(536)
Koszty stanowiące koszty uzyskania przychodu nieujęte w wyniku finansowym	(337)	546
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	2 306	5 329
Ulga technologiczna	9 637	-
Pozostałe różnice trwale, w tym pozostałe koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	485	(10 001)
Ogółem obciążenie wyniku	(220 398)	(245 438)
Efektywna stawka podatkowa	18,87%	20,15%

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 31 grudnia 2014 roku związany jest z dłużnymi i kapitałowymi instrumentami dostępnymi do sprzedaży i wynosił (11 019) tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 10 078 tys. zł).

17. Zysk przypadający na jedną akcję

Na dzień 31 grudnia 2014 roku zysk przypadający na jedną akcję wynosił 7,25 zł (31 grudnia 2013 roku: 7,44 zł).

Wyliczenie zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2014 roku oparte było na zysku przypadającym na akcjonariuszy w kwocie 947 312 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 972 708 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w roku zakończonym 31 grudnia 2014 roku w

liczbie 130 659 600 (31 grudnia 2013 roku: 130 659 600).

Bank nie posiada rozwadniających, potencjalnych akcji zwykłych ani innych instrumentów rozwadniających.

18. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach

Odroczony podatek dochodowy i reklasyfikacje ujęte w pozostałych całkowitych dochodach dotyczą wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (AFS) odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny.

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2014 roku	(53 041)	10 078	(42 963)
Zmiana wyceny AFS	348 238	(66 165)	282 073
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(229 922)	43 685	(186 237)
Straty aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(7 281)	1 383	(5 898)
Stan na dzień 31 grudnia 2014 roku	57 994	(11 019)	46 975

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2013 roku	318 261	(60 470)	257 791
Zmiana wyceny AFS	(65 963)	12 534	(53 429)
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(305 339)	58 014	(247 325)
Stan na dzień 31 grudnia 2013 roku	(53 041)	10 078	(42 963)

19. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Środki pieniężne w kasie	495 408	532 142
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	1 027 541	246 322
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym, razem	1 522 949	778 464

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, która może być wykorzystywana przez Bank pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

Deklarowana wysokość rezerwy obowiązkowej na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 1 105 461 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 1 076 336 tys. zł).

20. Należności od banków

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Rachunki bieżące	210 424	342 006
Lokaty	406 948	614 985
Kredyty i pożyczki	359 072	347 686
Nienotowane dłużne papiery wartościowe	28 456	-
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	681 694	1 841 873
Lokaty stanowiące zabezpieczenie operacji instrumentami pochodnymi i transakcji giełdowych	381 971	394 188
Inne należności	-	362

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Łączna wartość brutto	2 068 565	3 541 100
Odpisy z tytułu utraty wartości	(2 880)	(1 173)
Należności od banków netto, razem	2 065 685	3 539 927

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Stan na dzień 1 stycznia	(1 173)	(126)
Zwiększenia (z tytułu):		
utworzenie odpisów	(4 503)	(2 697)
inne	(7)	(11)
Zmniejszenia (z tytułu):		
rozwiązanie odpisów	2 803	1 661
Stan na dzień 31 grudnia	(2 880)	(1 173)

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku utrata wartości rozpoznana na należności od banków dotyczyła odpisów na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR).

21. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
Banki*	137 770	114 137
Podmioty niefinansowe	14 799	-
Skarb Państwa	6 944 306	2 101 536
	7 096 875	2 215 673
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	6 284 719	1 544 888
nienotowane na aktywnym rynku	812 156	670 785
Instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu	238	5 030
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	238	5 030
Instrumenty pochodne	5 624 460	3 531 126
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, razem	12 721 573	5 751 829

*Na dzień 31 grudnia 2014 roku część papierów wartościowych (obligacje) emitowanych przez banki w kwocie 2 tys. zł jest objętych gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2013 roku: 114 137 tys. zł).

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	1 005 545	481 601
Instrumenty pochodne	5 765 377	3 715 295
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, razem	6 770 922	4 196 896

Na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku Grupa nie posiadała aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku aktywa z tytułu transakcji instrumentami pochodnymi zawierają odpisy dotyczące korekty wyceny z tytułu podwyższonego ryzyka kredytowego kontrahenta na niezapadłe transakcje w kwocie 4 526 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 10 065 tys. zł).

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	40 543 483	72 737 320	137 373 801	26 354 969	277 009 573	5 225 862	5 298 847
FRA	24 750 000	16 070 000	8 750 000	-	49 570 000	33 155	24 400
swapy odsetkowe (IRS)	11 814 453	51 697 423	114 835 056	21 507 411	199 854 343	4 799 519	4 911 757
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	3 911 001	4 969 897	13 179 080	4 847 558	26 907 536	388 329	357 596
opcje na stopę procentową	-	-	609 665	-	609 665	4 859	4 902
kontrakty futures*	68 029	-	-	-	68 029	-	192
Instrumenty walutowe	17 589 669	8 563 334	3 827 361	62 766	30 043 130	367 745	434 964
FX forward	1 930 755	1 185 365	179 438	62 766	3 358 324	45 669	82 794
FX swap	14 311 477	5 419 599	1 923 420	-	21 654 496	273 103	303 479
opcje walutowe	1 347 437	1 958 370	1 724 503	-	5 030 310	48 973	48 691
Transakcje na papierach wartościowych	889 035	-	-	-	889 035	1 234	1 978
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	889 035	-	-	-	889 035	1 234	1 978
Transakcje związane z towarami	259 056	227 009	-	-	486 065	29 619	29 588
swap	192 385	227 009	-	-	419 394	29 619	29 588
opcje	66 671	-	-	-	66 671	-	-
Instrumenty pochodne ogółem	59 281 243	81 527 663	141 201 162	26 417 735	308 427 803	5 624 460	5 765 377

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	29 279 105	48 074 990	128 382 483	19 708 033	225 444 611	3 245 616	3 204 747
FRA	14 600 000	16 330 000	2 000 000	-	32 930 000	7 861	9 444
swapy odsetkowe (IRS)	11 634 619	28 198 925	111 416 255	15 824 033	167 073 832	2 909 725	2 938 509
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	2 468 750	3 546 065	14 092 176	3 884 000	23 990 991	320 374	250 758
opcje na stopę procentową	82 944	-	874 052	-	956 996	5 540	5 833
kontrakty futures*	492 792	-	-	-	492 792	2 116	203
Instrumenty walutowe	16 993 509	6 265 122	5 075 209	6 766	28 340 606	270 896	495 592
FX forward	3 383 131	1 341 091	566 104	6 766	5 297 092	24 306	93 644
FX swap	12 006 180	1 947 128	4 130 204	-	18 083 512	171 150	326 782
opcje walutowe	1 604 198	2 976 903	378 901	-	4 960 002	75 440	75 166
Transakcje na papierach wartościowych	361 102	-	-	-	361 102	1 113	1 520
kontrakty futures*	4 848	-	-	-	4 848	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	356 254	-	-	-	356 254	1 113	1 520
Transakcje związane z towarami	496 422	479 356	-	-	975 778	13 501	13 436
swap	1 092	-	-	-	1 092	9	9

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesiące do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
opcje	495 330	479 356	-	-	974 686	13 492	13 427
Instrumenty pochodne ogółem	47 130 138	54 819 468	133 457 692	19 714 799	255 122 097	3 531 126	3 715 295

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

22. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
banki centralne	4 499 750	9 748 646
pozostałe banki*	1 182 039	1 288 739
Skarb Państwa, w tym:	8 753 310	6 578 656
obligacje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	1 836 219
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, razem	14 435 099	17 616 041
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	7 606 151	6 177 716
nienotowane na aktywnym rynku	6 828 948	11 438 325

Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

w tys. zł	2014	2013
Stan na dzień 1 stycznia	17 616 041	15 003 003
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	319 403 242	413 942 712
aktualizacji wyceny	102 367	-
różnic kursowych	177 579	-
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	147 476	251 687
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaży	(322 922 652)	(411 162 974)
aktualizacji wyceny	-	(344 902)
różnic kursowych	-	(14 457)
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	(88 954)	(59 028)
Stan na dzień 31 grudnia	14 435 099	17 616 041

*Na dzień 31 grudnia 2014 roku część papierów wartościowych (obligacje) emitowanych przez pozostałe banki w kwocie 266 542 tys. zł jest objętych gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2013 roku: 895 910 tys. zł).

23. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Akcje i udziały w jednostkach zależnych	7 765	7 814
z tego:		
nienotowane na giełdzie	7 765	7 814

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych wycenianych metodą praw własności przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Stan na dzień 1 stycznia	7 814	15 110
Zmniejszenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	(49)	(1 764)
sprzedaż*	-	(5 532)
Stan na dzień 31 grudnia	7 765	7 814

*W 2013 roku nastąpiła sprzedaż udziałów w spółce Handlowy Investmens II S.a.r.l. stanowiących 100% udział w kapitale zakładowym i 100% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa sprzedanych udziałów wynosiła 5 532 tys. zł.

24. Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Akcje i udziały w pozostałych jednostkach	19 651	35 910
Utrata wartości	(11 440)	(20 630)
Pozostałe inwestycje kapitałowe dostępnych do sprzedaży, razem	8 211	15 280
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	1 280	1 163
nienotowane na aktywnym rynku	6 931	14 117

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Stan na dzień 1 stycznia	15 280	19 921
Zwiększenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	116	74
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaż*	(7 185)	(4 715)
Stan na dzień 31 grudnia	8 211	15 280

*W 2014 roku nastąpiła sprzedaż:

- udziałów w spółce Kuźnia Polska S.A. stanowiących 5,20% udział w kapitale zakładowym i 5,20% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Kuźnia Polska S.A. wynosiła 1 536 tys. zł,
- części udziałów w spółce Polski Koncern Mięсны DUDA S.A. stanowiących 4,52% udział w kapitale zakładowym i 4,52% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Polski Koncern Mięсны DUDA S.A. wynosiła 5 649 tys. zł.

*W 2013 roku nastąpiła sprzedaż udziałów w spółce Elektromontaż Poznań S.A. stanowiących 19,88% udział w kapitale zakładowym i 19,88% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów wynosiła 4 715 tys. zł.

25. Należności od klientów

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Należności od podmiotów sektora finansowego		
Kredyty i pożyczki	340 841	487 673
Skupione wierzytelności	-	2
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	599 899	100 789
Fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie	98 011	136 349
Inne należności	1 695	9 781
Łączna wartość brutto	1 040 446	734 594
Odpisy z tytułu utraty wartości	(19 082)	(19 128)
Łączna wartość netto	1 021 364	715 466
Należności od podmiotów sektora niefinansowego		
Kredyty i pożyczki	14 142 915	12 921 969
Nienotowane dłużne papiery wartościowe	1 118 225	718 003
Skupione wierzytelności	1 006 797	1 416 240
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	1 824	2 173
Inne należności*	259 171	422 381
Łączna wartość brutto	16 528 932	15 480 766
Odpisy z tytułu utraty wartości	(779 814)	(964 905)
Łączna wartość netto	15 749 118	14 515 861
Należności od klientów netto, razem	16 770 482	15 231 327

*Kwota „Inne należności” zawiera należności z tytułu leasingu w kwocie 231 591 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 419 024 tys. zł).

Na saldo zamknięcia odpisów z tytułu utraty wartości rozpoznanej na należności od klientów składały się następujące kategorie:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo	(387 688)	(522 779)
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	(339 901)	(374 159)
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR)	(71 307)	(87 095)
Odpisy z tytułu utraty wartości, razem	(798 896)	(984 033)

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2014			2013		
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Razem	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Razem
Stan na dzień 1 stycznia	(448 225)	(535 808)	(984 033)	(470 133)	(660 794)	(1 130 927)
Zwiększenia (z tytułu):						
utworzenie odpisów	(98 339)	(115 753)	(214 092)	(103 926)	(136 091)	(240 017)
utworzenie odpisów (netto) na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	-	-	-	(4 814)	-	(4 814)
inne	(2 201)	-	(2 201)	(1 044)	-	(1 044)
Zmniejszenia (z tytułu):						
spisane należności w ciężar odpisów	43 993	136 264	180 257	35 544	90 053	125 597
odwrócenie odpisów (netto) na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	388	-	388	-	-	-

w tys. zł	2014			2013		
	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Razem	Klienci korporacyjni	Klienci indywidualni	Razem
rozwiązanie odpisów	98 201	118 613	216 814	93 944	167 916	261 860
sprzedaż wierzytelności	-	-	-	2 273	2 748	5 021
inne	2 605	1 366	3 971	(69)	360	291
Stan na dzień 31 grudnia	(403 578)	(395 318)	(798 896)	(448 225)	(535 808)	(984 033)

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną Handlowy-Leasing Sp. z o.o. Grupa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu finansowego, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Pozycja aktywów „Należności od klientów” zawiera następujące pozycje dotyczące należności od podmiotów sektora niefinansowego z tytułu leasingu finansowego:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	238 625	438 805
Niezrealizowane przychody finansowe	(7 034)	(19 781)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	231 591	419 024

Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego w rozbiciu na okresy zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Poniżej 1 roku	164 789	247 239
od 1 do 5 lat	73 836	189 212
Powyżej 5 lat	-	2 354
	238 625	438 805

Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego w rozbiciu na okresy zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Poniżej 1 roku	159 888	235 161
od 1 do 5 lat	71 703	181 509
Powyżej 5 lat	-	2 354
	231 591	419 024

Na dzień 31 grudnia 2014 roku odpisy z tytułu utraty wartości na należności z tytułu umów leasingu finansowego wynosiły 62 258 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 62 062 tys. zł).

Przychody z tytułu umów leasingu finansowego prezentowane są w pozycji przychodów z tytułu odsetek.

26. Rzeczowe aktywa trwałe

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2014 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2014	645 773	169	48 517	320 440	4 327	1 019 226
Zwiększenia:						
Zakupy	617	-	-	8 315	38 212	47 144
Inne zwiększenia	-	-	-	1 642	-	1 642

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwale	W budowie	Razem
Zmniejszenia:						
Zbycia	(27 255)	(68)	(31 621)	(1 207)	-	(60 151)
Likwidacje	(33 117)	-	-	(31 817)	-	(64 934)
Zaklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(2 036)	-	-	(302)	-	(2 338)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(18)	-	(18)
Transfery	17 767	-	-	10 237	(32 390)	(4 386)
Stan na dzień 31 grudnia 2014	601 749	101	16 896	307 290	10 149	936 185

Amortyzacja (Umorzenie)

Stan na dzień 1 stycznia 2014	316 128	156	29 139	289 222	-	634 645
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	16 560	11	4 208	15 058	-	35 837
Inne zwiększenia	-	-	-	683	-	683
Zmniejszenia:						
Zbycia	(11 097)	(68)	(25 954)	(1 093)	-	(38 212)
Likwidacje	(31 286)	-	-	(31 164)	-	(62 450)
Zaklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(893)	-	-	(271)	-	(1 164)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(11)	-	(11)
Stan na dzień 31 grudnia 2014	289 412	99	7 393	272 424	-	569 328

Wartość bilansowa

Na dzień 1 stycznia 2014	329 645	13	19 378	31 218	4 327	384 581
Na dzień 31 grudnia 2014	312 337	2	9 503	34 866	10 149	366 857

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2013 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwale	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	657 163	317	53 696	354 735	3 265	1 069 176
Zwiększenia:						
Zakupy	568	-	-	7 830	19 888	28 286
Inne zwiększenia	-	-	-	353	-	353
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(121)	(5 196)	(4 882)	-	(10 199)
Likwidacje	(16 997)	-	-	(43 560)	-	(60 557)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(293)	-	(293)
Transfery	5 039	(27)	17	6 257	(18 826)	(7 540)
Stan na dzień 31 grudnia 2013	645 773	169	48 517	320 440	4 327	1 019 226

Amortyzacja (Umorzenie)

Stan na dzień 1 stycznia 2013	314 604	288	23 808	320 560	-	659 260
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	16 939	16	6 046	16 421	-	39 422
Inne zwiększenia	-	-	-	313	-	313
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(118)	(732)	(4 824)	-	(5 674)
Likwidacje	(15 415)	-	-	(42 990)	-	(58 405)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(288)	-	(288)
Transfery	-	(30)	17	30	-	17
Stan na dzień 31 grudnia 2013	316 128	156	29 139	289 222	-	634 645

Wartość bilansowa

Na dzień 1 stycznia 2013	342 559	29	29 888	34 175	3 265	409 916
Na dzień 31 grudnia 2013	329 645	13	19 378	31 218	4 327	384 581

27. Wartości niematerialne

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2014 roku

<i>w tys. zł</i>	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2014	1 245 976	2 249	401 546	18 845	6 027	1 674 643
Zwiększenia:						
Zakupy	-	9	1 237	-	5 749	6 995
Inne zwiększenia	-	-	50	-	-	50
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	-	(80)	(326)	-	(406)
Likwidacje	-	-	(6 433)	-	-	(6 433)
Transfery	-	186	5 294	-	(5 987)	(507)
Stan na dzień 31 grudnia 2014	1 245 976	2 444	401 614	18 519	5 789	1 674 342
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2014	-	2 121	236 332	18 827	-	257 280
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	-	168	35 352	7	-	35 527
Inne zwiększenia	-	-	393	-	-	393
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	-	(77)	(329)	-	(406)
Likwidacje	-	-	(6 166)	-	-	(6 166)
Inne zmniejszenia	-	-	(31)	-	-	(31)
Stan na dzień 31 grudnia 2014	-	2 289	265 803	18 505	-	286 597
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2014	1 245 976	128	165 214	18	6 027	1 417 363
Na dzień 31 grudnia 2014	1 245 976	155	135 811	14	5 789	1 387 745

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2013 roku

<i>w tys. zł</i>	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	1 245 976	2 122	289 338	18 860	108 263	1 664 559
Zwiększenia:						
Zakupy	-	127	3 219	2	59 832	63 180
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	(52 043)	-	-	(52 043)
Transfery	-	-	161 032	(17)	(162 068)	(1 053)
Stan na dzień 31 grudnia 2013	1 245 976	2 249	401 546	18 845	6 027	1 674 643
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2013	-	1 947	263 845	18 836	-	284 628
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	-	174	23 031	8	-	23 213
Inne zwiększenia	-	-	1 250	-	-	1 250
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	(51 793)	-	-	(51 793)
Transfery	-	-	(1)	(17)	-	(18)
Stan na dzień 31 grudnia 2013	-	2 121	236 332	18 827	-	257 280

<i>w tys. zł</i>	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2013	1 245 976	175	25 493	24	108 263	1 379 931
Na dzień 31 grudnia 2013	1 245 976	128	165 214	18	6 027	1 417 363

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość firmy obejmuje kwotę 1 243 645 tys. zł powstałą w wyniku połączenia Banku Handlowego w Warszawie SA z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, oraz kwotę 2 331 tys. zł powstałą w wyniku nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego ABN Amro Bank (Polska) S.A., które nastąpiło z dniem 1 marca 2005 roku.

28. Test utraty wartości dla wartości firmy

Dla potrzeb przeprowadzenia testów na utratę wartości, wartość firmy została przyporządkowana do dwóch ośrodków wypracowujących środki pieniężne: sektora Bankowości Korporacyjnej oraz sektora Bankowości Detalicznej. Przyporządkowanie zostało dokonane na podstawie modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na bazie strategii sprzed połączenia. Po fuzji realokacja wartości firmy została przeprowadzona w oparciu o wartości względne aktywów przeniesionych do innego ośrodka w porównaniu z aktywami zatrzymanymi w danym ośrodku. Dla obu ośrodków wartość użytkowa przewyższa wartość bilansową, dlatego też nie rozpoznano utraty wartości firmy.

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie wartości firmy do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Wartość bilansowa wartości firmy przypisanej do ośrodka

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014
Sektor Bankowości Korporacyjnej	851 944
Sektor Bankowości Detalicznej	394 032
	1 245 976

Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków jest ich wartość użytkowa oszacowana w oparciu o plan finansowy. Plan opiera się na racjonalnych i mających poparcie faktograficzne założeniach, odzwierciedlających ocenę kierownictwa Banku odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku. Plan podlega okresowej aktualizacji i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku.

W wycenie wykorzystano stopę dyskontową odpowiadającą wymaganej stopie zwrotu, oszacowanej na bazie modelu wyceny aktywów kapitałowych (CAPM) przy zastosowaniu wartości wskaźnika beta dla sektora bankowego, premii za ryzyko oraz krzywych rentowności obligacji skarbowych. Tak wyliczona stopa dyskontowa na koniec 2014 roku wyniosła 8,45% (w 2013 roku: 9,75%).

Ekstrapolacja przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym została oparta o stopy wzrostu odzwierciedlające długoterminowy cel inflacyjny NBP, który na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosi 2,5 p.p.

Zarząd Banku uważa, że uzasadnione i prawdopodobne zmiany kluczowych założeń przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej wyodrębnionych ośrodków wypracowujących środki pieniężne nie spowodują, iż wartości bilansowe tych ośrodków przewyższą ich wartości odzyskiwalne.

29. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 155 827	830 120
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(998 508)	(626 988)
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	157 319	203 132

Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu.

Dotatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego

Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Odsetki naliczone i inne koszty	23 217	25 615
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	51 768	86 678
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	10 531	3 445
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	956 637	583 798
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	3 866	2 514
Przychody pobrane z góry	8 469	11 213
Wycena udziałów	2 916	4 662
Prowizje	7 511	9 599
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	10 078
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	65 189	75 132
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	790	790
Pozostałe	24 933	16 596
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 155 827	830 120

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego związana jest z następującymi pozycjami:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Odsetki naliczone (przychód)	28 936	20 893
Dotatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	929 863	561 273
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	789	1 332
Przychody do otrzymania	4 864	6 085
Dotatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 533	1 370
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	14 430	5 030
Ulga inwestycyjna	14 351	15 853
Wycena udziałów	1 863	1 858
Pozostałe	1 879	13 294
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	998 508	626 988
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	157 319	203 132

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2014 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2014	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2014
Odsetki naliczone i inne koszty	25 615	(2 398)	-	23 217
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	86 678	(34 910)	-	51 768
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	3 445	7 086	-	10 531
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	583 798	372 839	-	956 637
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	2 514	1 352	-	3 866

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2014	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2014
Przychody pobrane z góry	11 213	(2 744)	-	8 469
Wycena udziałów	4 662	(1 746)	-	2 916
Prowizje	9 599	(2 088)	-	7 511
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	10 078	-	(10 078)	-
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacen	75 132	(11 326)	1 383	65 189
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	790	-	-	790
Pozostałe	16 596	8 337	-	24 933
	830 120	334 402	(8 695)	1 155 827

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2014	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2014
Odsetki naliczone (przychód)	20 893	8 043	-	28 936
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	561 273	368 590	-	929 863
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	1 332	(543)	-	789
Przychody do otrzymania	6 085	(1 221)	-	4 864
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 370	163	-	1 533
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5 030	(3 002)	12 402	14 430
Ulga inwestycyjna	15 853	(1 502)	-	14 351
Wycena udziałów	1 858	5	-	1 863
Pozostałe	13 294	(11 415)	-	1 879
	626 988	359 118	12 402	998 508
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	203 132	(24 716)	(21 097)	157 319

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2013 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2013	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2013
Odsetki naliczone i inne koszty	26 523	(908)	-	25 615
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	126 434	(39 756)	-	86 678
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	1 193	2 252	-	3 445
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	727 952	(144 154)	-	583 798
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	1 596	918	-	2 514
Przychody pobrane z góry	11 950	(737)	-	11 213
Wycena udziałów	5 809	(1 147)	-	4 662
Prowizje	9 877	(278)	-	9 599
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	10 078	10 078
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacen	60 698	14 434	-	75 132

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2013	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2013
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	-	790	-	790
Pozostałe	38 517	(21 921)	-	16 596
	1 010 549	(190 507)	10 078	830 120

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2013	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2013
Odsetki naliczone (przychód)	28 648	(7 755)	-	20 893
Niezrealizowana premia od opcji	8	(8)	-	-
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	674 830	(113 557)	-	561 273
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	885	447	-	1 332
Przychody do otrzymania	4 689	1 396	-	6 085
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	3 951	(2 581)	-	1 370
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	60 470	5 030	(60 470)	5 030
Ulga inwestycyjna	16 501	(648)	-	15 853
Wycena udziałów	1 841	17	-	1 858
Pozostałe	(60)	13 354	-	13 294
	791 763	(104 305)	(60 470)	626 988
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	218 786	(86 202)	70 548	203 132

30. Inne aktywa

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Rozrachunki międzybankowe	1 128	1 982
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	215 786	194 805
Przychody do otrzymania	47 311	50 821
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	18 989	21 223
Dłużnicy różni	91 773	77 772
Rozliczenia międzyokresowe	9 625	12 436
Inne aktywa, razem	384 612	359 039
w tym aktywa finansowe*	327 676	295 782

*Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów” z wyjątkiem pozycji „Przychody do otrzymania” oraz „Rozliczenia międzyokresowe”.

31. Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Na dzień 31 grudnia 2014 roku aktywa trwale przeznaczone do zbycia obejmują nieruchomości Grupy o łącznej wartości 2 113 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 12 738 tys. zł).

Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Stan na dzień 1 stycznia	12 738	12 554
Zwiększenia:		
Przejęcie nieruchomości za wierzytelności	-	184
Przekwalifikowanie z nieruchomości bankowych	1 174	-
Zmniejszenia:		
Aktualizacja wyceny	(1 152)	-
Zbycie	(10 647)	-
Stan na dzień 31 grudnia	2 113	12 738

Klasyfikując aktywa jako przeznaczone do sprzedaży, Grupa oczekiwała, że sprzedaż zostanie zakończona w ciągu roku. W przypadku gdy sprzedaż nie nastąpiła w ciągu roku, Grupa nadal jest zdecydowana do wypełnienia planu sprzedaży i aktywnie go realizuje, a opóźnienie zostało spowodowane przez zdarzenia lub okoliczności znajdujące się poza kontrolą Grupy.

32. Zobowiązania wobec banków

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Rachunki bieżące	663 831	861 508
Depozyty terminowe	2 370 212	3 356 503
Kredyty i pożyczki otrzymane	351 533	374 898
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	1 726 049	1 783 602
Inne zobowiązania	10 951	1 925
Zobowiązania wobec banków, razem	5 122 576	6 378 436

33. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Zobowiązania - Wycena ujemna

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych		
Transakcje IRS	-	24 710

Instrumenty pochodne zabezpieczające na dzień 31 grudnia 2013 roku

<i>w tys. zł</i>	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Instrumenty stopy procentowej					
swapy odsetkowe (IRS)	-	-	1 670 500	100 000	1 770 500

34. Zobowiązania wobec klientów

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Depozyty podmiotów sektora finansowego		
Rachunki bieżące	238 351	320 634
Depozyty terminowe	2 877 084	2 939 233
	3 115 435	3 259 867
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego		
Rachunki bieżące, z tego:	19 299 093	16 983 122
klientów korporacyjnych	8 594 113	7 703 769

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
klientów indywidualnych	6 372 762	5 931 907
jednostek budżetowych	4 332 218	3 347 446
Depozyty terminowe, z tego:	7 085 420	5 841 724
klientów korporacyjnych	5 668 835	4 649 633
klientów indywidualnych	1 289 231	975 276
jednostek budżetowych	127 354	216 815
	26 384 513	22 824 846
Depozyty razem	29 499 948	26 084 713
Pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-	352 153
Inne zobowiązania, w tym:	132 650	131 899
zobowiązania z tytułu kaucji	78 153	101 646
Pozostałe zobowiązania razem	132 650	484 052
Zobowiązania wobec klientów, razem	29 632 598	26 568 765

35. Rezerwy

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Na sprawy sporne	9 634	15 313
Na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	13 238	13 150
Na restrukturyzację zatrudnienia	158	53 787
Na restrukturyzację sieci placówek	3 379	7 034
Rezerwy, razem	26 409	89 284

Zmiana stanu rezerw przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Stan na dzień 1 stycznia	89 284	28 656
Z czego dotyczy:		
Rezerw na sprawy sporne	15 313	11 145
Rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	13 150	11 476
Rezerw na restrukturyzację zatrudnienia	53 787	-
Rezerw na restrukturyzację sieci placówek*	7 034	3 741
Inne	-	2 294
Zwiększenia:		
Utworzenie odpisów na rezerwy w okresie, z tego	42 725	108 229
na sprawy sporne	4 693	9 646
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	31 101	32 528
na restrukturyzację zatrudnienia	158	57 720
na restrukturyzację sieci placówek	6 773	7 193
inne	-	1 142
Inne zwiększenia rezerw, z tego:	1	12
na sprawy sporne	1	12
Zmniejszenia:		
Rozwiązanie rezerw w okresie, z tego:	(46 517)	(32 888)
na sprawy sporne	(10 373)	(424)
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(31 013)	(30 854)
na restrukturyzację zatrudnienia	(4 496)	-
na restrukturyzację sieci placówek*	(635)	(512)

w tys. zł	2014	2013
inne	-	(1 098)
Wykorzystanie rezerw w okresie, z tego:	(59 084)	(14 725)
na sprawy sporne	-	(5 066)
na restrukturyzację zatrudnienia	(49 291)	(3 933)
na restrukturyzację sieci placówek*	(9 793)	(3 388)
inne	-	(2 338)
Stan na dzień 31 grudnia	26 409	89 284

*Stan rezerwy na restrukturyzację sieci placówek na dzień 1 stycznia 2013 roku dotyczy pozostałej kwoty z utworzonej w 2012 roku rezerwy dotyczącej restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej, która została wykorzystana w 2013 roku w kwocie 3 229 tys. zł i rozwiązana w kwocie 512 tys. zł.

36. Inne zobowiązania

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Fundusz Świadczeń Socjalnych	51 177	52 603
Rozrachunki międzybankowe	70 089	89 729
Rozrachunki międzyoddziałowe	2 963	3 535
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	214 167	189 762
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	23 297	22 912
Wierzyciele różni	134 470	111 945
Rozliczenia międzyokresowe kosztów:	363 723	343 541
koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników	123 882	126 704
rezerwa na odprawy emerytalne	40 677	31 465
rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę	268	3 533
koszty usług IT i wsparcia operacji bankowych	113 059	91 149
koszty usług doradczych i wsparcia biznesu	26 248	43 051
inne koszty do zapłacenia	59 589	47 639
Przychody przyszłych okresów	20 328	18 923
Inne zobowiązania, razem	880 214	832 950
w tym zobowiązania finansowe*	836 589	791 115

*Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS” oraz „Przychody przyszłych okresów”.

37. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów zapadalności/wymagalności

Na dzień 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	20	2 068 565	1 508 644	216	354 470	205 235	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	7 096 875	162	179 636	759 557	4 611 917	1 545 603
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	14 435 099	4 499 750	111 492	-	6 598 749	3 225 108
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	25	1 040 446	689 652	70 000	240 794	40 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	25	16 528 932	7 712 220	1 433 757	1 533 266	4 498 125	1 351 564
Zobowiązania wobec banków	32	5 122 576	2 821 022	72 758	1 967 676	228 679	32 441
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	34	3 115 435	3 068 882	42 988	2 912	639	14
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	34	26 517 163	25 756 115	445 186	303 973	11 826	63

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	20	3 541 100	2 857 832	334 617	10 491	338 160	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	2 215 673	30 379	-	342 976	1 224 881	617 437
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	17 616 041	9 748 646	-	189 730	6 004 765	1 672 900
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	25	734 594	194 940	70 000	469 654	-	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	25	15 480 766	8 080 050	908 698	1 279 995	4 158 861	1 053 162
Zobowiązania wobec banków	32	6 378 436	3 880 747	622 080	1 706 623	168 958	28
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	34	3 612 020	3 590 261	10 448	10 677	622	12
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	34	22 956 745	22 240 800	366 247	339 559	10 076	63

38. Kapitały

Kapitał zakładowy

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w tys. zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	akcje zwykłe	-	65 000 000	260 000	w całości opłacony	27.03.97r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 120 000	4 480	w całości opłacony	27.10.98r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 557 500	6 230	w całości opłacony	25.06.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	2 240 000	8 960	w całości opłacony	16.11.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	17 648 500	70 594	w całości opłacony	24.05.02r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	5 434 000	21 736	w całości opłacony	16.06.03r.	01.01.97r.
C	na okaziciela	akcje zwykłe	-	37 659 600	150 638	przeniesienie majątku Citibank (Poland) S.A. na Bank	28.02.01r.	01.01.00r.
				130 659 600	522 638			

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 4,00 zł

Na dzień 31 grudnia 2014 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 522 638 400 zł i podzielony był na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda i w okresie od 31 grudnia 2013 roku nie uległ zmianie.

Bank nie emitował akcji uprzywilejowanych.

Zarówno w 2014 roku, jak również w 2013 roku, nie miało miejsce podwyższenie kapitału zakładowego w drodze emisji akcji.

Lista akcjonariuszy

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz 31 grudnia 2013 roku co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	130 659 600	100,0	130 659 600	100,0

W ciągu 2014 roku oraz w okresie od przekazania poprzedniego okresowego raportu kwartalnego za III kwartał 2014 roku do dnia przekazania niniejszego raportu rocznego za 2014 rok struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2014 roku kapitał zapasowy wynosił 3 000 298 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 2 997 759 tys. zł). Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być wykorzystana jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kwota kapitału zapasowego obejmuje kwotę 2 485 534 tys. zł stanowiącą nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku.

W 2013 roku miało miejsce zmniejszenie kapitału zapasowego Grupy o kwotę 13 621 tys. zł, będące między innymi efektem wykorzystania kapitału na pokrycie straty odnotowanej na koniec 2012 roku przez jednostkę zależną Handlowy-Leasing Sp. z o.o. w kwocie 15 165 tys. zł (patrz nota 1).

Kapitał z aktualizacji wyceny

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	52 873	(42 963)

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej całości lub części składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w pozostałych dochodach całkowitych i zakumulowane w kapitale z aktualizacji wyceny ujmują się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe kapitały rezerwowe

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Kapitał rezerwowy	2 374 496	2 335 307
Fundusz ogólnego ryzyka	521 000	521 000
Straty aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(5 898)	-
Kapitał z przewalutowania	3 925	3 081
Pozostałe kapitały rezerwowe, razem	2 893 523	2 859 388

W dniu 24 czerwca 2014 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2013 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na kapitał rezerwowy kwotę 566 tys. zł.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego.

Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku.

Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej. O wykorzystaniu funduszu rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów.

Dywidendy

Dywidendy wypłacone za 2013 rok

W dniu 24 czerwca 2014 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. (dalej jako **WZ**) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2013 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 934 216 140,00 zł. Dywidenda ma charakter pieniężny. Kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 7 złotych 15 groszy. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk.

Jednocześnie WZ postanowiło określić termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 7 lipca 2014 roku (dzień dywidendy) oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 29 sierpnia 2014 roku (termin wypłaty dywidendy).

Dywidendy zadeklarowane

W dniu 10 marca 2015 roku Zarząd Banku podjął uchwałę w sprawie proponowanego podziału zysku za 2014 rok. Zarząd Banku zaproponował przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 970 800 828,00 zł. Dywidenda ma charakter pieniężny. Powyższa propozycja oznacza, że dywidenda przypadająca na jedną akcję wynosi 7 złotych 43 grosze. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk. Zarząd Banku zaproponował termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 6 lipca 2015 roku oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 24 lipca 2015 roku. Powyższa propozycja Zarządu Banku zostanie przedłożona Radzie Nadzorczej do zaopiniowania, a następnie Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia.

39. Transakcje repo oraz reverse repo

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)

Grupa pozyskuje płynne środki poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	1 724 270	1 726 049	do tygodnia	1 726 140

* z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2013 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu				
dłużne papiery wartościowe	27 099	27 149	do tygodnia	27 157
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 106 976	2 108 606	do tygodnia	2 108 752

* z uwzględnieniem odsetek

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów pozostają po stronie Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2013 roku aktywa sprzedane w ramach transakcji repo nie mogły być przedmiotem dalszego obrotu.

W 2014 roku łączne koszty odsetek z transakcji repo wyniosły 14 086 tys. zł (w 2013 roku: 33 798 tys. zł).

Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse repo)

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse repo). Sprzedawca zobowiązuje się do odkupienia tych samych lub podobnych instrumentów w uzgodnionym przyszłym terminie. Transakcje reverse repo służą jako narzędzie pozyskiwania finansowania dla klientów.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	504 195	504 367	do miesiąca	504 260
	177 446	182 760	do 3 lat	178 886
Należności od klientów:				
należności od podmiotów sektora finansowego	599 899	599 610	do miesiąca	600 048

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2013 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	1 841 873	1 843 966	do miesiąca	1 842 290
Należności od klientów:				
należności od podmiotów sektora finansowego	100 789	100 679	do miesiąca	100 807

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2013 roku Grupa miała możliwość zastawu lub zbycia papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji reverse repo.

W 2014 roku łączne przychody z tytułu odsetek z transakcji reverse repo wyniosły 42 230 tys. zł (w 2013 roku: 39 596 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych zakupionych w transakcjach reverse repo wyniosły 1 005 545 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 481 601 tys. zł).

40. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych

Zgodnie z informacją w notcie 2, obecnie Grupa nie kompensuje i nie prezentuje w kwocie netto aktywów i zobowiązań finansowych. W związku z tym, zgodnie z wymogami MSSF 7, poniższe informacje dotyczą tylko aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z transakcji terminowych i pochodnych, zawieranych na podstawie umów ramowych typu ISDA Master Agreement, Umowa Ramowa stanowiąca Rekomendację Związku Banków Polskich oraz innych umów ramowych przewidujących w sytuacji wystąpienia określonego przypadku naruszenia możliwość rozwiązania transakcji i rozliczenia z kontrahentem na podstawie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań.

W poniższej tabeli zaprezentowano kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi umożliwiającymi kompensowanie w określonych okolicznościach.

w tys. zł	31.12.2014		31.12.2013	
	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Wycena instrumentów pochodnych	5 476 854	5 597 147	3 296 014	3 581 696
Wartość przyjętych/złożonych zabezpieczeń	(180 008)	(359 622)	(15 100)	(392 185)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową	5 296 846	5 237 525	3 280 914	3 189 511
Maksymalna kwota ewentualnej kompensaty	(5 225 136)	(5 225 136)	(3 180 488)	(3 180 488)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową przy uwzględnieniu maksymalnej kwoty ewentualnej kompensaty	71 710	12 389	100 426	9 023

41. Rachunkowość zabezpieczeń

Począwszy od IV kwartału 2013 roku Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, denominowane w tej samej walucie co instrumenty zabezpieczane, w których Grupa otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.

Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Zmiana wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku nie występują instrumenty powiązane relacją zabezpieczającą.

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

w tys. zł	31.12.2014		31.12.2013	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczane				
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży				
Obligacje skarbowe	-	-	1 770 500	1 836 219
Instrumenty zabezpieczające				
Pochodne instrumenty				
Swapy odsetkowe (IRS) – wycena ujemna	-	-	1 770 500	(24 710)

42. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych (w podziale na kategorie) i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	19	-	1 522 949	-	-	1 522 949	1 522 949
Należności od banków	20	-	2 065 685	-	-	2 065 685	2 070 670
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	12 721 573	-	-	-	12 721 573	12 721 573
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	-	-	14 435 099	-	14 435 099	14 435 099
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	23	-	-	-	7 765	7 765	7 765
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	24	-	-	8 211	-	8 211	8 211
Należności od klientów	25	-	16 770 482	-	-	16 770 482	16 770 482
		12 721 573	20 359 116	14 443 310	7 765	47 531 764	47 536 749
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec banków	32	-	-	-	5 122 576	5 122 576	5 120 810
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	6 770 922	-	-	-	6 770 922	6 769 403
Zobowiązania wobec klientów	34	-	-	-	29 632 598	29 632 598	29 632 598
		6 770 922	-	-	34 755 174	41 526 096	41 522 811

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	19	-	778 464	-	-	778 464	778 464
Należności od banków	20	-	3 539 927	-	-	3 539 927	3 540 153
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	5 751 829	-	-	-	5 751 829	5 751 829
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	-	-	17 616 041	-	17 616 041	17 616 041
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	23	-	-	-	7 814	7 814	7 814
Inwestycje kapitałowe dostępne do sprzedaży	24	-	-	15 280	-	15 280	15 280
Należności od klientów	25	-	15 231 327	-	-	15 231 327	15 235 756
		5 751 829	19 549 718	17 631 321	7 814	42 940 682	42 945 337

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec banków	32	-	-	-	6 378 436	6 378 436	6 380 167
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	4 196 896	-	-	-	4 196 896	4 196 896
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	24 710	-	-	-	24 710	24 710
Zobowiązania wobec klientów	34	-	-	-	26 568 765	26 568 765	26 568 234
		4 221 606	-	-	32 947 201	37 168 807	37 170 007

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny pochodzące z aktywnego rynku, na którym dostępne są regularne kwotowania i obroty.
Do rynku aktywnego możemy zaliczyć notowania giełdowe, brokerskie oraz notowania w systemach typu serwisy cenowe takie jak Reuters i Bloomberg, które reprezentują faktyczne transakcje rynkowe zawierane na warunkach rynkowych. Do poziomu pierwszego zaliczamy przede wszystkim papiery wartościowe przeznaczone do obrotu lub dostępne do sprzedaży,
- poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o modele oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku i prezentowane w systemach Reuters lub Bloomberg i w zależności od instrumentów finansowych stosowane są następujące szczegółowe techniki wycen:
 - notowane ceny rynkowe dla danego instrumentu lub notowane ceny rynkowe dla instrumentu alternatywnego,
 - wartość godziwą swapów na stopę procentową oraz terminowych kontraktów walutowych oblicza się jako wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkowe krzywe dochodowości oraz aktualne kursy fixing NBP w przypadku instrumentów walutowych,
 - inne techniki, takie jak krzywe dochodowości oparte na cenach alternatywnych dla danego instrumentu finansowego,
- poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry niepochodzące z rynku.

W 2014 roku Grupa nie dokonywała zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziom II i poziom III).

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii:

Na dzień 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	6 944 544	5 777 029	12 721 573
instrumenty pochodne		-	5 624 460	5 624 460
dłużne papiery wartościowe		6 944 306	152 569	7 096 875
instrumenty kapitałowe		238	-	238
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	8 753 310	5 681 789	14 435 099
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	1 005 737	5 765 185	6 770 922
krótka sprzedaż papierów wartościowych		1 005 545	-	1 005 545
instrumenty pochodne		192	5 765 185	5 765 377

W 2014 roku Grupa nie dokonywała transferu pomiędzy poziomami wartości godziwej instrumentów finansowych ze względu na stosowaną metodę ustalania wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21	2 108 682	3 643 147	5 751 829
instrumenty pochodne		2 116	3 529 010	3 531 126
dłużne papiery wartościowe		2 101 536	114 137	2 215 673
instrumenty kapitałowe		5 030	-	5 030
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	6 578 656	11 037 385	17 616 041
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	21	481 804	3 715 092	4 196 896
krótka sprzedaż papierów wartościowych		481 601	-	481 601
instrumenty pochodne		203	3 715 092	3 715 295
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	-	24 710	24 710

W 2013 roku Grupa dokonała transferu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu z kategorii wycenianych z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku (poziom III) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II). Zmiana kategorii dotyczy instrumentów pochodnych i wynika z przyjętego modelu wyceny opartego o dane pochodzące z rynku. Wartość instrumentów pochodnych, które były przedmiotem transferu wynosiła 1 523 tys. zł.

Ponadto w 2013 roku biorąc pod uwagę aktywność rynku dokonano transferu części dłużnych papierów wartościowych zakwalifikowanych do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 246 880 tys. zł oraz części dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w kwocie 1 216 694 tys. zł z kategorii wycenianych bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku (poziom I) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II).

Określanie wartości godziwej

W przypadku krótkoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest zasadniczo równa ich wartości godziwej. W przypadku instrumentów innych niż krótkoterminowe zastosowano następujące metody i założenia.

Inwestycje kapitałowe

Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności: W przypadku aktywów finansowych stanowiących udziały w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją jako wartość godziwą zaprezentowano procent aktywów netto podmiotu przypadający na udziały Grupy w danym podmiocie. Zdaniem Zarządu jednostki dominującej jest to najlepsze możliwe do ustalenia przybliżenie wartości godziwej dla tych instrumentów.

Pozostałe inwestycje kapitałowe: W przypadku pozostałych inwestycji kapitałowych w udziałach niekontrolujących w pozycji wartość godziwa zaprezentowano cenę nabycia skorygowaną o odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości zarówno dla inwestycji nienotowanych jak i dla inwestycji notowanych, ze względu na umowne czasowe ograniczenia możliwości ich zbycia.

Według założeń strategicznych Grupy zakłada się stopniową redukcję przedstawionych zaangażowań kapitałowych, z wyjątkiem wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego. Poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych.

W 2014 roku spośród inwestycji kapitałowych, których wycena wartości godziwej nie była możliwa Grupa dokonała zbycia:

- udziałów w spółce Kuźnia Polska S.A. stanowiących 5,20% udział w kapitale zakładowym i 5,20% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Kuźnia Polska S.A. wynosiła 1 536 tys. zł,
- części udziałów w spółce Polski Koncern Mięсны DUDA S.A. stanowiących 4,52% udział w kapitale zakładowym i 4,52% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Polski Koncern Mięсны DUDA S.A. wynosiła 5 649 tys. zł.

W 2013 roku spośród inwestycji kapitałowych, których wycena wartości godziwej nie była możliwa Grupa dokonała zbycia:

- udziałów w spółce Elektromontaż Poznań S.A. stanowiących 19,88% udział w kapitale zakładowym i 19,88% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Elektromontaż Poznań S.A. wynosiła 4 715 tys. zł,
- udziałów w spółce Handlowy Investmens II S.a.r.l. stanowiących 100% udział w kapitale zakładowym i 100% udział w głosach na Walnym Zgromadzeniu. Wartość bilansowa zbywanych udziałów w spółce Handlowy Investmens II S.a.r.l. wynosiła 5 532 tys. zł.

Należności od banków i klientów

W kolumnie „wartość bilansowa” zaprezentowano wartość kredytów według zamortyzowanego kosztu pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość godziwa kredytów i pożyczek zostaje wyliczona jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i uwzględnia zmiany rynkowych stóp procentowych jak i zmian marż dla danego okresu sprawozdawczego. Zmiany marż dla kredytów wyliczane są w oparciu o faktyczne transakcje. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. Wyjątkiem są kredyty gotówkowe detaliczne oparte na stopie zarządzanej przez Bank, dla tych kredytów jako wartość godziwą przyjęto wartość bilansową tych kredytów. W przypadku kredytów, dla których terminy spłat nie są określone (np. kredyty w rachunku bieżącym), jako wartość godziwą zaprezentowano kwotę konieczną do zapłaty, gdyby należność stała się wymagalna w dniu bilansowym.

Wartością godziwą lokat overnight jest ich wartość bilansowa. Wartość godziwa lokat oprocentowanych według stałej stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku pieniężnego dla należności o podobnym ryzyku kredytowym, pozostającym terminie do wykupu oraz walucie.

Zobowiązania wobec banków i klientów

W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie i depozytów bez ustalonej daty wymagalności, za wartość godziwą przyjmowana jest kwota, która byłaby wypłacona na żądanie na dzień bilansowy. Wartość godziwą depozytów o ustalonym terminie zapadalności oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi z uwzględnieniem bieżących marż, w sposób analogiczny jak w przypadku kredytów.

Jak opisano powyżej, modele zastosowane do ustalenia wartości godziwej należności i zobowiązań wobec banków i klientów, wykazywanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według zamortyzowanego kosztu, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach nie pochodzących z rynku. Grupa kwalifikuje zatem wycenę tych instrumentów finansowych dla potrzeb ujawnień do poziomu trzeciego hierarchii wartości godziwej. Dla pozostałych instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej, Grupa uważa, że ich wartość godziwa jest zasadniczo zbliżona do wartości bilansowej.

43. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne

Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

W 2014 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności i zobowiązań Banku lub

jednostki zależnej od Banku, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Banku.

Łączna wartość wszystkich toczących się postępowań sądowych z udziałem Banku i jednostek zależnych od Banku dotyczących wierzytelności w 2014 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Łączna wartość zobowiązań Banku i spółek zależnych z tytułu postępowań sądowych w zakresie zobowiązań w 2014 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów z tytułu utraty wartości.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę utworzone są odpowiednie rezerwy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank był między innymi stroną 27 postępowań sądowych związanych z terminowymi operacjami finansowymi, przy czym w 18 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 9 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz wymagalności zobowiązań klienta z nich wynikających wobec Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku. Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego w sprawach związanych z terminowymi operacjami finansowymi, w których Bank występował jako strona pozwana lub powodowa zapadło dziesięć prawomocnych rozstrzygnięć sądowych, w tym osiem korzystnych dla Banku oraz dwa niekorzystne, a w 8 sprawach sądowych Bank zawarł ugody.

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie to dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu rynku przedsiębiorcom nie należącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. W dniu 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. Postanowieniem z dnia 8 maja 2012 roku SOKiK zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie ze skargi MasterCard na Decyzję Komisji Europejskiej (sygn. akt T 111/08). Na postanowienie SOKiK z dnia 8 maja 2012 roku wniesiono zażalenie do Sądu Apelacyjnego. W dniu 25 października 2012 roku Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek o zawieszenie postępowania. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż wobec braku tożsamości sprawy z udziałem Banku rozpatrywanej przez SOKiK i postępowania toczącego się przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie ze skargi MasterCard na Decyzję Komisji Europejskiej (sygn. akt T 111/08) nie sposób uznać, że postępowanie przed Sądem Unii Europejskiej stanowi prejudykat dla sprawy rozpatrywanej przez SOKiK. W dniu 21 listopada 2013 roku SOKiK wydał wyrok, na podstawie którego zmodyfikował karę nałożoną na Bank i ustalił jej wysokość na kwotę 1 775 720,00 zł. SOKiK oddalił odwołania Banków w pozostałym zakresie a tym samym odmówił uznania porozumień dotyczących opłaty interchange za zgodne z prawem i zaliczenia ich do porozumień objętych zwolnieniem indywidualnym przewidzianym w art. 11 ust. 2 w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, wskazując, że Banki nie udowodniły zaistnienia przesłanek zwolnienia. Wyrok jest nieprawomocny i będzie podlegał kontroli instancyjnej w związku z wniesieniem przez Bank i inne strony postępowania apelacji od wyroku SOKiK. Po przeprowadzeniu postępowania przed Sądem Apelacyjnym wyrok SOKiK może zostać utrzymany, uchylony lub zmieniony.

W 2014 roku nie wystąpiły istotne rozliczenia z tytułu spraw sądowych zakończonych prawomocnym wyrokiem.

Zobowiązania z tytułu udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych

Wartości udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych według poszczególnych kategorii produktów prezentowały się następująco:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone		
Akredytywy	208 126	137 569
Gwarancje i poręczenia udzielone	1 779 425	1 775 108
Linie kredytowe udzielone	13 161 336	12 199 651
Gwarancje emisji papierów wartościowych udzielone innym emitentom	1 264 450	1 508 050
Pozostałe zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	33 583	38 240
Transakcje reverse repo z przyszłą datą waluty	189 650	242 521
	16 636 570	15 901 139

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Akredytywy według kategorii		
Akredytywy importowe wystawione	207 208	135 060
Akredytywy eksportowe potwierdzone	918	2 509
	208 126	137 569

Na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone przez Grupę tworzone są rezerwy. Na dzień 31 grudnia 2014 roku kwota utworzonych rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne wynosiła 13 238 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 13 150 tys. zł).

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia wekslowe.

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne otrzymane		
Finansowe	708 148	1 247 960
Gwarancyjne	6 199 449	4 970 167
	6 907 597	6 218 127

44. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowią zabezpieczenie następujących zobowiązań:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Zobowiązania podlegające zabezpieczeniu		
Zobowiązania wobec banków		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	1 726 049	1 783 602
zobowiązania z tytułu otrzymanego kredytu	208 341	124 416
Zobowiązania wobec klientów		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-	352 153
	1 934 390	2 260 171

Wartości bilansowe aktywów stanowiących zabezpieczenie są przedstawione poniżej:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Aktywa stanowiące zabezpieczenie		
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	27 099
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 194 933	2 424 272
Należności od banków		
lokata zabezpieczająca operacje instrumentami pochodnymi i transakcje giełdowe	381 971	394 188
Należności od klientów		
fundusze gwarancyjne i lokaty zabezpieczające transakcje giełdowe	98 011	136 349
Inne aktywa		
rozliczenia z tytułu operacji instrumentami finansowymi	-	7 751
	2 674 915	2 989 659

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawione w tabeli dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży stanowią zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w kwocie 176 088 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 170 566 tys. zł), zabezpieczenie otrzymanego kredytu w kwocie 294 575 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 146 730 tys. zł) oraz zabezpieczenie sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu w kwocie: 1 724 270 tys. zł. (31 grudnia 2013 roku: 2 106 976 tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku stanowią zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Więcej informacji o aktywach stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu transakcji repo znajduje się w nocie 39. Pozostałe aktywa wykazane powyżej stanowią zabezpieczenie rozliczenia innych transakcji, w tym instrumentami pochodnymi oraz transakcji giełdowych. Warunki i zasady dokonanych transakcji nie odbiegają od tych powszechnie przyjętych i obowiązujących dla tego typu umów.

45. Działalność powiernicza

Bank oferuje usługi powiernicze związane z prowadzeniem rachunków papierów wartościowych dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych oraz usługi depozytariusza przeznaczone dla krajowych podmiotów finansowych, szczególnie funduszy emerytalnych, inwestycyjnych i kapitałowych funduszy ubezpieczeniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank prowadził ponad 10 tys. rachunków papierów wartościowych (31 grudnia 2013 rok: ponad 13 tys. rachunków).

46. Leasing operacyjny

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Poniżej 1 roku	34 411	30 821
Od 1 do 5 lat	80 799	60 343
Powyżej 5 lat	2 876	-
	118 086	91 164
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	2 884	3 230

Grupa leasinguje powierzchnie biurową oraz samochody, zgodnie z umowami leasingu operacyjnego.

Umowy leasingowe powierzchni biurowych zawierane są na okres 5 lat z możliwością przedłużenia na kolejne 3 lata, przy czym część umów zawartych jest na okres do 1 roku lub na okresy dłuższe niż 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W 2014 roku łączna kwota opłat z tego tytułu wyniosła 36 129 tys. zł (w 2013 roku: 40 625 tys. zł).

Umowy leasingowe samochodów zawarte są na okres 4 lat. Płatności leasingowe ustalone są według stałej stopy odsetkowej przez cały okres leasingu. W 2014 roku łączna kwota opłat z tego tytułu wyniosła 1 169 tys. zł. W 2013 roku Grupa nie leasingowała samochodów.

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Koszty działania”.

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Poniżej 1 roku	2 223	1 807
Od 1 do 5 lat	2 416	3 137
Powyżej 5 lat	-	-
	4 639	4 944
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	8 712	8 226

Grupa wynajmuje część powierzchni biurowych na podstawie umów najmu, które spełniają ekonomiczne znamiona leasingu operacyjnego.

Większość umów leasingowanych powierzchni biurowych zawartych jest na czas nieokreślony. Pozostałe umowy zawarte są na okres od 2 do 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W 2014 roku łączna kwota otrzymanych opłat z tego tytułu wyniosła 7 593 tys. zł (w 2013 roku: 7 993 tys. zł).

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

47. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Informacja dodatkowa:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013
Stan środków pieniężnych:		
Środki pieniężne w kasie	495 408	532 142
Rachunek bieżący nostro w Banku Centralnym	1 027 541	246 322
Rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro)	209 966	341 698
	1 732 915	1 120 162

48. Jednostki powiązane

Bank jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation podmiot zależny od Citibank N.A., który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

W ramach prowadzonej działalności biznesowej, podmioty Grupy zawierają transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc.

Transakcje z jednostkami powiązanymi wynikają z bieżącej działalności Grupy i obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje, transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank, ani jednostki zależne od Banku nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne. Żadna z transakcji z podmiotami powiązanymi nie została zawarta na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Transakcje z jednostkami Citigroup Inc.

Należności i zobowiązania wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Należności, w tym:	277 201	805 086
Lokaty	104 914	138 509
Zobowiązania, w tym:	2 695 589	4 128 851
Depozyty	2 081 553	3 328 060
Kredyty otrzymane	118 285	205 368
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi:		
Aktywa przeznaczone do obrotu	4 632 733	2 699 322
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	4 514 920	2 908 933
Zobowiązania warunkowe udzielone	235 286	163 971
Zobowiązania warunkowe otrzymane	869 933	1 418 444
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych (zobowiązania udzielone/otrzymane), z tego:	235 984 565	182 584 553
Instrumenty stopy procentowej	214 744 922	165 280 456
FRA	33 970 000	19 680 000
swapy odsetkowe (IRS)	155 007 205	122 893 780
swapy odsetkowo – walutowe (CIRS)	25 394 856	21 735 386
opcje na stopę procentową	304 832	478 498
kontrakty futures	68 029	492 792
Instrumenty walutowe	20 708 532	16 744 149
FX forward/spot	879 675	1 635 593
FX swap	17 254 092	12 498 863
opcje walutowe	2 574 765	2 609 693
Transakcje na papierach wartościowych	288 079	72 059
papiery wartościowe zakupione do otrzymania	89 933	56 368
papiery wartościowe sprzedane do wydania	198 146	15 691
Transakcje związane z towarami	243 032	487 889
swap	209 697	546
opcje	33 335	487 343
<i>w tys. zł</i>	2014	2013
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	51 562	53 573
Koszty z tytułu odsetek i prowizji	10 923	11 880

Grupa osiąga dochody oraz ponosi koszty z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z jednostkami Citigroup Inc. w celu zabezpieczenia ryzyka rynkowego. Są to transakcje przeciwstawne (back to back) do transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z pozostałymi klientami Grupy oraz domykające pozycję własną Grupy. Na dzień 31 grudnia 2014 roku wycena bilansowa netto transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi wynosiła 117 813 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: (209 611) tys. zł).

Ponadto Grupa ponosi koszty i uzyskuje przychody z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Grupą umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług.

Koszty poniesione i naliczone (uwzględniające odzwierciedlony w kosztach Grupy podatek VAT) w 2014 roku oraz w 2013 roku z tytułu zawartych umów dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Grupy usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych oraz wsparciem doradczym i ujmowane są w kosztach działania i kosztach ogólnego zarządu; przychody dotyczyły w szczególności świadczenia przez Grupę na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych i prezentowane są w pozostałych przychodach operacyjnych.

w tys. zł	2014	2013
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	173 003	169 354
Pozostałe przychody operacyjne	8 000	11 423

W 2013 roku miała miejsce kapitalizacja nakładów inwestycyjnych związanych z pracami nad modyfikacją funkcjonalności systemów informatycznych w obszarze bankowości detalicznej. Łączna kwota płatności na rzecz podmiotów Citigroup Inc. z tego tytułu wyniosła 47 811 tys. zł (patrz nota: 27).

49. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

w tys. zł	31.12.2014		31.12.2013	
	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku
Kredyty udzielone	2 771	-	584	-
Depozyty				
Rachunki bieżące	3 344	6 143	6 827	28 701
Depozyty terminowe	2 632	123	3 000	271
	5 976	6 266	9 827	28 972

Na dzień 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2013 roku nie zawierano transakcji gwarancji i poręczeń z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje Grupy z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zawierane są na warunkach rynkowych.

Z zakresu stosunku pracy, spośród umów o pracę zawartych między Bankiem a członkami Zarządu Banku, wyłącznie w przypadku jednego Członka Zarządu jego umowa o pracę zawiera postanowienie mówiące o odszkodowaniu pieniężnym w wypadku jej rozwiązania za wypowiedzeniem.

Każdego z członków Zarządu Banku obowiązuje zawarta z Bankiem odrębna umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z jej zapisami, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z Bankiem, w okresie 12 miesięcy (w przypadku jednego Członka Zarządu przez 6 miesięcy) od dnia rozwiązania umowy o pracę, Członek Zarządu jest obowiązany powstrzymać się od zajmowania działalnością konkurencyjną wobec Banku. Z tytułu powyższego ograniczenia Bank będzie zobowiązany do wypłaty Członkowi Zarządu odszkodowania.

50. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze dzielą się na następujące kategorie:

- świadczenia krótkoterminowe, które obejmują wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne, płatne nieobecności i świadczenia niepieniężne (takie jak opieka medyczna, mieszkania służbowe, samochody i inne nieodpłatnie przekazywane lub subsydiowane świadczenia). Koszty świadczeń krótkoterminowych ujmowane są w rachunku zysków i strat na bieżąco w okresie, którego dotyczą. Na koniec okresu sprawozdawczego pozostałą do wypłaty przewidywaną niezdyktowaną wartość krótkoterminowych świadczeń za dany okres obrotowy Grupa ujmuje jako element biernych międzyokresowych rozliczeń kosztów;
- świadczenia po okresie zatrudnienia – w ramach tego typu świadczeń Grupa oferuje pracownikom odprawy, opisane w nocy 2, oraz przedstawiony poniżej program emerytalny.

Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne zobowiązania”. Rezerwa ta jest okresowo weryfikowana przez niezależnego aktuariusza z zastosowaniem przepisów MSSF.

Program emerytalny oferowany przez Grupę stanowi program określonych składek zgodnie z MSR 19. Za pracowników uczestniczących w programie, Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Opis Pracowniczego Programu Emerytalnego

Grupa prowadzi dla swoich pracowników pracowniczy program emerytalny („PPE”, „Program”) zarejestrowany przez Organ Nadzoru pod numerem RPPE 178/02. Umowa zakładowa oparta jest na zapisach o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego. Program jest prowadzony i zarządzany przez Legg Mason TFI S.A.

Składka podstawowa finansowana przez pracodawcę określona jest jako procent wynagrodzenia uczestnika Programu. Stawka składki podstawowej wynosi 6%. Składka dodatkowa- dobrowolna, finansowana jest przez pracownika - uczestnika Programu. Minimalna wysokość miesięcznej składki dodatkowej wynosi 10,00 zł, a maksymalna wysokość składki dodatkowej jest ograniczona do wysokości wynagrodzenia pracownika wolnego od potrąceń w rozumieniu art. 87 Kodeksu Pracy. Składka podstawowa stanowi przychód uczestnika Programu, od którego obowiązany jest on zapłacić podatek dochodowy od osób fizycznych (art. 12 i 13 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych Dz. U. z 2000 r. nr 90, poz. 416 z późn. zm.).

Wyplata środków z Programu następuje na wniosek uczestnika Programu lub osoby uprawnionej w trybie i na zasadach ściśle określonych w programie.

Uczestnik Programu może zrezygnować z udziału w Programie. Pracodawca zaprzestaje naliczania i odprowadzania na rzecz uczestnika Programu składek podstawowych i składek dodatkowych, a środki dotychczas zgromadzone na rejestrach Uczestnika Programu pozostają na tych rejestrach do czasu wypłaty, wypłaty transferowej, przeniesienia lub zwrotu.

- inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody za wieloletnią pracę i inne świadczenia z tytułu długiego stażu pracy oraz odroczone nagrody pieniężne. Informację o nagrodach za wieloletnią pracę wypłacanych pracownikom przedstawia nota 2. Stanowią one program określonych świadczeń i wyceniane są przez niezależnego aktuarium zgodnie z zapisami MSR 19. Od 1 stycznia 2015 roku pracownicy o długoletnim stażu pracy (10, 20, 30 itd.) są uprawnieni do nagrody w formie rzeczowej;
- kapitałowe świadczenia pracownicze – w formie programu opcji na akcje Citigroup, programu tzw. „akcji odroczonej” Citigroup, a także w postaci akcji fantomowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. Zasady wyceny oraz prezentacji tych programów w sprawozdaniu finansowym przedstawione zostały w nocie 2 w punkcie „Płatności w formie akcji”. Szczegółowe informacje dotyczące zasad funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych opisane są w dalszej części niniejszej noty.

Stan rezerw na opisane powyżej świadczenia przedstawiał się następująco:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń	70 941	73 168
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	20 693	18 526
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe	40 677	31 465
Rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę	268	3 533
Rezerwa na pracownicze świadczenia kapitałowe	32 249	35 010
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	158	53 787
	164 986	215 489

Zmiana stanu rezerw na odpisy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę

w tys. zł	2014		2013	
	Rezerwa na odpisy emerytalno-rentowe	Rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę	Rezerwa na odpisy emerytalno-rentowe	Rezerwa na nagrody za wieloletnią pracę
Stan na dzień 1 stycznia	31 465	3 533	29 770	7 143
Zwiększenia (z tytułu):	10 758	1 717	2 826	-
zyski/straty aktuarialne z wyceny	7 281	-	-	-
w tym wynikające ze:				
zmiany założeń ekonomicznych	3 912	-	-	-
zmiany założeń demograficznych	3 369	-	-	-
koszt wynagrodzenia	1 706	1 649	1 135	-
koszt odsetek	1 422	-	1 600	-
koszt przeszłego zatrudnienia	122	-	-	-
utworzenie odpisów na rezerwy	24	-	91	-
inne zwiększenia	203	68	-	-
Zmniejszenia (z tytułu):	(1 546)	(4 982)	(1 131)	(3 610)
koszt przeszłego zatrudnienia	(1 175)	-	-	-
wykorzystanie rezerw	(275)	(4 100)	(1 074)	(3 564)
rozwiązanie rezerw	(96)	(882)	(57)	(46)
Stan na dzień 31 grudnia	40 677	268	31 465	3 533

Analiza wrażliwości dla istotnych założeń aktuarialnych

w tys. zł	2014
	Rezerwa na odpisy emerytalno-rentowe
Wartość centralna	40 677
Zmniejszenie stopy wzrostu płac do 0,5%	35 122
Zwiększenie stopy wzrostu płac do 2,5%	47 452
Zmniejszenie rotacji o 10%	42 648
Zwiększenie rotacji o 10%	38 900
Zmniejszenie stopy dyskonta o 0,5%, w tym:	43 885
przypadająca na świadczenia płatne w ciągu 1 roku	4 030
Zwiększenie stopy dyskonta o 0,5%, w tym:	37 806
przypadająca na świadczenia płatne w ciągu 1 roku	4 029

Więcej informacji o programie określonych świadczeń i ich szacowaniu znajduje się w notce 2.

Koszty poniesione przez Grupę w 2014 roku z tytułu składek na pracowniczy program emerytalny wynosiły 22 218 tys. zł (w 2013 roku: 22 392 tys. zł).

Zatrudnienie w Grupie:

w etatach	2014	2013
Średnie zatrudnienie w roku	4 355	4 833
Stan zatrudnienia na koniec roku	4 170	4 665

W IV kwartale 2013 roku rozpoczęty został w Banku proces restrukturyzacji zatrudnienia w związku z decyzją o transformacji modelu dystrybucji bankowości detalicznej i dalszej poprawie efektywności operacyjnej Banku. Na koszty związane z redukcją zatrudnienia utworzona została rezerwa w wysokości 55 160 tys. zł, która do dnia 31 grudnia 2014 roku została w pełni wykorzystana: w 2014 roku w kwocie 48 771 tys. zł i w 2013 roku w kwocie 1 893 tys. zł oraz pozostała jej część została rozwiązana w kwocie 4 496 tys. zł (patrz nota: 12, 35).

Proces restrukturyzacji zatrudnienia objął także Handlowy-Leasing Sp. z o.o. („HL”) będący wynikiem ograniczenia działalności leasingowej w Grupie Banku. Na koszty restrukturyzacji zatrudnienia w HL utworzona została rezerwa w 2013 roku w kwocie 2 560 tys. zł oraz w 2014 roku w kwocie 158 tys. zł, która do dnia 31 grudnia 2014 roku została wykorzystana w kwocie 2 560 tys. zł, z tego w 2013 roku w kwocie 2 040 tys. zł i w 2014 roku w kwocie 520 tys. zł (patrz nota: 12, 35).

Zasady tworzenia rezerwy na restrukturyzację przedstawione zostały w nocie 2 w punkcie „Rezerwa restrukturyzacyjna”.

Charakter i zasady funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybranym pracownikom oferowane są w formie nagrody akcje Citigroup (tzw. program akumulacji kapitału lub CAP), opcje na akcje Citigroup (tzw. program opcji pracowniczych lub SOP) oraz akcje fantomowe Banku Handlowego w Warszawie S.A.

W ramach programu SOP uprawnieni pracownicy otrzymali opcje na zakup akcji, które są przyznawane po cenie zamknięcia z giełdy NYSE z dnia poprzedzającego przyznanie nagrody. Pracownicy nabywają prawa do części przyznanych opcji, co roku od dnia przyznania nagrody SOP. Opcje przyznane w roku 2009 są przekazywane w częściach po 33⅓% rocznie w ciągu trzech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Opcje przyznane w poprzednich latach 2005-2008 były przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Pracownik traci prawo do przyznanych opcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Opcje mogą być zrealizowane poprzez zakup akcji w terminie między nabyciem prawa do opcji a datą wygaśnięcia opcji.

W ramach programu CAP uprawnieni pracownicy otrzymują tzw. „akcje odroczone” Citigroup. „Akcje odroczone” w ramach programu CAP przyznawane są po średniej cenie zamknięcia z giełdy NYSE z ostatnich 5 dni poprzedzających przyznanie nagrody. „Akcje odroczone” pozwalają uczestniczyć w ekwiwalencie dywidendy, nie dają jednak prawa głosu i nie mogą zostać sprzedane do dnia przekazania. „Akcje odroczone” przekształcają się w akcje zwykłe po upływie okresu określonego w regulaminie programu CAP. Pracownik traci prawo do przyznanych akcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Akcje przyznane w latach 2010-2013 będą przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania akcji.

Program akcji pracowniczych podlega wewnętrznej kontroli w Biurze Polityki Wynagradzania.

W 2012 roku Bank wdrożył „Politykę zmiennych składników wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” (Polityka), zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku. Zgodnie z Polityką, Zarząd Banku oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze, mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku, otrzymują zmienne wynagrodzenia na podstawie wyników indywidualnych oraz całego Banku.

Część zmiennych wynagrodzeń osób objętych Polityką będzie wypłacana w transzach przez kolejne 3,5 roku.

Zmienne wynagrodzenia – Akcje Fantomowe

Rodzaj transakcji w świetle MSSF	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2
Data przyznania nagrody w postaci akcji fantomowych	21 stycznia 2013 roku 20 stycznia 2014 roku 20 stycznia 2015 roku
Liczba instrumentów przyznanych	Została ustalona w dacie przyznania nagrody akcji fantomowych
Data zapadalności	6, 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania akcji fantomowych
Data nabycia uprawnień	6, 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku,

Zmienne wynagrodzenia – Akcje Fantomowe

	indywidualnych wyników pracy, oraz zatrudnienia w Grupie w latach 2013, 2014 i 2015 w odniesieniu do nagrody z 2013 roku oraz w latach 2014, 2015 i 2016 w odniesieniu do nagrody z 2014 roku oraz w latach 2015, 2016 i 2017 w odniesieniu do nagrody z 2015 roku.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej najniższej i najwyższej ceny akcji Banku na GPW w dniu nabycia uprawnienia do nagrody. Nabycie uprawnienia będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją w/w władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Innym elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego w oparciu o Politykę jest Odroczone Nagroda Pieniężna.

Zmienne wynagrodzenia – Odroczone Nagroda Pieniężna

Rodzaj transakcji w świetle MSSF	Inne długoterminowe świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19
Data przyznania nagrody w postaci Odroczonej Nagrody Pieniężnej	21 stycznia 2013 roku 20 stycznia 2014 roku 20 stycznia 2015 roku
Przyznana kwota	Została ustalona w dacie przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Data zapadalności	18, 30, 42 miesiące od daty przyznania nagrody
Data nabycia uprawnień	12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania nagrody
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Grupie w latach 2013, 2014 i 2015 w odniesieniu do nagrody z 2013 roku oraz w latach 2014, 2015 i 2016 w odniesieniu do nagrody z 2014 roku oraz w latach 2015, 2016 i 2017 w odniesieniu do nagrody z 2015 roku.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca transzę Odroczonej Nagrody Pieniężnej powiększona o kwotę odsetek za okres odroczenia aż do dnia wypłaty. Wysokość odsetek została ustalona w styczniu 2013 roku oraz w styczniu 2014 roku Uchwałą Rady Nadzorczej Banku. Nabycie uprawnienia do nagrody będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją w/w władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Założenia przyjęte do wyceny programów pracowniczych świadczeń kapitałowych

Wartość godziwa poszczególnych nagród oraz założenia przyjęte do wyceny przedstawione są poniżej:

Program SOP	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	29.10.2009	40,8	790	73 465

Program CAP	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	18.01.2011	50,20	25	15 315
2	17.01.2012	30,54	22	24 446
3	19.02.2013	43,93	11	5 954
4	18.02.2014	49,66	9	7 943

Program Akcje Fantomowe	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w PLN)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	21.01.2013	96,03	27	69 535
2	20.01.2014	104,86	24	63 341

	Program SOP	Program CAP	Program Akcje Fantomowe
Okres nabywania uprawnień (lata)	33,33% po każdym kolejnym roku	25% po każdym kolejnym roku	40% po 0,5 roku i 20% po każdym kolejnym roku lub 60% po 0,5 roku i 13,33% po każdym kolejnym roku
Średni oczekiwany okres trwania instrumentu (życia)	1 rok od momentu nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień
Prawdopodobieństwo zakończenia zatrudnienia przed terminem (roczny wskaźnik rotacji nagrodzonych pracowników)	7%	7%	7%
Oczekiwana zmienność	20,56%	-	-
Stopa procentowa wolna od ryzyka (dla USD)	0,96%	-	-
Oczekiwana dywidenda w USD na 1 akcję	0,04	-	-
Wartość godziwa jednego instrumentu*	0,00 – 13,16 (USD)	53,96 (USD)	107,55 (PLN)

*różni się w zależności od daty wykonania

Liczba oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje (program SOP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2014		31.12.2013	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)
Występujące na początek okresu	93 699	45,36	116 564	44,65
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Transfery	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie	18 138	52,66	20 753	48,10
Umorzone/wygasłe w danym okresie	2 096	-	2 112	-

	31.12.2014		31.12.2013	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)
Występujące na koniec okresu	73 465	40,80	93 699	45,36
Możliwe do wykonania na koniec okresu	73 465	40,80	93 699	45,36

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji (program CAP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2014		31.12.2013	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)
Występujące na początek okresu	82 120	39,21	124 649	39,49
Przyznane w danym okresie	7 943	49,66	5 114	43,93
Transfery	4 336	40,20	-	-
Wykonane/umorzone/wygasłe w danym okresie	40 741	-	47 643	-
Występujące na koniec okresu	53 658	33,11	82 120	39,21

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji fantomowych przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2014		31.12.2013	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)
Występujące na początek okresu	104 302	96,03	-	-
Przyznane w danym okresie	122 566	104,86	186 196	96,03
Wykonane w danym okresie	93 992	109,10	81 894	96,08
Umorzone/wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	132 876	100,24	104 302	96,03

51. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dniu 31 grudnia 2014 roku nie wystąpiły zdarzenia, nieujęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

52. Zarządzanie ryzykiem

STRUKTURA ORGANIZACYJNA I PROCESY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Grupa dokonuje analizy, oceny, aprobaty oraz zarządza wszystkimi rodzajami ryzyka związanymi z jej działalnością. Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany we wszystkich jednostkach i na wszystkich poziomach organizacji i pokrywa między innymi: ryzyko kredytowe (włączając ryzyko kontrahenta), ryzyko rezydualne związane z przyjmowanymi zabezpieczeniami i ryzyko koncentracji ekspozycji), ryzyko płynności, ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne.

W zakresie zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza Banku jest upoważniona do podejmowania uchwał w sprawie:

- zatwierdzania strategii działalności Grupy oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem,
- zatwierdzania ogólnego akceptowalnego poziomu ryzyka w Grupie („apetytu na ryzyko”) w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego w kolejnych latach (ICAAP),
- zatwierdzania podstawowej struktury organizacyjnej Grupy ustalonej przez Zarząd, dostosowanej do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka.

Zarząd Banku zatwierdza w drodze uchwał:

- strukturę organizacyjną Grupy dostosowaną do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka oraz definiuje role i obowiązki w obszarze zarządzania ryzykiem, zapewniając oddzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od jednostek prowadzących działania wymagające podejmowania ryzyka,
- Profil Ryzyka Banku poprzez określenie istotnych rodzajów ryzyka, jednocześnie zapewniając wdrożenie procesów zarządzania nimi i / lub alokację kapitału wewnętrznego,
- strategię zarządzania ryzykiem, określającą zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem,
- ogólny akceptowalny poziom ryzyka w Banku („apetyt na ryzyko”), w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego na dany rok.

Zarząd Banku powołał niezależnego Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem (ang. Chief Risk Officer), podlegającego bezpośrednio Prezesowi Zarządu i odpowiedzialnego za zarządzanie i kontrolę ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego, a w szczególności za:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w Grupie, metod identyfikacji, pomiaru i systemu kontroli oraz sprawozdawczości ryzyka,
- kształtowanie polityki zarządzania ryzykiem i opracowanie systemów oceny i kontroli ryzyka,
- podejmowanie decyzji kredytowych zgodnie z zasadami wynikającymi z procedur kredytowych oraz dokumentów wyznaczających politykę kredytową Grupy,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa portfela kredytowego,
- zarządzanie portfelem kredytów trudnych (włączając windykację i restrukturyzację wierzytelności).

Procesy zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym są wdrażane w Grupie na podstawie pisemnych strategii i zasad dotyczących identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitorowania, raportowania i kontroli ryzyka zatwierdzonych przez Zarząd lub odpowiednio powołane Komitety, w tym Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem.

Szef Sektora Zarządzania Ryzykiem przedstawia Zarządowi Banku do zatwierdzenia strukturę organizacyjną Sektora, która uwzględnia specyfikę zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym w poszczególnych segmentach klientów. Dla tego celu w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem zostały wyodrębnione jednostki organizacyjne odpowiedzialne za:

- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Korporacyjnej,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Przedsiębiorstw,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Detalicznej,
- zarządzanie należnościami z utratą wartości,
- zarządzanie ryzykiem rynkowym,
- zarządzanie ryzykiem płynności,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- zarządzanie procesem kapitałowym i ryzykiem modeli,
- wsparcie zarządzania ryzykiem w wyżej wymienionych obszarach, w tym w ramach funkcji kontrolnych,
- proces całościowej i ciągłej oceny ryzyka kredytowego (Fundamentalna Ocena Ryzyka Kredytowego).

Niezależni menedżerowie ryzyka są odpowiedzialni za ustalanie i wdrażanie polityki i praktyki zarządzania ryzykiem w odpowiednich jednostkach biznesowych, nadzór nad ryzykiem w tych jednostkach oraz reagowanie na potrzeby i problemy w nich występujące.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie wspierane jest przez szereg systemów informatycznych w zakresie:

- oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji,
- pomiaru, raportowania i monitoringu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego,
- monitorowania i raportowania zabezpieczeń,
- kalkulacji i raportowania odpisów z tytułu utraty wartości,

- wsparcia realizacji wymagań Nowej Umowy Kapitałowej.

Istotne rodzaje ryzyka

Ryzyko kredytowe, obejmujące również ryzyko kredytowe kontrahenta, wynika z zaangażowania kredytowego lub związanego z zawieraniem i rozliczaniem, niżej wymienionych transakcji, i jest to ewentualność wystąpienia strat finansowych w wyniku niedopełnienia zobowiązań finansowych lub umownych przez kredytobiorcę lub kontrahenta. Ryzyko kredytowe jest elementem wielu aspektów działalności Grupy, zwanych dalej produktami, takich, jak:

- kredyty i pożyczki,
- transakcje walutowe oraz na instrumentach pochodnych,
- transakcje na papierach wartościowych,
- finansowanie i obsługa rozliczeń, w tym handlowych (krajowych i zagranicznych),
- transakcje, w których Grupa występuje w charakterze pośrednika wobec klientów lub innych osób trzecich.

Zasady opisane w sekcji „Ryzyko kredytowe” niniejszego dokumentu dotyczą różnych rodzajów ekspozycji, które zostały zdefiniowane w odpowiednich Politykach Kredytowych Grupy.

Dodatkowo w ramach systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa stosuje zasady ograniczania ryzyka kredytowego (w tym poprzez przyjmowanie zabezpieczeń, ograniczając związane z tym ryzyko **rezydualne**) oraz zarządza **ryzykiem koncentracji zaangażowań**.

Ryzyko płynności to ryzyko, że Grupa może być niezdolna do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora. Pomiar ryzyka płynności prowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z ustawą Prawo bankowe, opiera się o standardy wyznaczone przez regulatora (regulacyjne miary płynności) oraz o wewnętrzne miary ułatwiające zarządzanie tym ryzykiem.

Ryzyko rynkowe to ryzyko utraty zysków wskutek zmian stóp procentowych, kursów wymiany walut i cen towarów oraz ich wahań. Ryzyko rynkowe jest związane z portfelem bankowym oraz handlowym. Pomiar ryzyka rynkowego jest prowadzony zgodnie z ustalonymi standardami w celu zapewnienia spójności pomiarów we wszystkich jednostkach oraz możliwości agregacji ryzyka.

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności (zdefiniowane poniżej).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

RYZYKO KREDYTOWE

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie jest zapewnienie wysokiej jakości portfela kredytowego oraz stabilności prowadzonej działalności poprzez minimalizację ryzyka poniesienia strat kredytowych. Służą temu obowiązujące w Grupie regulacje i wdrożone procesy kontrolne.

Zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym

Za ustalanie zasad Polityki Kredytowej Bankowości Korporacyjnej i Polityki Kredytowej Bankowości Przedsiębiorstw, jak również pozostałych polityk i procedur, monitorowanie wyników zarządzania ryzykiem kredytowym, bieżącą ocenę ryzyka kredytowego portfela oraz zatwierdzanie indywidualnie znaczących limitów ryzyka kredytowego odpowiedzialne są niezależne jednostki zarządzania

ryzykiem. Zasady akceptacji ryzyka są dostosowywane do strategii Banku, ogólnego akceptowanego poziomu ryzyka, wyników portfela kredytowego oraz wyników kontroli wewnętrznej.

W przypadku klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw oraz działalności w zakresie bankowości inwestycyjnej w skali całej organizacji, proces kredytowy opiera się na szeregu fundamentalnych zasad, takich jak:

- wspólna odpowiedzialność obszaru biznesu i niezależnych jednostek zarządzania ryzykiem za jakość portfela i procesu kredytowego oraz ponoszone straty kredytowe,
- postępowanie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi portfela w celu zapewnienia jego dywersyfikacji i zachowania równowagi pomiędzy ryzykiem i kapitałem,
- kompetencje kredytowe przyznawane są przeszkolonym i doświadczonym pracownikom jednostek zarządzania ryzykiem na podstawie ich dotychczasowego doświadczenia zawodowego oraz umiejętności i zdolności oceny ryzyka,
- wymóg podejmowania decyzji kredytowej przez co najmniej dwóch upoważnionych pracowników Banku posiadających stosowne limity kompetencyjne dla wszystkich istotnych ekspozycji,
- uzależnienie szczebla akceptacji od ponoszonego ryzyka – ekspozycje związane z większym ryzykiem (uwzględniając wielkość i ocenę ryzyka) wymagają zatwierdzenia na wyższym szczeblu decyzyjnym,
- stosowanie zróżnicowanych i adekwatnych standardów oceny ryzyka do każdego kredytobiorcy i zaangażowania, w tym w ramach działań naprawczych,
- określenie ratingu ryzyka dla każdego dłużnika i ekspozycji w spójnym procesie ratingowym w oparciu m.in. o wyniki modeli ratingowych lub scoringowych,
- okresowe monitorowanie wyników z działalności klientów oraz identyfikowanie negatywnych zmian w ich sytuacji, które wymagają podjęcia natychmiastowych działań klasyfikujących należność lub działań naprawczych,
- wymóg zatwierdzania odstępstw od zasad Polityki Kredytowej na wyższych szczeblach organizacyjnych w celu zapewnienia kontroli realizacji jej zasad przez kierownictwo wyższego szczebla.

W Sektorze Bankowości Detalicznej (SBD) Grupa posiada zatwierdzone przez Zarząd polityki kredytowe dla poszczególnych produktów kredytowych oferowanych przez SBD.

Ryzyko kredytowe w tym obszarze zarządzane jest przy pomocy:

- szczegółowych polityk kredytowych określających zasady badania zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej,
- systemu przyznawania kompetencji kredytowych oraz niezależnego nadzorowania jakości pracy analityków kredytowych,
- systemu monitorowania jakości narzędzi informatycznych wspomagających analizę zdolności i wiarygodności kredytowej,
- systemu pomiaru i kontroli ryzyka w portfelach kredytowych, na które składają się m.in: szczegółowy system informacji zarządczej o jakości portfela kredytowego oraz czynności windykacyjnych, identyfikacja ekspozycji z utratą wartości, monitorowanie przeterminowań, monitorowanie benchmarków itp., zatwierdzonych przez Zarząd limitów wewnętrznych określających parametry portfela kredytowego,
- zatwierdzonych przez Zarząd zasad polityki windykacyjnej oraz politykę ochrony przed nadużyciami oraz politykę autoryzacji transakcji dokonanych na kartach kredytowych i debetowych,
- sprawozdań, informacji na temat jakości portfela kredytowego na Komitecie ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej, Komitecie Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitecie ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej,
- zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- monitoringu działania modeli scoringowych oraz pomiaru i identyfikacji ekspozycji z utratą wartości,
- monitoringu zachowań klientów Banku w Biurze Informacji Kredytowej (BIK),
- polityki wyceny zabezpieczeń kredytów zabezpieczonych hipotecznie oferowanych przez SBD.

Każdy portfel jest poddawany minimum raz w roku testom warunków skrajnych.

Ocena i pomiar ryzyka kredytowego

Grupa stosuje spójną metodykę ratingową w stosunku do całego portfela kredytów w Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw, co ułatwia porównanie zaangażowania kredytowego w ramach wszystkich sektorów działalności, regionów geograficznych i produktów.

Rating ryzyka dłużnika i rating limitu dłużnika są elementami oceny ryzyka kredytowego związanego z udzielonymi produktami. Rating ryzyka dłużnika odzwierciedla szacunkowe prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika ze zobowiązania w ciągu 1 roku i jest obliczany zazwyczaj przy wykorzystaniu modeli statystycznych, ocen zewnętrznych agencji ratingowych lub modeli scoringowych.

Rating limitu dłużnika, jako miara oceny ryzyka w horyzoncie średnio i długoterminowym, uwzględnia również w ocenie szczegółowe parametry jakościowe, uwzględniające między innymi: cykliczność branży, jakość zarządu, strategię, ryzyko niekorzystnych zmian regulacyjnych, jawność i jakość procesów kontroli.

Do każdego limitu kredytowego jest przypisany rating ryzyka limitu, który uwzględnia rating ryzyka dłużnika i parametry transakcji, np. zabezpieczenie prawne, pomniejszające straty poniesione w wyniku niewykonania zobowiązania bądź rodzaj produktu. W ten sposób rating ryzyka limitu określa potencjalną oczekiwaną stratę z tytułu transakcji.

Pomiar ryzyka kredytowego jest dokonywany na wielu poziomach, w tym:

- na poziomie limitu, który może obejmować jeden lub więcej kontraktów, dyspozycji lub transakcji,
- na poziomie dłużnika, w przypadku przyznania dłużnikowi kilku limitów gdy można ocenić ryzyko braku spłaty zobowiązań przez dłużnika,
- na poziomie grupy dłużników powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- na poziomie portfela, przy czym rating ryzyka portfela jest obliczany jako średnia indywidualnych ratingów ekspozycji ważonych wielkością ekspozycji.

W przypadku kwoty zaangażowania metody pomiaru rozpoczynają się od tych najprostszych, takich jak wartość aktywów, a kończą na skomplikowanych, takich jak ocena potencjalnych kosztów zastąpienia aktywa przy transakcji na instrumentach pochodnych. Procesy zastosowane do pomiarów także są różne, począwszy od prostego obliczania sald, a skończywszy na złożonej wielokrotnej symulacji. Na przykład w odniesieniu do zaangażowań wynikających z ryzyka kredytowego kontrahenta (przedzaliczeniowego) Bank na potrzeby zarządzania ryzykiem stosuje miarę PSE (Pre-Settlement Exposure - Zaangażowanie Przedzaliczeniowe), odzwierciedlającą przyszłą potencjalną ekspozycję danego kontrahenta. PSE odzwierciedla maksymalne oczekiwane zaangażowanie kontrahenta w trakcie trwania transakcji (lub portfela transakcji) przy określonym poziomie ufności w zależności od rozkładów czynników rynkowych decydujących o wartości poszczególnych transakcji w portfelu klienta. Przy braku wystarczającej ilości danych dla symulacji wartości portfela transakcji stosowane są bardziej uproszczone metody, podobnie jak w przypadku pomiaru zaangażowania dla celów rachunku kapitałowego.

W zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych Grupa wykorzystuje modele oceny punktowej, opracowane na podstawie historii zachowania własnych klientów. Modele te analizują zachowanie klienta w Biurze Informacji Kredytowej oraz cechy demograficzne klientów. Jakość działania modeli scoringowych podlega ocenie bieżącej oraz monitorowaniu rocznemu. W jej wyniku wprowadzane są zmiany w modelu lub polityce kredytowej.

Pomiar ryzyka kredytowego portfela detalicznego opiera się o dedykowane modele scoringowe oraz techniki raportowania obejmujące analizę wskaźników dotyczących nowych klientów oraz istniejących portfeli bez utraty wartości i z utratą wartości.

Skuteczność modeli scoringowych stosowanych w procesie oceny ryzyka jest regularnie monitorowana za pomocą raportów badających stabilności populacji, raportów KS (Kolmogorowa-Smirnowa) i sprawozdań dotyczących jakości portfela (wskaźniki przeterminowań i strat). Każdy model scoringowy podlega corocznej walidacji.

Monitoring ryzyka kredytowego

Za monitorowanie prawdopodobieństwa nie wywiązania się ze zobowiązań przez dłużnika odpowiedzialne są jednostki zarządzania ryzykiem, przy wsparciu jednostek biznesowych odpowiedzialnych za współpracę z klientem.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe jest dokonywane na dwóch poziomach: (a) na poziomie klienta lub dłużnika, (b) na poziomie portfela.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na poziomie klienta odbywa się m.in. poprzez okresowe raporty kontrolne, proces wczesnego ostrzegania, okresowe analizy sytuacji klienta.

Monitorowanie wyników portfela i identyfikowanie trendów w portfelu realizowane jest przy pomocy regularnej informacji zarządczej i raportów kontrolnych, które umożliwiają także aktywne reagowanie w przypadku niepokojących sygnałów lub trendów.

Oprócz analizy raportów informacji zarządczej, menedżerowie ryzyka prowadzą regularne spotkania dotyczące portfela z udziałem przedstawicieli jednostek biznesowych w celu dokonania przeglądu potencjalnych transakcji i przeanalizowania kwestii kredytowych.

W Sektorze Bankowości Detalicznej monitoringowi podlegają modele ocen scoringowych, pomiaru utraty wartości, poziom przeterminowań, efektywność działań windykacyjnych, limity wewnętrzne, zachowania klientów w BIK, benchmarki itp.

Ograniczanie ryzyka

Ograniczanie ryzyka jest stałym i kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem w Grupie. Jest ono prowadzone poprzez:

- Selekcję klientów i zatwierdzanie kredytów:
 - wyznaczanie rynku docelowego oraz kryteriów doboru klientów,
 - wyznaczanie maksymalnych, dopuszczalnych limitów zaangażowania kredytowego poprzez limity dla określonych ratingów ryzyka lub poprzez kryteria akceptacji ryzyka,
 - ustanowienie i monitorowanie odpowiednich limitów w celu ograniczania ryzyka koncentracji zaangażowań,
 - wyznaczanie i utrzymywanie wysokich standardów analizy informacji o kredytobiorcy (due diligence),
 - ustanawianie standardów w zakresie procesu kredytowego w celu zapewnienia spójnego podejścia do danych segmentów,
 - stosowanie standardów dokumentacji,
- Stosowanie zabezpieczeń celem ograniczenia ryzyka i zarządzanie ryzykiem rezydualnym:
 - określanie akceptowalnych zabezpieczeń oraz ich klasyfikacja ze względu na możliwość odzysku w przypadku egzekucji,
 - ustanawianie zabezpieczeń w odpowiedniej formie prawnej (standardy dokumentacji),
 - określanie oczekiwanej struktury zabezpieczeń lub relacji wartości kredytu do wartości zabezpieczenia,
 - wycena rzeczowych zabezpieczeń przez dedykowane i wyspecjalizowane służby w Banku z wykorzystaniem wycen zewnętrznych, tam gdzie zachodzi taka potrzeba,
- Monitorowanie ekspozycji kredytowych i system wczesnego ostrzegania:
 - monitorowanie ekspozycji kredytowych i stosowanie systemu wczesnego ostrzegania,
 - regularne przeglądy portfela zapewniające identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji,
 - aktywne zarządzanie portfelem poprzez wdrażanie odpowiednich zmian w strategii kredytowej w oparciu o przeglądy portfela lub testy warunków skrajnych.

Polityka stosowania zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka kredytowego, Grupa posiada zdefiniowane zasady, specyficzne dla obszaru korporacyjnego i detalicznego, przyjmowania, oceny, ustanawiania i

monitorowania różnych rodzajów zabezpieczeń, w tym gwarancji, poręczeń i podobnych instrumentów wsparcia (zwanym dalej łącznie: zabezpieczeniami). Zasady te służą minimalizowaniu ryzyka rezydualnego związanego z przyjmowaniem zabezpieczeń.

Dodatковым czynnikiem ograniczającym to ryzyko jest fakt, że w odniesieniu do finansowania przedsiębiorstw i osób prowadzących działalność gospodarczą podstawowym źródłem spłaty wierzytelności Grupy są przychody z bieżącej działalności klientów, będące kluczowym elementem oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców.

W celu zdywersyfikowania ryzyka związanego z zabezpieczeniami Grupa przyjmuje różne rodzaje zabezpieczeń:

- w obszarze Bankowości Detalicznej są to przede wszystkim nieruchomości mieszkalne,
- w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw przyjmowane są przede wszystkim:
 - gwarancje i poręczenia,
 - zabezpieczenia gotówkowe,
 - papiery wartościowe,
 - należności,
 - zapasy,
 - nieruchomości,
 - maszyny i urządzenia (w tym pojazdy mechaniczne).

Szczegółowe procedury określające rodzaje akceptowanych przez Grupę zabezpieczeń, zasady ich ustanowienia i określania ich wartości oraz wydzielenie specjalistycznej jednostki ryzyka odpowiedzialnej za proces zarządzania zabezpieczeniami pozwoliło na wypracowanie odpowiednich standardów dla tego procesu, obejmujących m.in.:

- kryteria akceptacji i wyceny zabezpieczeń,
- standardy dokumentacji,
- zasady i częstotliwość monitoringu i aktualizacji wartości zabezpieczeń (w tym inspekcji),

Ponadto w regulacjach kredytowych Bankowości Przedsiębiorstw określone są takie parametry jak:

- wymagana struktura zabezpieczeń dla poszczególnych rodzajów wierzytelności kredytowych,
- relacje wartości kredytu do wartości zabezpieczenia dla poszczególnych typów zabezpieczeń,
- pożądana struktura poszczególnych rodzajów zabezpieczeń w portfelu wierzytelności kredytowych.

Grupa okresowo kontroluje, czy bieżąca struktura portfela zabezpieczeń w Bankowości Przedsiębiorstw jest zgodna z założeniami oraz czy wartość zabezpieczeń jest wystarczająca.

W ramach Bankowości Korporacyjnej oczekiwane wartości kredytu do wartości zabezpieczenia określana jest każdorazowo w decyzji kredytowej. Relacja ta jest również przedmiotem okresowej kontroli/monitorowania.

Podstawowym zabezpieczeniem w przypadku Sektora Bankowości Detalicznej jest wpis w księdze wieczystej uzyskiwany dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Grupa stosuje również ubezpieczenie pomostowe chroniące od ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia przez dłużnika w okresie od wypłaty kredytu do ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu w księdze wieczystej. Ocena wartości zabezpieczenia dokonywana jest każdorazowo na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości, zleconego przez Grupę. Operaty szacunkowe są weryfikowane przez niezależny zespół wycen, zgodnie z wytycznymi w zakresie wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów na nieruchomości dla Klientów Indywidualnych Sektora Bankowości Detalicznej. Jakość pracy zespołu wycen podlega monitorowaniu.

W Grupie na dzień 31 grudnia 2014 roku finansowy efekt uwzględnienia odzysku z przyjętych zabezpieczeń dla należności od klientów z rozpoznaną utratą wartości w analizie indywidualnej wyniósł 56 317 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 124 717 tys. zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu nie zostały uwzględnione przepływy z tych zabezpieczeń.

Koncentracja zaangażowania

Grupa ustanawia limity i zarządza wielkością ekspozycji tak, aby zapewnić odpowiednie rozproszenie ryzyka w portfelu. W ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa określa limity koncentracji zaangażowań w odniesieniu do maksymalnej sumy ekspozycji (według wewnętrznej sprawozdawczości):

- wobec jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (dłużnika),
- w ramach branż według wewnętrznej klasyfikacji Grupy,
- w walutach obcych,
- z tytułu transakcji generujących ryzyko kredytowe kontrahenta (przedzoliczeniowe),
- wobec grupy kapitałowej podmiotu dominującego dla Grupy,
- z tytułu zaangażowań zabezpieczonych,
- z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej.

Pierwsze dwie koncentracje (wobec dłużników i branż) dotyczące w szczególności portfeli Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw są koncentracjami uznanymi za najistotniejsze z punktu widzenia zarządzania tym ryzykiem w Grupie.

W ramach zarządzania ekspozycjami wobec dłużników Grupa monitoruje również limity określone ustawą Prawo Bankowe i innymi Uchwałami nadzorczymi oraz zapewnia ich przestrzeganie, w tym wyznaczenie dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu tych ekspozycji w razie potrzeby.

W obszarze koncentracji zabezpieczeń, zgodnie z Rekomendacją S, są ustanowione i kontrolowane odpowiednie limity zaangażowań zabezpieczonych hipotecznie.

Poza monitorowaniem aktualnych poziomów koncentracji w odniesieniu do ustanowionych limitów, Bank okresowo monitoruje również potencjalną koncentrację geograficzną oraz koncentrację wynikającą z zaangażowań pośrednich – jednak ze względu na charakterystykę portfela Banku nie zostały wyznaczone limity dla tego rodzaju koncentracji.

Ryzyko koncentracji zaangażowań wobec dłużnika

Grupa dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec pojedynczych klientów lub klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie. Według danych z dnia 31 grudnia 2014 roku zaangażowanie Grupy w transakcje z grupami klientów, dotyczące portfela bankowego, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Grupy (zdefiniowanych w dalszej części sprawozdania), wynosi 5 733 506 tys. zł, czyli 116,0% tych funduszy (31 grudnia 2013 roku: 5 928 283 tys. zł, tj. 127,6%). W 2014 roku jak i w 2013 roku Grupa spełniała przepisy dotyczące limitów koncentracji zaangażowań.

Koncentracja zaangażowań wobec poszczególnych 10 największych niebankowych kredytobiorców Grupy:

w tys. zł	31.12.2014			31.12.2013		
	Zaangażowanie bilansowe *	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe *	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
GRUPA 1	85 160	916 365	1 001 525	360 239	139 846	500 085
KLIENT 2	575 100	341 450	916 550	716 500	200 050	916 550
GRUPA 3	660 806	107 837	768 643	412 479	169 411	581 890
GRUPA 4	2	756 906	756 908	43 427	966 055	1 009 482
GRUPA 5	184 949	442 417	627 366	157 436	575 257	732 693
GRUPA 6	467 864	144 599	612 463	420 819	218 212	639 031
KLIENT 7	550 000	-	550 000	250 000	300 000	550 000
KLIENT 8	-	500 051	500 051	-	500 051	500 051
KLIENT 9	463 200	-	463 200	-	-	-
GRUPA 10	220 486	176 527	397 013	323 687	174 815	498 502
Razem 10	3 207 567	3 386 152	6 593 719	2 684 587	3 243 697	5 928 284

*Nie obejmuje zaangażowań z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych

Limity maksymalnego zaangażowania Grupy określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („Rozporządzenia nr 575/2013”). Przy zachowaniu warunków określonych przepisami Rozporządzenia nr 575/2013 dopuszcza się utrzymywanie przez Bank przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności ponad limity określone w art. 71 ustawy – Prawo bankowe wyłącznie w zakresie wierzytelności wynikających z operacji zaliczanych do portfela handlowego. Fundusze własne dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo Bankowe ustalone zostały zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa posiadała zaangażowanie wobec dwóch podmiotów przekraczających ustawowe limity koncentracji zaangażowań. Przekroczenie limitu dotyczyło zaangażowania wynikającego z transakcji zaliczanych do portfela handlowego. Z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wyznaczony został dodatkowy wymóg kapitałowy, który włączony został do rachunku całkowitego wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec branży *

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki, w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane w zakresie zaangażowania (brutto) Grupy w dwudziestu największych branżach gospodarki oraz w podziale na typ prowadzonej działalności według stanu na porównawcze okresy.

Branża gospodarki według PKD	31.12.2014		31.12.2013	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	3 806 391	16,8%	4 026 214	18,7%
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	2 198 632	9,7%	2 182 495	10,1%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2 191 652	9,7%	2 537 891	11,8%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 561 013	6,9%	1 297 340	6,0%
Produkcja artykułów spożywczych	1 376 794	6,1%	1 242 203	5,8%
Górnictwo rud metali	1 001 440	4,4%	500 000	2,3%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	831 430	3,7%	903 130	4,2%
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	627 480	2,8%	551 562	2,6%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	624 132	2,7%	674 291	3,1%
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	614 839	2,7%	407 024	1,9%
Pierwsze "10" branż gospodarki	14 833 803	65,3%	14 322 150	66,5%
Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	611 550	2,7%	165 351	0,8%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	565 328	2,5%	446 220	2,1%
Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	519 932	2,3%	672 524	3,1%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	491 077	2,2%	460 380	2,1%
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	440 597	1,9%	361 581	1,7%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	416 413	1,8%	321 366	1,5%
Produkcja urządzeń elektrycznych	393 911	1,7%	371 546	1,7%
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	348 669	1,5%	364 493	1,7%
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	340 538	1,5%	430 077	2,0%
Produkcja mebli	330 924	1,5%	336 509	1,6%
Pierwsze "20" branż gospodarki	19 292 742	84,9%	18 252 197	84,8%
Pozostałe branże	3 418 368	15,1	3 265 687	15,2%
Razem	22 711 110	100,0%	21 517 884	100,0%

*Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe brutto wobec klientów instytucjonalnych (w tym banków).

Należności brutto od klientów i banków w podziale na typ prowadzonej działalności

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Należności brutto od podmiotów gospodarczych i banków		
finansowa	3 379 035	3 706 320
produkcyjna	4 288 366	3 745 767
usługowa	930 776	621 351
pozostała	4 759 600	5 863 934
	13 357 777	13 937 372
Należności brutto od klientów indywidualnych	6 280 166	5 819 088
	(patrz nota 20, 25)	
	19 637 943	19 756 460

Zarządzanie ekspozycjami z rozpoznaną utratą wartości

Proces aktywnego zarządzania jakością portfela obejmuje nadawanie ekspozycjom nie tylko odpowiedniego ratingu, ale również nadawanie ekspozycjom właściwej wewnętrznej klasyfikacji rozpoznawania utraty ich wartości oraz zastosowanie odpowiednich działań naprawczych bądź windykacyjnych. Grupa posiada jednolity wewnętrzny system klasyfikacji należności na podstawie ustalonych kryteriów.

Ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznana została utrata wartości są podzielone na dwie grupy. Wyodrębnia się portfel ekspozycji zarządzanych na podstawie indywidualnej klasyfikacji (klienci oceniani indywidualnie) oraz portfel ekspozycji zarządzanych na bazie dni zaległości w spłacie (klienci oceniani portfelowo). Przypisanie do określonego portfela zależy od całkowitej kwoty zaangażowania danego klienta i stosowanego procesu zarządzania zaangażowaniem.

Dla klientów ocenianych indywidualnie ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości to te, w przypadku których wystąpił obiektywny dowód utraty wartości, który może być następstwem m.in. następujących wydarzeń:

- pojawienie się istotnych trudności finansowych dłużnika,
- niedotrzymywanie warunków umowy, np. opóźnienia w spłacie rat kapitałowych lub odsetkowych,
- pojawienie się przyczyn ekonomicznych lub prawnych związanych z trudnościami finansowymi kredytobiorcy wraz z wyrażeniem zgody przez Bank na warunki finansowe wobec kredytobiorcy, których kredytodawca nie brałby pod uwagę w innym przypadku,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości klienta lub uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego,
- krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która może mieć związek z niespłaceniem ekspozycji,
- opóźnienie w spłacie powyżej 60 dni,
- znaczące pogorszenie oceny ratingowej klienta,
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta,
- obniżenie ratingu kontrahenta przez uznaną i akceptowaną przez Bank zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej,

Dla klientów ocenianych na podstawie zaległości obiektywnym dowodem utraty wartości ekspozycji kredytowych jest przede wszystkim przekroczenie określonych progów dni zaległości.

Kadra zarządzająca ryzykiem regularnie ocenia adekwatność ustanowionych odpisów na ekspozycjach z rozpoznaną utratą wartości.

Klienci zarządzani na bazie klasyfikacji (oceniani indywidualnie)

Utrata wartości jest określana przez szacowanie straty na ekspozycji, odrębnie dla każdej ekspozycji, uwzględniając:

- łączne zaangażowanie klienta,
- szanse do utrzymania się na rynku modelu biznesowego klienta i zdolność do pomyślnego rozwiązania problemów finansowych,

- generowanie przepływów pieniężnych wystarczających do obsługi zobowiązań,
- kwoty i terminy oczekiwanych spłat należności,
- prawdopodobieństwo realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych,
- możliwa do odzyskania wartość zabezpieczenia i prawdopodobieństwo udanego przejęcia zabezpieczenia (z uwzględnieniem wszystkich ryzyk prawnych oraz kosztów utrzymania zabezpieczenia do momentu zbycia),
- oczekiwane wpływy środków z tytułu prowadzonego postępowania egzekucyjnego, upadłościowego lub likwidacji,
- oszacowane prawdopodobne koszty związane z dochodzeniem zaległych płatności,
- w niektórych przypadkach również cena rynkowa wierzytelności.

Wymagane jest, aby poziom odpisów na znaczących zaangażowaniach zarządzanych na bazie klasyfikacji był przeglądany, co najmniej raz na kwartał. Przegląd obejmuje posiadane zabezpieczenia oraz weryfikację dokonanych i oczekiwanych spłat.

Klienci zarządzani na bazie dni zaległości (oceniani portfelowo)

Dla ekspozycji, które nie są uznane za znaczące, utrata wartości jest obliczana na bazie portfelowej, zasadniczo w oparciu o zaległości w spłacie. Stosowane jest podejście sformalizowane, które przypisuje progresywnie tym wyższy odpis, im dłużej klient zalega ze spłatą kredytu.

Poniżej został zaprezentowany portfel Grupy, pogrupowany na należności klientów ze stwierdzoną utratą wartości oraz należności bez utraty wartości. Zaprezentowano również szczegóły odpisów z tytułu utraty wartości. W ramach należności ze stwierdzoną utratą wartości wyodrębnia się portfel zarządzany na podstawie indywidualnej klasyfikacji (należności oceniane indywidualnie) oraz portfel zarządzany na bazie dni zaległości w spłacie (należności oceniane portfelowo). Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości klasyfikowane są na podstawie wewnętrznych ratingów ryzyka przyjmujących wartości od 1 do 7, przy czym kategoria ryzyka 1 jest ratingiem najlepszym.

Wewnętrzne ratingi ryzyka są otrzymywane w kompleksowym procesie oceny kredytowej, na który składają się modele i metodyki ratingowe, dodatkowe korekty wynikające m.in. z posiadanego wsparcia i z zabezpieczenia oraz wszelkie inne zdefiniowane procesy stosowane w celu uzyskania ratingów ryzyka.

Rating ryzyka określa prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika ze zobowiązań w okresie jednego roku. Ratingi od 1 do 4- włącznie są traktowane, jako odpowiednik ratingów z poziomu inwestycyjnego zewnętrznych agencji oceny wiarygodności kredytowej, co oznacza, że świadczą o niskim bądź średnim poziomie ryzyka kredytowego. Ratingi poniżej 4- świadczą o podwyższonym poziomie ryzyka kredytowego, przy czym rating 7 oznacza wysokie ryzyko kredytowe i niską zdolność do obsługi zobowiązań nawet przy sprzyjających warunkach makroekonomicznych.

W przypadku klientów Sektora Bankowości Detalicznej podstawowym kryterium rozpoznania utraty wartości jest wystąpienie opóźnień w spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, minimalnej kwoty do zapłaty, prowizji lub przekroczenia dozwolonego salda. Na potrzeby wyliczenia odpisów z tytułu utraty wartości przyjmuje się, że kryterium to spełnione jest w przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie równego lub przekraczającego 90 dni na moment wyliczania utraty wartości.

Niezależnie od dnia przeterminowania, za ekspozycje z utratą wartości uznawane są ekspozycje, w przypadku których Grupa, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta, zgodził się na udogodnienie w spłacie (restrukturyzację należności), którego w innym wypadku by nie udzielił, przy czym Grupa nie otrzymuje w zamian odpowiedniej rekompensaty. Przez odpowiednią rekompensatę rozumie się otrzymanie dodatkowych przychodów, w rezultacie których wartość bieżąca przepływów pieniężnych nie spada poniżej wartości księgowej sprzed restrukturyzacji.

Za dodatkowe przesłanki utraty wartości uznawane są:

- śmierć, trwałe kalectwo lub poważna choroba;
- nadużycie finansowe;

- uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego klienta lub ogłoszenie przez klienta upadłości;
- utrata wartości lub zagrożenie utraty wartości zabezpieczenia;
- pobyt klienta w areszcie lub więzieniu;
- częściowe umorzenie kapitału;
- wypowiedzenie umowy;
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta.

Poniżej zaprezentowano zestawienie określające maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe

<i>w tys. zł</i>	Nota	31.12.2014	31.12.2013
Należności od banków (brutto)	20	2 068 565	3 541 100
Należności od klientów korporacyjnych (brutto)	25	11 289 212	10 396 272
Należności od klientów indywidualnych (brutto)	25	6 280 166	5 819 088
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21	7 096 875	2 215 673
Instrumenty pochodne	21	5 624 460	3 531 126
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	14 435 099	17 616 041
Inne aktywa finansowe	30	327 676	295 782
Zobowiązania warunkowe udzielone	43	16 636 570	15 901 139
		63 758 623	59 316 221

Struktura portfela zaangażowań wobec klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014			31.12.2013		
	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności z rozpoznaną utratą wartości						
Należności oceniane indywidualnie						
Wartość brutto	399 482	10 822	-	508 212	8 400	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	336 205	3 696	-	371 075	3 084	-
Wartość netto	63 277	7 126	-	137 137	5 316	-
Należności oceniane portfelowo						
Wartość brutto	57 087	471 158	-	75 957	636 745	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	45 383	342 305	-	50 802	471 977	-
Wartość netto	11 704	128 853	-	25 155	164 768	-
Należności bez utraty wartości						
wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	7 696 261	-	1 877 441	5 802 138	-	3 272 899
rating ryzyka +5-6-	2 902 248	-	191 124	3 806 562	-	267 476
rating ryzyka +7 i powyżej	234 134	-	-	203 403	-	725
wg przeterminowania należności						
bez opóźnień w spłacie	-	5 546 235	-	-	4 898 946	-
1-30 dni	-	198 755	-	-	212 290	-
31-90 dni	-	53 196	-	-	62 707	-
Wartość brutto	10 832 643	5 798 186	2 068 565	9 812 103	5 173 943	3 541 100
Odpisy z tytułu utraty wartości	21 990	49 317	2 880	26 348	60 747	1 173
Wartość netto	10 810 653	5 748 869	2 065 685	9 785 755	5 113 196	3 539 927
Łączna wartość netto	10 885 634	5 884 848	2 065 685	9 948 047	5 283 280	3 539 927

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	31.12.2014			31.12.2013		
	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności z rozpoznaną utratą wartości						
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	336 205	3 696	-	371 075	3 084	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo	45 383	342 305	-	50 802	471 977	-
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	2 274	-	347	1 457	-	303
rating ryzyka +5-6-	10 692	-	2 533	17 191	-	859
rating ryzyka +7 i powyżej	9 024	-	-	7 700	-	11
wg przeterminowania należności						
bez opóźnień w spłacie	-	18 545	-	-	22 628	-
1-30 dni	-	12 245	-	-	14 764	-
31-90 dni	-	18 527	-	-	23 355	-
	21 990	49 317	2 880	26 348	60 747	1 173
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	403 578	395 318	2 880	448 225	535 808	1 173

W przypadku należności od klientów indywidualnych bez utraty wartości i bez opóźnień w spłacie, Grupa analizuje jakość portfela kredytowego pod kątem historii przeterminowania. Z kwoty 5 546 235 tys. zł na koniec 2014 roku (4 898 946 tys. zł na koniec 2013 roku) kwota 288 910 tys. zł dotyczy należności, które od momentu powstania przynajmniej raz przekroczyły 30 dni opóźnienia w spłacie (lecz nie przekroczyły 90 dni) oraz kwota 6 694 tys. zł dotyczy należności, które przynajmniej raz przekroczyły 90 dni opóźnienia w spłacie (odpowiednio 243 256 tys. zł oraz 7 726 tys. zł na koniec 2013 roku).

Należności bez utraty wartości według przeterminowania

w tys. zł	31.12.2014			31.12.2013		
	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Należności od klientów korporacyjnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności objęte odpisem na poniesione niezidentyfikowane straty						
Należności nieprzeterminowane	10 782 601	5 546 235	2 068 565	9 715 024	4 898 946	3 541 100
Należności przeterminowane, w tym:	50 042	251 951	-	97 079	274 997	-
1-30 dni	45 468	198 755	-	88 681	212 290	-
Wartość brutto	10 832 643	5 798 186	2 068 565	9 812 103	5 173 943	3 541 100

Struktura instrumentów pochodnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego

w tys. zł	31.12.2014			31.12.2013		
	Transakcje z klientami korporacyjnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami	Transakcje z klientami korporacyjnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami
Instrumenty pochodne wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	108 828	2 287	5 462 464	186 040	-	3 313 078
rating ryzyka +5-6-	25 521	-	22 906	13 474	-	16 600
rating ryzyka +7 i powyżej	2 451	-	3	1 920	-	13
Wartość	136 800	2 287	5 485 373	201 434	-	3 329 691

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji w portfelu dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz w portfelu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży według ratingów agencji Fitch.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na koniec 2014 roku w kwocie 7 096 875 tys. (2 215 673 tys. zł na koniec 2013 roku) obejmuje dłużne papiery wartościowe o ratingu emitenta A w kwocie 5 651 492 tys. zł (1 938 149 tys. zł na koniec 2013 roku), BBB- w kwocie 1 310 546 tys. zł (277 524 tys. zł na koniec 2013 roku), BBB w kwocie 14 799 tys. zł oraz bez ratingu w kwocie 120 038 tys. zł.

Portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w kwocie 14 435 099 tys. zł na koniec 2014 roku (17 616 041 tys. zł na koniec 2013 roku) obejmuje w całości dłużne papiery wartościowe o ratingu emitenta A.

Inne aktywa finansowe w kwocie 327 676 tys. zł na koniec 2014 roku (295 782 tys. zł na koniec 2013 roku) obejmują należności z opóźnieniem w spłacie przekraczającym 90 dni w wysokości 1 278 tys. zł (6 346 tys. zł na koniec 2013 roku).

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego

w tys. zł	31.12.2014		31.12.2013	
	Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych	Zobowiązania wobec banków	Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	8 875 154	360 793	7 792 063	411 916
rating ryzyka +5-6-	1 977 844	41 370	2 492 482	7 966
rating ryzyka +7 i powyżej	110 261	-	191 985	-
Wartość	10 963 259	402 163	10 476 530	419 882

W przypadku zobowiązań warunkowych udzielonych klientom indywidualnym, Grupa analizuje jakość zobowiązań pod kątem historii przeterminowania należności kredytowych tych klientów. Z kwoty 5 271 148 tys. zł na koniec 2014 roku (5 004 727 tys. zł na koniec 2013 roku) kwota 264 365 tys. zł dotyczy zobowiązań wobec tych klientów, których należności kredytowe od momentu powstania przynajmniej raz przekroczyły 30 dni opóźnienia w spłacie (lecz nie przekroczyły 90 dni) oraz kwota 1 571 tys. zł dotyczy zobowiązań wobec tych klientów, których należności kredytowe przynajmniej raz przekroczyły 90 dni opóźnienia w spłacie (odpowiednio 221 064 tys. zł oraz 1 476 tys. zł na koniec 2013 roku).

Poziom pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności Grupy przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
Wartość brutto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	938 549	1 229 314
Należności oceniane indywidualnie	410 304	516 612
Należności oceniane portfelowo	528 245	712 702
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	18 699 394	18 527 146
Łączna wartość brutto	19 637 943	19 756 460
Odpisy z tytułu utraty wartości		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	727 589	896 938
Należności oceniane indywidualnie	339 901	374 159
Należności oceniane portfelowo	387 688	522 779
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	74 187	88 268
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	801 776	985 206
Wartość netto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	210 960	332 376
Należności oceniane indywidualnie	70 403	142 453
Należności oceniane portfelowo	140 557	189 923
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	18 625 207	18 438 878
Łączna wartość netto	18 836 167	18 771 254
Wskaźnik pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności z rozpoznaną utratą wartości	77,5%	73,0%

Praktyki „forbearance”

W Grupie w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym identyfikuje się ekspozycje „forborne”. Grupa uwzględnia ekspozycje „forborne” zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi wynikającymi z Standardów Technicznych EBA (...) oraz z dokumentu 2012/852, wydanym przez ESMA.

Grupa jako „forborne” traktuje ekspozycje, które są w procesie restrukturyzacji wymuszonej. Jest to sytuacja, w której dłużnikowi doświadczającemu trudności finansowych Grupa udziela preferencyjnych warunków finansowania (np. na warunkach nierynkowych), które w innej sytuacji nie byłyby rozważane. Grupa poprzez preferencyjne warunki finansowania rozumie sytuacje, w której np. zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż umowna wartość oprocentowania sprzed restrukturyzacji i/lub zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż oprocentowanie rynkowe dla danego okresu finansowania i ryzyka kredytowego.

Zakres, w którym zmieniane są warunki finansowania ustalany jest indywidualnie dla każdego dłużnika, którego dotyczy przedmiotowa sytuacja. W szczególności działania takie obejmują:

- przejęcie aktywów,
- udzielenia nowego, zrestrukturyzowanego zaangażowania celem częściowej lub całkowitej spłaty istniejącego zaangażowania,
- modyfikację warunków istniejącego zaangażowania, w tym zmiany harmonogramu spłat (np. wydłużenie okresu kredytowania), zmiany oprocentowania należności lub sposobu spłaty lub redukcji kwoty do spłaty (kwoty głównej lub narosłych odsetek).

Proces nadawania ekspozycjom statusu „forborne” jest ściśle związany z procesem zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym również z procesem rozpoznawania utraty wartości dla ekspozycji. Zgodnie z definicją wynikiem przejścia ekspozycji do statusu „forborne” jest taka zmiana warunków finansowania, która zmienia strumień wpływów Grupa z tytułu spłaty zaangażowania, w szczególności przejście ekspozycji do stanu „forborne” wiąże się z koniecznością dokonania odpisu w straty części należności. Zgodnie z wdrożonym procesem rozpoznawania utraty wartości, zmiana statusu ekspozycji na „forborne” stanowi dowód utraty wartości i taka ekspozycja znajduje się w portfelu z utratą wartości.

Grupa przyjmuje, że ekspozycje pozostają w statusie „forborne” aż do ich całkowitej spłaty.

Ekspozycje „forborne” są obsługiwane przez wyspecjalizowaną jednostkę, gdzie funkcjonują udokumentowane procesy zapewniające poprawną identyfikację (ekspozycje „forborne” są oznaczane w systemach księgowych Grupy), księgowanie, wycenę, raportowanie oraz monitorowanie tych ekspozycji. Wartość ekspozycji w statusie „forborne” na koniec 2014 roku nie jest istotna, w związku z tym Grupa monitoruje te wielkości zbiorczo, bez uwzględnienia różnych podziałów portfela.

w tys. zł	Wg stanu na dzień	
	31.12.2014	31.12.2013
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	16 630 827	14 986 047
podmiotów sektora niefinansowego	15 609 377	14 270 449
klientów korporacyjnych	9 811 190	9 096 506
klientów indywidualnych	5 798 187	5 173 943
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	938 551	1 229 313
podmiotów sektora niefinansowego	919 555	1 210 317
klientów korporacyjnych, w tym:	437 575	565 173
„forborne”	63 529	95 882
klientów indywidualnych, w tym:	481 980	645 144
„forborne”	61 722	109 833
Należności od klientów brutto razem, w tym:	17 569 378	16 215 360
podmiotów sektora niefinansowego	16 528 932	15 480 766
klientów korporacyjnych, w tym:	10 248 765	9 661 679
„forborne”	63 529	95 882
klientów indywidualnych, w tym:	6 280 167	5 819 087
„forborne”	61 722	109 833
Odpisy z tytułu utraty wartości, w tym:	(798 896)	(984 033)
na należności „forborne”	(76 273)	(124 952)
Należności od klientów netto, razem, w tym:	16 770 482	15 231 327
należności „forborne”	48 978	80 763

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Grupy z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i kontrahentów.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest terminowe wywiązanie się Grupy z wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów oraz zabezpieczenie środków w celu terminowego rozliczenia wszystkich transakcji na rynku pieniężnym.

Zarządzanie ryzykiem płynności opiera się na:

- obowiązujących przepisach prawa w szczególności ustawie Prawo bankowe,
- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Grupie spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu – Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie płynnością

Celem zarządzania płynnością jest zapewnienie Bankowi i podmiotom Grupy dostępu do środków płynnych w celu wypełnienia swoich zobowiązań w terminie, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych.

Grupa analizuje i zarządza ryzykiem płynności w różnych horyzontach czasowych, przy czym rozróżnia się płynność bieżącą, krótko-, średnio- i długoterminową, stosując adekwatne metody pomiaru i limitowania ryzyka.

Zarządzanie płynnością długoterminową należy do zadań ALCO i jest określone w strategii Grupy. Jest ono prowadzone w oparciu o monitorowanie relacji strukturalnych bilansu oraz o regulacyjne miary płynności długookresowej i obejmuje analizę luk płynności, a także możliwości pozyskania w przyszłości wystarczających źródeł finansowania oraz kosztu pozyskania środków w kontekście wpływu na rentowność prowadzonej działalności.

Zarządzanie płynnością średnioterminową, w horyzoncie do 1 roku, należy do zadań ALCO i odbywa się w oparciu o przygotowywany w cyklu rocznym plan finansowania, określający poziomy limitów wewnętrznych oraz przygotowywane przez jednostki biznesowe Grupy plany w zakresie zmiany aktywów i pasywów, opracowywane w ramach planów finansowych na kolejny rok budżetowy.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową, w horyzoncie do 3 miesięcy, należy do zadań Pionu Skarbu i odbywa się w oparciu o regulacyjne miary płynności krótkookresowej oraz limity wewnętrzne. Grupa analizuje także poziom płynności w sytuacjach kryzysowych, przyjmując jako warunek konieczny brak ujemnej luki we wszystkich przedziałach czasowych w horyzoncie 3 miesięcy.

Zarządzanie płynnością bieżącą należy do zadań Pionu Skarbu i prowadzone jest w oparciu o rachunki nostro Grupy, w tym w szczególności rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP, przy użyciu dostępnych produktów oferowanych przez rynek pieniężny oraz bank centralny.

Zarządzanie płynnością w podmiotach Grupy leży w zakresie zadań zarządów tych spółek przy uwzględnieniu „Zasad zarządzania ryzykiem”. Nadzór nad płynnością podmiotów Grupy sprawuje ALCO.

Plan finansowania i zabezpieczania płynności

Roczny Plan Finansowania i Płynności (Plan) jest przygotowywany dla Grupy przez Szefa Pionu Skarbu. Odpowiada on również za uzyskanie aprobaty ALCO dla tego Planu. Plan powinien obejmować wszystkie istotne elementy dotyczące finansowania i płynności wynikające z planów biznesowych, a w szczególności w obszarze depozytów i kredytów dla klientów, tak jak to zostało określone w budżetach rocznych poszczególnych jednostek biznesowych, a także istotnych zmian otoczenia regulacyjnego oraz sytuacji rynkowej.

Narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

Bank dokonuje pomiaru i zarządza ryzykiem płynności poprzez zastosowanie zarówno zewnętrznych miar nadzorczych, jak i miar dodatkowych wypracowanych wewnętrznie.

Wewnętrzne narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

W uzupełnieniu do nadzorczych miar płynności Grupa Banku stosuje zestaw narzędzi zarządzania ryzykiem płynności obejmujący:

- Analizę luk – Raport Dostępu do Rynku (MAR),
- Scenariusze kryzysowe,
- Strukturalne wskaźniki płynności,
- Rynkowe czynniki ostrzegawcze,
- Znaczące źródła finansowania,
- Awaryjny plan finansowania.

Scenariusze kryzysowe

Testy warunków kryzysowych są przeprowadzane w celu zbadania potencjalnego wpływu określonego zdarzenia na bilans Grupy oraz skumulowaną lukę w horyzoncie 12 miesięcy, a także określenia, jakie dodatkowe finansowanie działalności jest konieczne w każdym z określonych scenariuszy. Scenariusze te są przygotowywane przez Pion Skarbu i Ryzyko Rynkowe Banku oraz zatwierdzane przez ALCO.

Grupa przeprowadza testy warunków kryzysowych w cyklu miesięcznym. Scenariusze te zakładają istotne zmiany w podstawowych parametrach finansowania takie, jak:

- Koncentracja bazy funduszej,
- Highly Stressed Market Disruption ("S2") – poważne zakłócenia na rynkach światowych,
- Kryzys finansowy na rynku krajowym.

Awaryjny plan finansowania

Pion Skarbu przygotowuje oraz aktualizuje w cyklu rocznym „Plan pozyskania funduszy i utrzymania płynności w sytuacji zagrożenia płynności” (Plan awaryjny), który określa sposób działania Banku w sytuacji kryzysowej, w tym szczególnie w przypadkach zakładanych w scenariuszach kryzysowych i opisanych w „Rocznym planie finansowania i zabezpieczenia płynności”. Awaryjny plan finansowania jest zatwierdzany przez ALCO.

Plan awaryjny określa:

- Warunki/symptomy wskazujące na wystąpienie sytuacji kryzysowej,
- Kompetencje do podejmowania działań w ramach realizacji planu,
- Źródła pozyskania funduszy, a w szczególności zasady utrzymywania portfela aktywów płynnych do użycia w przypadku wystąpienia problemów płynnościowych,
- Zasady przeprowadzania sprzedaży aktywów i zmiany struktury bilansu,
- Zasady postępowania w celu przywrócenia zaufania klientów do instytucji.

Poniżej przedstawione zostały wielkości skumulowanej urealnionej luki płynności oraz poziom aktywów płynnych na dzień 31 grudnia 2014 roku i 31 grudnia 2013 roku.

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2014 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	1 866 988	-	-	-	47 976 677
Zobowiązania i kapitał własny	8 447 582	137 026	1 853 836	177 219	39 228 002
Luka bilansowa w danym okresie	(6 580 594)	(137 026)	(1 853 836)	(177 219)	8 748 675
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	15 659 087	3 803 944	11 738 178	9 589 527	11 602 589
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	16 115 268	3 987 651	11 488 710	9 730 060	11 421 057
Luka pozabilansowa w danym okresie	(456 181)	(183 707)	249 468	(140 533)	181 532
Luka skumulowana	(7 036 775)	(7 357 508)	(8 961 876)	(9 279 628)	(349 421)

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2013 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	11 891 135	330 718	10 000	-	33 166 536
Zobowiązania i kapitał własny	8 923 893	643 002	1 485 820	29 156	34 316 518

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Luka bilansowa w danym okresie	2 967 242	(312 284)	(1 475 820)	(29 156)	(1 149 982)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	15 932 787	894 564	6 969 708	9 803 307	13 624 421
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	15 995 106	1 074 591	7 083 140	9 848 427	13 559 271
Luka pozabilansowa w danym okresie	(62 319)	(180 027)	(113 432)	(45 120)	65 150
Luka skumulowana	2 904 923	2 412 612	823 360	749 084	(335 748)

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013	Zmiana
Aktywa płynne, w tym:	22 752 411	20 243 696	2 508 715
rachunek nostro w NBP i stabilna część gotówki	1 220 437	411 982	808 455
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	7 096 875	2 215 673	4 881 202
dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	14 435 099	17 616 041	(3 180 942)
Skumulowana luka płynności do 1 roku	(8 961 876)	823 360	(9 785 236)
Wskaźnik pokrycia luki przez aktywa płynne	254%	Pozytywna luka	

Poniżej przedstawione zostały zobowiązania finansowe Grupy według umownych terminów wymagalności. Prezentowane kwoty nie uwzględniają wpływu stopy efektywnej na wartości zobowiązań z tytułu odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	32	5 122 583	2 821 029	72 758	1 967 676	228 679	32 441
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	21	1 005 545	1 005 545	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	34	29 632 599	28 824 998	488 174	306 885	12 465	77
Depozyty podmiotów sektora finansowego	34	3 115 436	3 068 883	42 988	2 912	639	14
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	34	26 384 512	25 673 498	429 838	269 667	11 446	63
Pozostałe zobowiązania	34	132 651	82 617	15 348	34 306	380	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	21	5 021 507	60 576	105 369	451 135	2 929 929	1 474 498
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	43	13 161 336	11 757 667	76 320	141 646	974 907	210 796
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	43	1 813 008	1 813 008	-	-	-	-
		55 756 578	46 282 823	742 621	2 867 342	4 145 980	1 717 812
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		51 920 356	16 351 513	3 801 719	11 574 861	15 281 939	4 910 324
Wypływy		52 075 612	16 415 101	3 848 204	11 598 305	15 287 830	4 926 172
		(155 256)	(63 588)	(46 485)	(23 444)	(5 891)	(15 848)

Na dzień 31 grudnia 2013 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	32	6 378 441	3 880 752	622 080	1 706 623	168 958	28
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	21	481 601	481 601	-	-	-	-

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2014 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesiący	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	34	26 568 789	25 831 085	376 695	350 236	10 698	75
Depozyty podmiotów sektora finansowego	34	3 259 889	3 238 130	10 448	10 677	622	12
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	34	22 824 847	22 167 366	349 047	300 069	8 302	63
Pozostałe zobowiązania	34	484 053	425 589	17 200	39 490	1 774	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	21	3 044 118	80 830	126 408	341 065	2 072 808	423 007
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	24 710	-	-	-	23 798	912
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	43	12 199 651	11 251 798	4 513	173 861	682 404	87 075
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	43	1 813 348	1 813 348	-	-	-	-
		50 510 658	43 339 414	1 129 696	2 571 785	2 958 666	511 097
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		46 996 914	16 766 477	1 091 584	6 470 021	18 778 066	3 890 766
Wyływy		47 352 634	16 694 117	1 104 269	6 573 129	19 072 989	3 908 130
		(355 720)	72 360	(12 685)	(103 108)	(294 923)	(17 364)

RYZYKO RYNKOWE

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Grupy zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, cen towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Grupy odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, jak również zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do wiadomości odpowiednim osobom i organom zarządzającym.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Grupie opiera się na:

- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosownych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Banku spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu – Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- Szefów jednostek biznesowych podejmujących ryzyko,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem rynkowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowe i bankowe.

Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe takie, jak: dłużne papiery wartościowe kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności, oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zwierane w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym – tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Departament Skarbu Banku w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfel handlowy obejmuje również opcje, w tym przede wszystkim walutowe transakcje opcyjne, opcje na stopy procentowe oraz struktury opcyjne będące odzwierciedleniem ekonomicznej natury oraz ryzyka wynikającego z produktów oferowanych klientom Banku. Działalność Grupy w tym zakresie jest prowadzona w sposób zapewniający jednocześnie (każdorzazowe i natychmiastowe) zawarcie transakcji przeciwstawnej o takich samych parametrach, w związku z czym portfel transakcji opcyjnych nie generuje otwartej ekspozycji ryzyka rynkowego. Jedyną wielkością związaną z zawieraniem transakcji opcyjnych uwzględnianą w pomiarze ryzyka rynkowego, a konkretnie ryzyka walutowego, jest wielkość premii płaconej/otrzymywanej w walucie zagranicznej.

Portfele bankowe obejmują wszystkie pozostałe, niezaliczone do portfeli handlowych, pozycje bilansowe oraz pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Departament Skarbu Banku przejmuje pozycje ryzyka stóp procentowych z portfeli bankowych z wszystkich innych jednostek organizacyjnych Grupy. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli bankowych

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Value-at-Close)/całkowitego zwrotu z portfela (Total Return),
- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Interest Rate Exposure, IRE),
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności,
- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę rynkową/bazową np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania,
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Banku), bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunięć momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany

rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie). W Grupie do tych transakcji/pozycji bilansu zalicza się m.in.: rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczy to w szczególności kredytów ratalnych,

- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwały, kapitał, pozostałe aktywa/zobowiązania, zalicza się do najdłuższego pasma przeszacowania,
- transakcje bezpośrednio zawierane przez Departament Skarbu na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Departamentu Skarbu) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (*Value-at-Close*) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara propektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Grupy na dzień 31 grudnia 2014 roku oraz na dzień 31 grudnia 2013 roku. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Grupy.

w tys. zł	31.12.2014		31.12.2013	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	50 057	144 859	51 840	213 324
USD	2 180	(16 129)	5 610	7 076
EUR	19 461	(1 521)	16 515	(5 735)

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Grupa dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i zagranicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych rewidowane są co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Grupy.

Biuro Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Skarbu prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w Grupie. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

- zarządzanie płynnością finansową,
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Pion Skarbu z innych jednostek organizacyjnych Banku lub podmiotów Grupy,
- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Grupy przez Pion Skarbu.

Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Banku, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów przeznaczonych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DV01 (Dollar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej, (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym) spowodowaną przesunięciem

rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę dla tego typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.

Program stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka rynkowego, w szczególności, ryzyka stop procentowych, Grupa posiada zdefiniowane zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Podstawowym rodzajem ryzyka zabezpieczanym w ramach rachunkowości zabezpieczeń jest ryzyko zmiany stóp procentowych, na jakie narażony jest portfel papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (AFS) o stałej stopie procentowej. Na koniec każdego miesiąca, w którym występowała relacja zabezpieczająca, Grupa dokonywała oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Pozycją zabezpieczaną była część portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na stałą stopę procentową, denominowaną w PLN i EUR. We wszystkich przypadkach instrumentem zabezpieczającym był swap stopy procentowej (IRS), zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Zyski i straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany w wycenie do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych odzwierciedlone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”.

Poziom ryzyka określonego miarą DV01 dla portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem zabezpieczeń ekonomicznych, w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawione są w tabeli poniżej:

w tys. zł	31.12.2014			31.12.2013			Ogółem w okresie 01.01.2014 – 31.12.2014		
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Ogółem	Papiery wartościowe.	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(2 434)	(2 434)	-	(911)	(1 799)	888	(1 907)	(875)	(2 775)
USD	(447)	(447)	-	(118)	(118)	-	(355)	(119)	(532)
EUR	(556)	(556)	-	(503)	(647)	144	(597)	(460)	(774)

Działalność Grupy w zakresie inwestycji w dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży była głównym czynnikiem wpływającym także na zmiany poziomu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania wyrażonych miarą IRE.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli handlowych

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (Factor Sensitivity),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych

czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Grupy wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Grupa notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w ponad dwudziestu walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 w 2014 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013	w okresie 01.01.2014 – 31.12.2014		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(27)	164	(12)	650	(477)
EUR	(250)	(76)	(182)	83	(565)
USD	(36)	65	(21)	134	(189)

W 2014 roku średnia wielkość ekspozycji na ryzyko stóp procentowych w walucie krajowej była wyższa w porównaniu do poziomu z roku ubiegłego i wyniosła 172 tys. zł. Średnie ekspozycje na ryzyko stóp procentowych w EUR i USD były niższe w porównaniu z rokiem 2013 (np. DV01 w EUR wyniosło 186 tys. zł, podczas gdy rok wcześniej 243 tys. zł). Jeśli chodzi o największe wielkości ekspozycji przyjmowanych przez Departament Skarbu to były w większości przypadków niższe niż w roku ubiegłym. Maksymalna ekspozycja w PLN wyniosła 650 tys. zł w porównaniu do 726 tys. zł w roku 2013, a pozycja w EUR osiągnęła wielkość 565 tys. zł w porównaniu z 784 tys. zł w roku ubiegłym.

Pion Skarbu, prowadzący w ramach Grupy działalność handlową na instrumentach finansowych, kontynuował strategię bardzo aktywnego zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko walutowe i stopy procentowej dostosowując wielkość i kierunek tych ekspozycji w zależności od zmieniających się warunków rynkowych, co obrazuje przedział wahań tych ekspozycji (wartości minimum i maksimum w powyższej tabeli).

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w 2014 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2014	31.12.2013	w okresie 1.01.2014 – 31.12.2014		
			Średnia	Maksimum	Minimum
Ryzyko walutowe	471	1 629	717	3 128	58
Ryzyko stóp procentowych	5 962	3 803	6 064	11 666	2 784
Ryzyko spreadu	8 910	8 068	8 800	10 022	7 259
Ryzyko ogółem	10 763	9 181	10 910	15 513	8 336

Ogólny średni poziom ryzyka rynkowego portfeli handlowych w roku 2014 był o 25% niższy od średniego poziomu zanotowanego w roku 2013, w ujęciu kwotowym to ponad 3 613 tys. zł, głównie jako wynik zwiększonych poziomów ekspozycji na zmianę spreadów w transakcjach dwuwalutowych (basis spreads). Maksymalny poziom ryzyka cenowego osiągnął wartość 15 513 tys. zł, podczas gdy w 2013 roku był na poziomie 22 221 tys. mln zł.

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Podstawowym podmiotem Grupy prowadzącym działalność w zakresie instrumentów kapitałowych jest Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DMBH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności, DMBH jest uprawniony do podejmowania ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) lub Centralnej Tabeli Ofert (CTO), kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DMBH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz progami ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DMBH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym.

Ekspozycja walutowa Grupy

Ekspozycję walutową Grupy według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

31.12.2014

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	3 949 647	6 057 309	8 849 494	6 632 396	109 436
USD	2 573 782	2 096 467	2 660 851	3 188 933	(50 767)
GBP	130 366	155 204	28 289	3 907	(456)
CHF	664 911	86 988	22 648	599 256	1 315
Pozostałe waluty	1 082 488	71 961	1 002 056	2 014 879	(2 296)
	8 401 194	8 467 929	12 563 338	12 439 371	57 232

31.12.2013

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	3 964 022	6 553 434	6 979 618	4 292 134	98 072
USD	1 987 796	2 792 078	3 379 668	2 588 651	(13 265)
GBP	165 567	172 209	5 967	-	(675)
CHF	474 588	73 070	25 111	426 431	198
Pozostałe waluty	351 448	343 074	344 564	354 871	(1 933)
	6 943 421	9 933 865	10 734 928	7 662 087	82 397

RYZIKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności (zdefiniowane dalej).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Definicja ryzyka operacyjnego w Grupie obejmuje:

- Ryzyko technologiczne i techniczne – ryzyko zakłóceń działalności Grupy wskutek zaburzeń pracy systemów tele/informatycznych i informacyjnych;
- Ryzyko outsourcingu – ryzyko operacyjne, związane ze zlecaniem przez Grupę podmiotom zewnętrznym określonych czynności, co może skutkować negatywnym wpływem na ciągłość, integralność, stabilność lub jakość działalności prowadzonej przez Grupę;
- Ryzyko nadużyć/defraudacji – ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę Grupy przez jego pracowników lub osoby trzecie;
- Ryzyko prania pieniędzy – ryzyko poniesienia strat, w wyniku zamieszania w proceder prania pieniędzy prowadzony przez klientów, pośredników lub pracowników;
- Ryzyko bezpieczeństwa informacji – ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji;
- Ryzyko zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania) – ryzyko braku możliwości prowadzenia działalności przez podmiot lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych takich jak trzęsienia ziemi, pożary, powodzie, akty terroryzmu, brak dostępu do siedziby (miejsca prowadzenia działalności) lub mediów;
- Ryzyko podatkowe i rachunkowe – ryzyko negatywnych skutków ekonomicznych z powodu niewłaściwej (nieprawidłowej) ewidencji rachunkowej, sprawozdawczości, błędnego wyznaczania zobowiązań podatkowych lub ich nieterminowej zapłaty;
- Ryzyko produktu – ryzyko związane ze sprzedażą przez podmiot produktu (usług), który: nie spełnia wymagań i potrzeb klientów, nie jest zgodny z prawem i regulacjami, generuje dodatkowe ryzyka (dla podmiotu i jego klientów), nie ma adekwatnego wsparcia pracowników oraz procesów;
- Ryzyko braku zgodności - ryzyko sankcji prawnych bądź nadzorczych, strat finansowych lub utraty dobrej reputacji (wiarygodności dla kontrahentów) na jakie narażony jest Bank w wyniku niezastosowania się do przepisów prawa, rekomendacji regulatorów, regulacji wewnętrznych Banku oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Ryzyko braku zgodności może stanowić zagrożenie dla zysków lub kapitałów Banku z uwagi na istnienie potencjalnego ryzyka poniesienia przez Bank dodatkowych kosztów wynikających z np. nałożonych kar, poniesionych szkód, unieważnionych kontraktów;
- Ryzyko prawne – ryzyko poniesienia strat na skutek niestabilności regulacji prawnych, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, jakości dokumentacji formalno-prawnej czy niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub innych organów w sprawach spornych prowadzonych z innymi podmiotami;
- Ryzyko modeli – ryzyko wdrożenia nieprawidłowo zbudowanych (zdefiniowanych) modeli, taryf i parametrów, niewłaściwego zastosowania modeli lub braku niezbędnej ich aktualizacji. Elementy oceniane:
 - dane liczbowe – ryzyko wynikające z wykorzystania do budowy modeli nieprawidłowych, niewiarygodnych lub niekompletnych danych liczbowych,
 - prognozy – ryzyko wynikające z założeń i uproszczeń przyjętych przy budowie modeli lub ustalaniu parametrów (taryf),
 - szacowanie – ryzyko wynikające z wykorzystania do budowy modeli lub ustalania parametrów niewłaściwych narzędzi, technik lub metod (w tym statystycznych),
 - administrowanie – ryzyko niewłaściwego zastosowania i działania modeli z powodu ich nieadekwatnego monitorowania, walidacji i aktualizacji;
- Ryzyko kadrowe – ryzyko związane z rekrutacją, dostępnością i kwalifikacjami zawodowymi pracowników, ich fluktuacją, zdolnością do adaptacji w środowisku pracy, kulturą pracy, absencją, zmęczeniem, pracą w godzinach nadliczbowych, długotrwałym niewykorzystywaniem urlopu wypoczynkowego, niewłaściwą, niedostosowaną do wielkości

i złożoności działalności Banku strukturą organizacyjną, powiązaniem personalnymi osób, których zakres obowiązków jest kluczowy z punktu widzenia występującego w banku ryzyka oraz pokrewnymi czynnikami, które mogą skutkować stratami związanymi z czynnikiem ludzkim, uwzględnia również specyfikę i różnorodność uwarunkowań związanych z zarządzaniem zasobami ludzkimi w różnych obszarach działalności.

Za koordynację zarządzania powyższymi kategoriami ryzyka odpowiedzialne są wyspecjalizowane jednostki organizacyjne, zgodnie z kompetencjami określonymi w Regulaminach Organizacyjnych podmiotów Grupy, w regulaminach organizacyjnych poszczególnych sektorów, sub-sektorów i jednostek organizacyjnych Grupy oraz w regulacjach wewnętrznych. Procesy identyfikacji, pomiaru (oceny), ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania powyższych kategorii ryzyka muszą być spójne z zasadami określonymi w Strategii Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym.

Główne cele procesu zarządzania Ryzykiem Operacyjnym

- Zapewnienie spójnego i efektywnego podejścia do identyfikacji, oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania oraz sprawozdawczości w tym zakresie,
- Zapewnienie efektywnej redukcji poziomu narażenia na ryzyko operacyjne, a w konsekwencji redukcji ilości zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotkliwości ich skutków (polityka niskiego poziomu tolerancji dla strat operacyjnych),
- Zapewnienie spełnienia wymogów kapitałowych dla ryzyka operacyjnego,
- Zapewnienie zgodności z wymogami regulacyjnymi dotyczącymi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym

Rada Nadzorcza zatwierdza opracowaną przez Zarząd Strategię Banku, „Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.”, oraz Strategię Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, uwzględniające występowanie ryzyka operacyjnego związanego z działalnością prowadzoną przez Grupę oraz określające strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Na podstawie syntetycznych raportów przedkładanych przez Zarząd co najmniej raz w roku, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażona jest Grupa, metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, prawdopodobieństwo jego występowania, ocenę potencjalnego negatywnego wpływu i profil ryzyka operacyjnego, Rada Nadzorcza, wspierana przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, dokonuje oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii (w tym, w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym) i w razie konieczności zleca poddanie jej rewizji.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza jest wspierana przez Komitety Rady Nadzorczej - Komitet ds. Audytu, Komitet ds. Ryzyka i Kapitału oraz Komitet ds. Wynagrodzeń.

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie pisemnej strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz za opracowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jego wdrożenie, zapewnienie jego spójności ze strategią zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz właściwe funkcjonowanie tego systemu w Grupie, w tym – jeśli to konieczne – wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego systemu.

W zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym Zarząd Banku zatwierdza:

- przyjętą definicję ryzyka operacyjnego, charakteryzującą w przejrzysty i jednoznaczny sposób ryzyko operacyjne,
- docelowy profil ryzyka operacyjnego, uwzględniający skalę i strukturę ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
- apetyt/tolerancję na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które Bank będzie podejmował, gdy wartości te zostaną przekroczone,

- ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
- założenia dla systemu kontroli wewnętrznej dotyczącej ryzyka operacyjnego,
- minimalne wartości progowe dla gromadzonych informacji o stratach operacyjnych.

Strategia opracowywana jest z uwzględnieniem podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym, w szczególności: przedmiotu działalności Banku, priorytetów działań zarządczych i strategii biznesowej, dostępności środków na pokrycie strat, struktury organizacyjnej Banku, profilu ryzyka Banku oraz planowanych zmian w tych obszarach.

Zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym, zdefiniowane w Strategii Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym i w „Polityce Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym oraz Procedurze Samooceny”, odnoszą się do pełnego zakresu działalności Grupy. Zarząd Banku zapewnia strukturę organizacyjną, procesy i zasoby odpowiednie do skali i złożoności prowadzonej działalności, pozwalające na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zarząd Banku wykorzystuje raporty audytu wewnętrznego, jednostek kontrolnych i system informacji zarządczej, w celu dopełnienia przedmiotowego wymogu, w celu identyfikowania potencjalnych obszarów wymagających zmian oraz w celu definiowania działań niezbędnych do zapewnienia zgodności z przedmiotowym wymogiem.

Zarząd Banku zapewnia ujawnianie otoczeniu rynkowemu informacji umożliwiających dokonanie oceny podejścia Grupy do zarządzania ryzykiem operacyjnym. Ujawnienia rynkowe publikowane są na stronach internetowych Banku, w Skonsolidowanych i Jednostkowych Raportach Rocznych oraz w Informacjach w Zakresie Adekwatności Kapitałowej.

W ramach Zarządu Banku jeden z jego członków – pełniący funkcję Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem - sprawuje nadzór nad jednostką odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

Zarząd jest wspierany przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz podległe mu Komisje ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności (*dalej łącznie: Komisje BRCC*):

- Komisję ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności dla Sektora Bankowości Korporacyjnej, Sektora Zarządzania Ryzykiem (z wyłączeniem Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej) oraz Sektora Zarządzania i Wsparcia (*dalej: ICG BRCC*) oraz
- Komisję ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności dla Sektora Bankowości Detalicznej oraz Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej w Sektorze Zarządzania Ryzykiem (*dalej: GCG BRCC*).

Proces samooceny oraz monitorowanie Wskaźników Ryzyka Operacyjnego wspierają bieżącą identyfikację, pomiar (ocenę), kontrolę, monitorowanie i raportowanie oceny jakości procesów kontrolnych i potencjalnych zagrożeń. Dane na temat zdarzeń wiążących się z ryzykiem operacyjnym (strat) są zbierane i analizowane, aby zapewnić efektywność procesu zarządzania ryzykiem. Regularny proces monitorowania, centralizacja i automatyzacja wspierają ograniczenie powtarzających się strat i utrzymanie strat w granicach ustalonego apetytu/tolerancji na ryzyko.

Grupa zarządza ryzykiem operacyjnym przy użyciu różnych narzędzi i technik, w tym m.in. polityk, procedur, list kontrolnych, procesów zatwierdzania, niezależnych kontroli, monitorowania trendów, limitów, procesu samooceny, wskaźników ryzyka operacyjnego, narzędzi kontrolowania bezpieczeństwa informacji, planów kontynuacji procesów, ubezpieczeń, audytów.

Za zorganizowanie i efektywne funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych Banku odpowiadają Zarządy. Zarządy tych podmiotów zapewniają odpowiednie struktury organizacyjne oraz wdrożenie procedur i procesów adekwatnych do podejmowanego ryzyka operacyjnego. Rady Nadzorcze spółek sprawują nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz oceniają jego skuteczność i adekwatność. Spójność podejścia do standardów zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewniana przez powołane do tego celu odpowiednie jednostki kontrolne w spółkach, przy wsparciu jednostek zarządzania ryzykiem w Banku. Skuteczność zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych Banku i w Banku jest audytowana i oceniana wg spójnych standardów.

System kontroli wewnętrznej w zakresie Ryzyka Operacyjnego

Struktura systemu kontroli obejmuje:

- Odpowiedzialność za ryzyko, przypisaną do jednostek organizacyjnych, prowadzących działalność skutkującą narażeniem Grupy na ryzyko operacyjne,
- Nadzór przez jednostkę Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego,
- Niezależny przegląd przez Departament Audytu (IA).

Procesy kontrolne wdrożone w Grupie służą ograniczaniu przyczyn występowania negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych (włącznie ze stratami operacyjnymi), zmniejszaniu prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz minimalizowaniu dotkliwości potencjalnych skutków. Przykładowe mechanizmy kontrolne to: podział obowiązków w ramach funkcji wykonawca-kontroler (maker-checker), Polityka Poznaj Swojego Klienta (KYC Policy), kontrolowane i weryfikowane dostępy do systemów, monitorowanie ustalonych limitów, procesy uzgadniania sald rachunków, weryfikacja integralności danych, monitorowanie nierozliczonych terminowo kwot, monitorowanie działań naprawczych, monitorowanie skarg klientów, korekty zidentyfikowanych błędów i eliminowanie ich źródeł, zabezpieczenia przed kradzieżami i oszustwami, procedury zabezpieczające występowanie konfliktu interesów, procedury kontroli prywatnych inwestycji pracowników, szkolenia. Mechanizmy ograniczania ryzyka obejmują również transfer ryzyka (outsourcing, ubezpieczenia).

Każda jednostka organizacyjna jest zobowiązana do opracowania właściwego systemu kontroli, współmiernego do poziomu ponoszonego ryzyka operacyjnego i ryzyk innego typu, łącznie z odpowiednią dokumentacją procedur kontrolnych oraz stosownym szkoleniem personelu. Również na jednostkach organizacyjnych ciąży obowiązek identyfikacji ryzyka, które jest niedopuszczalne lub przekracza granice ryzyka, jakie dana jednostka może zaakceptować i zaproponowania odpowiednich działań w celu jego ograniczenia lub transferu.

Dodatkowo, okresowo dokonywana jest ocena adekwatności i skuteczności procesów kontrolnych, polegająca na monitorowaniu i testowaniu adekwatności i efektywności kluczowych kontroli, z częstotliwością dostosowaną do poziomu ryzyka i częstotliwości kontroli (proces samooceny) oraz badaniu dokonywanym przez niezależny audyt wewnętrzny. W przypadku zidentyfikowania uchybień i obszarów nieakceptowalnego ryzyka, kierownictwo odpowiedzialne jest za opracowanie planu działań naprawczych. Realizacja planów naprawczych podlega niezależnemu monitorowaniu i kontroli.

W oparciu o standardy międzynarodowe, w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne, Grupa przygotowuje plany kontynuacji procesów, zwane również CoB („Continuity of Business”). Potwierdzeniem ich jakości jest posiadanie przez Bank Handlowy w Warszawie S.A., akredytowanego przez UKAS (United Kingdom Accreditation Service) certyfikatu zgodności z normą BS 25 999.

Grupa zarządza ryzykiem braku zgodności, które rozumiane jest jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, z uwzględnieniem regulacji międzynarodowych lub przepisów prawa innych państw, mających wpływ na działalność Grupy, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę standardów postępowania. Zgodność postępowania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, regulacjami korporacyjnymi, standardami etycznymi oraz standardami dobrych praktyk jest integralnym elementem obowiązków służbowych każdego pracownika Grupy. Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, opracowanie polityki zgodności i zapewnienie jej przestrzegania oraz podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności. Jednostką organizacyjną, która wspiera swoim działaniem Zarząd Banku, jednostki organizacyjne Banku oraz nadzoruje spółki zależne w zakresie zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, wewnętrznymi aktami normatywnymi, regulacjami i zasadami obowiązującymi w grupie kapitałowej Citigroup, jest Departament Monitoringu Zgodności. Funkcja monitoringu zgodności (Compliance), którą realizuje Departament Monitoringu Zgodności jest niezależną funkcją obejmującą: identyfikowanie, ocenę, monitorowanie, testowanie, raportowanie i doradztwo w zakresie określenia ryzyka braku zgodności oraz zapewnienia zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, zasadami postępowania oraz standardami dobrych praktyk. Departament Monitoringu Zgodności jako jednostka koordynująca i monitorująca proces zapewnienia zgodności dokonuje corocznego przeglądu i oceny procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w ramach realizacji Roczego Planu Zapewnienia Zgodności i przedkłada stosowne informacje Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

Grupa, na podstawie przepisów prawa może powierzyć podmiotom zewnętrznym wykonywanie w imieniu i na rzecz Grupy pośrednictwa w zakresie czynności bankowych na podstawie umowy agencyjnej oraz czynności faktycznych związanych z działalnością bankową (outsourcing). Decyzje o powierzeniu czynności związanych z działalnością bankową zastrzeżone są dla Zarządu Banku. Korzystanie z usług podmiotów zewnętrznych umożliwia większej liczbie klientów dostęp do informacji o oferowanych przez Grupę usługach i produktach oraz daje dostęp do nowych rozwiązań technologicznych. Grupa zamierza korzystać z możliwości powierzania czynności związanych z działalnością bankową szczególnie w obszarach dotyczących technologii informatycznej, a także w przypadkach, kiedy powierzenie takie jest uzasadnione potrzebami biznesowymi oraz nie zagraża bezpiecznej działalności Grupy. Ponieważ outsourcing wiąże się nie tylko z korzyściami, lecz także ze zwiększonym ryzykiem, na które narażona może być Grupa w zakresie prowadzonej działalności, Grupa podejmuje działania mające na celu ograniczenie tego rodzaju ryzyka, w szczególności poprzez zapewnienie przestrzegania przepisów prawa i regulacji wewnętrznych, efektywny system kontroli wewnętrznej, monitorowanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, bezpieczeństwa przetwarzanych informacji oraz tajemnicy bankowej.

W zakresie ryzyka kadrowego monitorowane są wskaźniki rotacji pracowników, opinie pracowników oraz rynek wynagrodzeń i świadczeń. Jednym z ważnych elementów polityki kadrowej realizowanej w Grupie jest proces Przeglądu Talentów (Talent Inventory Review) odbywający się raz w roku. W procesie identyfikowane są krytyczne dla poszczególnych procesów osoby wraz z potencjalnymi zastępcami, przygotowwanymi poprzez cykl szkoleń i programów rozwojowych do potencjalnego objęcia kluczowego stanowiska. Dzięki temu procesowi Grupa jest w stanie zapewnić ciągłość obsady na kluczowych stanowiskach.

W celu redukcji narażenia na ryzyko operacyjne, Grupa korzysta z korporacyjnego programu ubezpieczeń. W myśl tego programu zdarzenia w wysokości powyżej określonej franszyzy redukcyjnej pokrywane są przez korporacyjny program ubezpieczeniowy.

Monitorowanie i Raportowanie

Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz wspierające go Komisje. Uchybienia kontrolne, działania naprawcze, zdarzenia operacyjne i wskaźniki związane z ryzykiem operacyjnym są przedmiotem regularnych raportów przedstawianych odpowiednim Komitetom i Komisjom.

Jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Grupy są przedmiotem kontroli i oceny przez jednostkę audytu wewnętrznego.

Raporty ryzyka operacyjnego, przedstawiane regularnie odpowiednim Komitetom i Komisjom, zawierają dane pozwalające na monitorowanie profilu ryzyka operacyjnego Banku, takie jak:

- Wyniki audytów wewnętrznych i zewnętrznych,
- Wyniki procesu samooceny,
- Wyniki monitorowania Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI),
- Zdarzenia ryzyka operacyjnego (straty operacyjne), także w porównaniu do przychodów, dla podstawowych jednostek biznesowych Banku,
- Informacje o problemach kontrolnych oraz działaniach naprawczych,
- Informacje dotyczące planów kontynuacji procesów i bezpieczeństwa informacji,
- Wyniki monitorowania ryzyka braku zgodności,
- Analizy skarg klientów,
- Wymogi kapitałowe,
- Testy warunków skrajnych,
- Informacje i zdarzenia, które mogą znacząco wpłynąć na zwiększenie ekspozycji na ryzyko operacyjne lub mogą skutkować znaczącymi stratami operacyjnymi.

W ramach nadzoru skonsolidowanego, dane o ryzyku operacyjnym Banku i spółek zależnych prezentowane są Komisjom i Komitetom, wspierającym Zarząd Banku i Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Apetyt/tolerancja na ryzyko operacyjne

Apetyt/tolerancja na ryzyko operacyjne oraz poziomy tolerancji na ryzyko operacyjne (zgodnie z Rekomendacją M), są pojęciami używanymi łącznie w celu określenia całkowitego ryzyka, które Bank jest gotów i skłonny podjąć a priori (apetyt na ryzyko), jak i faktycznych limitów w ramach tego apetytu/tolerancji (poziomy tolerancji na ryzyko).

Zgodnie z przyjętymi standardami, Bank utrzymuje ograniczony poziom tolerancji na rezydualne ryzyko operacyjne. Jednostki Grupy zobligowane są do identyfikowania i ograniczania ryzyka operacyjnego poprzez efektywnie działające procesy kontrolne. W obszarach wymagających specjalistycznej wiedzy utworzone zostały scentralizowane jednostki zarządzające procesami generującymi znaczącą ekspozycję na ryzyko operacyjne. Ryzyko operacyjne generowane w manualnych procesach redukowane jest poprzez wdrażanie automatyzacji i rozwiązań technologicznych.

Apetyt/tolerancja na ryzyko operacyjne oraz poziomy tolerancji dla poszczególnych kategorii strat monitorowane są przez jednostkę odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem operacyjnym z częstotliwością kwartalną. Wyniki monitorowania raportowane są do Komisji BRCC oraz do komitetów wspierających Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Docelowy profil ryzyka operacyjnego, uwzględniający skalę i strukturę ryzyka operacyjnego

Profil ryzyka operacyjnego - skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne, określająca stopień narażenia na ryzyko operacyjne, wyrażana w wybranych przez Bank wymiarach strukturalnych (takich jak m.in. rodzaje zdarzeń operacyjnych, rodzaje linii biznesowych, istotne procesy) oraz w wymiarach skali (takich jak m.in. oszacowana potencjalna wielkość straty). Do ustalenia profilu ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje posiadane informacje na temat zdarzeń operacyjnych oraz informacje pochodzące z wykorzystywanych narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Testy Warunków Skrajnych

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są raz w roku, chyba że bieżące monitorowanie poziomu narażenia na ryzyko operacyjne wykaże pogorszenie sytuacji, skutkujące potrzebą przeprowadzenia dodatkowych testów.

ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM WŁASNYM

Zgodnie z obowiązującym w Polsce Prawem bankowym banki są zobligowane do utrzymywania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku kapitał własny Grupy wynosił 7 410 760 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 7 307 264 tys. zł), zaś kapitał regulacyjny uwzględniający pozycje i pomniejszenia określone przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) wynosił 4 944 496 tys. zł (31 grudnia 2013 roku: 4 908 707 tys. zł). Taki poziom kapitałów uznawany jest za wystarczający do prowadzenia działalności biznesowej. Poziom kapitału jest regularnie monitorowany przy wykorzystaniu do tego celu współczynnika adekwatności kapitałowej.

Od 2008 roku Grupa rozpoczęła proces szacowania kapitału wewnętrznego. Dokonano klasyfikacji ryzyk ze względu na kryterium istotności, dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne oszacowano kapitał wymagany do ich pokrycia.

W procesie zarządzania kapitałem Bank określa politykę wypłat przyszłych dywidend dla akcjonariuszy. W procesie tym uwzględnia się szereg czynników, takich jak: zyski Banku, oczekiwania Banku w zakresie przyszłych wyników finansowych, poziom wymogów kapitałowych, jak również uwarunkowania podatkowe, regulacyjne i prawne.

Poniższa tabela prezentuje dane finansowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.

Współczynnik wypłacalności*

<i>w tys. zł</i>	31.12.2014	31.12.2013
I Kapitał podstawowy Tier I	4 944 496	4 908 707
II Całkowity wymóg kapitałowy, z tego:	2 256 721	2 246 769
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	1 581 701	1 535 628
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta	87 247	80 127
wymóg kapitałowy z tytułu korekty wyceny kredytowej	54 648	-
wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	64 549	95 500
suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego	108 215	156 778
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	350 484	363 336
inne wymogi kapitałowe	9 877	15 400
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	17,5%	17,5%

*Współczynnik wypłacalności obliczony został według zasad obowiązujących w danym okresie sprawozdawczym, odpowiednio: na dzień 31 grudnia 2014 roku według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR”); na dzień 31 grudnia 2013 roku według zasad określonych w uchwale nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF Nr 2, poz. 11 z późn. zm.).

W 2014 roku jak i w 2013 roku Grupa spełniała wszystkie regulacyjne normy ostrożnościowe dotyczące adekwatności kapitałowej.

podpisy Członków Zarządu

13.03.2015 roku Data	Sławomir S. Sikora Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
13.03.2015 roku Data	Brendan Carney Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
13.03.2015 roku Data	Maciej Kropidłowski Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
13.03.2015 roku Data	Barbara Sobala Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
13.03.2015 roku Data	Witold Zieliński Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Dyrektor Finansowy Stanowisko/funkcja	Podpis
13.03.2015 roku Data	Iwona Dudzińska Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
13.03.2015 roku Data	Czesław Piasek Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis